

Foto Henrik Sturman

Sveti Križ / Množična prireditev Ribiški muzej tržaškega primorja odprt!

Foto Henrik Sturman

Zelo številna publika se je v nedeljo, 25. septembra 2016, udeležila slavnostnega odprtja Ribiškega muzeja tržaškega primorja v Svetem Križu pri Trstu, pod domom Alberta Sirka, s prekrasnim pogledom na morje. Sijalo je močno sonce. Bil je pravi sončni dan za dokončno odprtje tega muzeja ribištva, ki hrani okoli 100 eksponatov naše ribiške in pomorske dediščine; njegov temeljni kamen je bil postavljen pred enajstimi leti. Po uvodnem nagovoru, ki sta ga imela predsednik muzeja in istoimenskega kulturnega društva, inž. Franko Cossutta,

in direktor muzeja, upokojeni kapetan Bruno Volpi Lisjak, so si sledili še Minister za Slovence v zamejstvu in po svetu Republike Slovenije Gorazd Žmavc, dr. Boštjan Žekš, svetovalec predsednika Republike Slovenije tudi deželni odbornik za kulturo Furlanije Julijske krajine Gianni Torrenti, predsednica tržaške pokrajine (v odhodu) in občinska svetnica Maria Teresa Bassa Poropat ter še Živka Persi, deželna predsednica Zveze slovenskih kulturnih društev v Italiji (ZSKD).

/str. 2
Matej Kosmač

Gorica In še kakšni Okusi!

Okusi ob meji so kot poulični praznik in (edini) veliki "dogodek" v Gorici prav poseben pojav, ki bi ga bilo vredno resno preučiti. Trinajsta izvedba praznika, ki postaja z bogato ponudbo evropskih in svetovnih enogastro-nomskih tradicij ter s številnimi spremljevalnimi prireditvami vse bolj poznan in priljubljen tudi izven meja Furlanije Julijske krajine, je v mesto ob Soči med 22. in 25. septembrom menda privabil skoraj tretjino ljudi več kot lani; govori se o 600 oz. celo o 700 tisoč obiskovalcih! Dejstvo je, da je bilo mesto od četrtega pa vse do nedelje - tudi zaradi zelo primerne vremena - polno kot nikdar prej. Z izrednimi vlaki, ki jih je dala na raz-

polago deželna uprava, je v Gorico prišlo dvakrat več ljudi kot lani (skupno več kot 25 tisoč), brezplačni avtobusi so prevozili šest tisoč kilometrov (v treh dneh so pripeljali okrog 80 tisoč ljudi). Župan Romoli se lahko upravičeno sprašuje, ali Gorica sploh zmore prenesti tolikšno množico. Letos je bil zadnji dan marsikdo malce razočaran, saj so nekatere stojnice pospravili pred časom, ker so pač porabili in izpraznili vse zaloge... Dan po zaprtju "najpomembnejše izložbe našega mesta" je župan poudaril, da Gorica ni ne mrtva ne zaspala, ampak da je možno s skupnimi močmi, gostoljubnostjo in podjetnostjo veliko doseči za dobro vseh.

/str. 6

Tržič Kosovelova zelenica

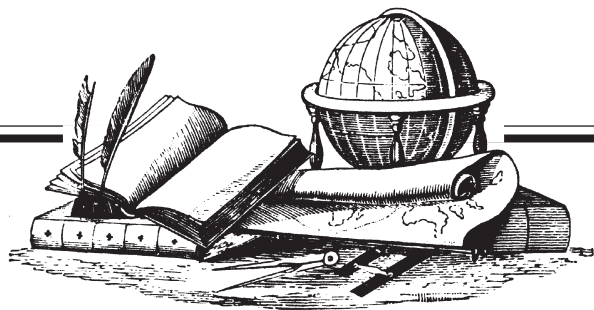

Vedno bolj večkulturnem in večjezičnem Tržiču stoji od sobote, 24. septembra, tudi tabla z imenom Srečka Kosovela. V prisotnosti uglednih predstavnikov oblasti in drugih gostov so mestno zelenico poimenovali po kraškem pesniku. Gre za pomemben dosežek slovenskih društev iz Laškega, do katerega so njihovi člani le prišli s podporo Sveta slovenskih organizacij in pod pokroviteljstvom krajevnih upraviteljev. Občinska odbornica Paola Benes je govorila o prijateljstvu, bratstvu in dialogu, Irena Vadnjal iz Urada vlade Republike Slovenije za Slovence v zamejstvu in po svetu je poudarila, da

kultura mora povezovati in ne ločevati ljudi: med sosedi si moramo prisluhniti, se sprejemati in si pomagati. Deželni svetnik Igor Gabrovec je podčrtal, da tabla le potrjuje dejstvo, da smo že dolga stoletja polnopravni elementi tega večkulturnega prostora. Mara Černic se je srčno zahvalila vsem, ki ohranjajo živo slovensko prisotnost. Priložnostni govornik Aldo Ruppel je med drugim vse pozval, naj vzamejo v roke Kosovelovo poezijo, pa tudi, da k zelenici pripeljejo znanca, prijatelja, sorodnika. To je bil resnično praznik ne le Slovencev v Laškem, temveč Slovencev, Italijanov in Furlanov.

/str. 9

S 1. strani Odprtje Ribiškega muzeja ...

Kulturni program so obogatili otroci domače osnovne šole z recitacijo odlomka iz knjige kapetana Bruna Volpija Lisjaka, *Ribič Sardon*, ter zapeli kriško himno ob podpori

številne publike. Pevci moškega zbora Vesna so se spomnili pred kratkim preminulega Frančka Žerjava v njegovih pesmih *Kriški ribič* in *Bleda luna*. Za uvod in ob koncu prireditve je zaigrala

še nabrežinska godba. Devetdesetminutnemu prvemu delu programa je sledil še drugi del, tokrat pred samim muzejem. Najprej so prerezali trak zakonca Valentino Cossutta in Elisabetta Birsa, glavna pobudnika Združenja za Križ in največja finančna podpornika ribiškega muzeja, ter deželni odbornik za kulturo Gianni Torrenti, ki je prispeval odločilna sredstva za odprtje. Nato je predsednik muzeja odkril tablo ob vhodu in prikazal logotip Ribiškega muzeja tržaškega primorja. Istočasno so tudi dvignili zastavi ob vhodih z istim logotipom. Zatem je sledil še blagoslov muzeja, ki ga je ob pomoči mladinske skupine podelil domači župnik Boris Čobanov. Spored je dvojezično povezoval Evgen Ban. Za Križ in za našo ribiško ter pomorsko dediščino nasploh je bilo odprtje tega muzeja zelo velika pridobitev.

Foto Henrik Sturman

Nujna pomoč: letališče v Rivoltu rešuje življenja

Codroipo (Videm) – V vojaški bazi v Rivoltu blizu Codroipa so na nedavni novinarski konferenci razkrili, da sta italijanska vojska in univerzitetno-zdravstvena ustanova iz Vidma sklenili dogovor, s katerim je letališče Visintini od prvega januarja letos na razpolago nočnim poletom, ki omogočajo pravočasno presaditev organov. Predsednica Furlanije Julijske krajine Debora Serracchiani, poveljnik letališča v Rivoltu Francesco Frare, general italijanske vojske Silvano Frigerio, generalni direktor zdravstvene ustanove Mauro Delendi in predstojnik Deželnega centra za presaditve Roberto Peressutti so povedali, da je dogovor začel veljati na začetku letošnjega leta in da so doslej zabeležili že petnajst poletov, ki so prav toliko ljudem rešili življenje. Vojaško letališče je tako postalo pomembna opora videmskemu centru za presaditve. Ta se je do nedavnega posluževal letališča v Ronkah, ki

pa od februarja letos ne obratuje več v nočnih urah. "Nočno zaprtje aerodroma v Ronkah je bilo nujno tako iz varnostnih kot iz varčevalnih razlogov", je dejala Debora Serracchiani in se pri tem zahvalila italijanski vojski, ki storitve letališča v Rivoltu ponuja zastonj. ARC/PV

Prejeli smo

Odziv na pisanje g. Ambroža Kodelje

Odgovor doberdobske- mu župniku Ambrožu Kodelji in pogostemu glosatorju v Novem

glasu, ki tu pa tam strelja tudi mimo tarče (Glej njegov zapis v Novem glasju z dne 8. septembra 2016) Predragi mojster, hvala, da se dobrodušno in hudomušno norčujete iz... Sežanke, novopečene častne občanke Jolke Milič, mene. Ki se je s svojimi (ne) spornimi vrtilinami pridružila... nič manj kot vrhunsko (turnsko!) zaslužnemu Cirilu Zlobcu in vsestransko prizadevnemu in inventivnemu Viktorju Saksidi. Lep ter-

cet. Sicer ne vem, kaj k temu poreče Zlobec, njemu se utegne zdeti za malo, bi ga morala pobarati, iz previdnosti,

matere modrosti, ga ne bom. Naj ostane skrivnost. Kar se pa Viktorja tiče, sem prepričana, da nima nič proti, če sem k njemu prisrčno priselila in se z vsemi tremi dala svetu na ogled.

V zvezi s sladkim norčevanjem pa vam povem, kaj pravi- jo Tržačani. Oni namreč trdi- jo, da tudi "i remenai magna pan" - saj ni treba, da prevedem, ko pa je pomen rekla prav prozoren - in jaz sem njihovega mnenja.

Sporočam vam za nameček, tokrat z dokazi, ne gre zgolj za prazno hvalisanje brez podlage, da je vaša dolgoletna zvesta vajenka in nova sežanska častna občanka - jaz -, da ne bo pomote, zahvaljujoč se širokosrčnosti in simpatiji gospe Dragice Sosič, sorodnice Kosovelovih in nadvse uspešne oskrbnice Kosovelove domačije v Tomaju, - kar na vsem lepem in čisto ne pričakovano - prešaltala iz častnega občanstva v še bolj poželjivo... in prav slastno občanstvo. Aleluja! Bog me ima rad!

Vaša hvaležna
jolka (milčič seveda)

Kmečka zveza ima na Goriškem temeljno razvojno vlogo Na občinske volitve kot protagonisti

Slovenska skupnost na Goriškem bo tudi tokrat napela vse sile, da bodo Slovenci protagonisti upravnih volitev, ki bodo v kratkem v Ronkah in Trziču, naslednje leto pa v Gorici. Temeljnega pomena je, da se slovenska narodna skupnost pokaže kot avtonomen politični subjekt obmejne goriškega območja, ki razpolaga z lastnimi razvojnimi predlogi in načrti. Zato je normalno, da se tudi polno izvajanje določil zaščitnega zakona razume kot priložnost za celotno področje. V tem duhu je na goriškem pokrajinskem sedežu v torek, 20. septembra, zasedal pokrajinski svet SSK, ki je usmeril pozornost tudi v ustavni referendum, izvajanje deželnega zakona 26/2014 za reformo krajevnih uprav in v kmetijsko politiko na Goriškem.

Zasedanje goriškega pokrajinskega sveta SSK je vodil Silvan Primožič, ki je uvodoma povzel zdajšnje politično dogajanje. V nadaljevanju je pokrajinski tajnik Julijan Čavdek predstavil udeležbo SSK na občinskih volitvah v Ronkah in Trziču. SSK za ronški občinski svet kandidira člana pokrajinskega tajništva in domačina iz Ronk Mirjana Likarja, ki nastopa na listi Demokratske stranke in podpira kandidatko Andrejo Grom, ki nastopa na isti listi. Za tržiške volitve stranki SSK sicer ni uspelo izraziti konkretne kandidature, bo pa podprla dose- danjo županjo Silvio Altran. V zvezi z goriškimi občinskimi volitvami je nastopila Mara Černic, ki je prisotnim podrobno predstavila svojo samostojno kandidaturo za županjo Gorice. Poudarila je,

da potrebuje Gorica konkretno preobrat, saj je v zadnjih letih zašla v postopno zaostajanje, ki je posledica sporne politike desnosredinske uprave. Temu se zdajšnja levosredinska koalicija ni znala primerno postaviti proti, zato je zdaj potreben nov politični pogled, ki sloni na odprtosti in strokovnosti. Posegu Mare Černic je sledila razčlenjena razprava, v kateri je prišlo na dan predvsem vprašanje o vlogi SSK. Kljub nekaterim pomislekom glede avtonomne kandidature Černičeve leta ni v kontrastu s političnimi smernicami SSK, zaradi tega je to lahko priložnost ne le za stranko, ampak za vso slovensko narodno skupnost v mestu in jo je potrebno primer- no izkoristiti. SSK ima pred sabo zelo jasn cilj: potrditi svojo prisotnost v goriškem občinskem svetu in aktivno

sodelovati za zmago na volitvah. Zato se bodo nadaljevali pogovori z ostalimi političnimi subjekti v mestu. Če bo goriški občinski svet ohranil 40-člansko sestavo, pa bi bilo možno, da SSK sestavi lastno kandidatno listo.

Goriški pokrajinski svet SSK je precej pozornosti namenil tudi vprašanju kmetijske politike, ki je tesno povezana z razvojem slovenske narodne skupnosti in njenim teritorijem. V tem smislu je temeljnega pomena vloga Kmečke zveze. Slovenska kmečka stanovska organizacija je zdaj edina, ki resno izvaja vlogo kmečkega sindikata, in zaradi tega SSK podpira njeno delovanje ter upa, da se bo to še dodatno razvilo tudi na Goriškem. Glavno besedo pa morajo pri tem imeti slovenski kmetje in vinogradniki na Goriškem.

Prejeli smo

Novinar Tino Mamič je v vašem časopisu z dne 30.6.2016 objavil članek z naslovom Participativni proračun. V njem napiše tudi trditev: (citiram) "Med predlagatelji so bili celo politiki. Tako se je zgodilo, povsem v nasprotju z duhom pobude, da je predlog podal celo sam podžupan Alojzij Klemenčič..." (konec citata).

Ta trditev ne drži in je ali laž ali sprenevedanje. Občina Ajdovščina ni v nobenem dokumentu, ki je bil na voljo javnosti, omenjala imen predlagateljev in med njimi avtor ni mogel najti mojega imena. Glede na to, da posedujeva medsebojne komunikacijske podatke, bi avtor lahko, če bi mel dober namen, svojo trditev preveril. Pa je ni.

Poudariti moram, da članek tudi v nekaterih drugih trditvah ne ustreza resnici. Ni res, da so predloge najprej odobrili in izbrali na občini. Strokovne službe so označile (ne izločile) tiste pobude, ki niso ustrezale razpisnim pogojem (prevelika vrednost), in tiste, ki niso v pristojnosti Občine (investicije v državne ceste, v telefonijo...). Izbor predlogov pa je opravila Komisija za pobude in pritožbe občanov, ki jo je na začetku mandata imenoval Občinski svet.

Alojzij Klemenčič, podžupan Občine Ajdovščina

Povejmo na glas

Za mir lahko le molimo?

Svetovni dan molitve za mir je nedavno zbral v Assisiju več kot petsto uglednih verskih in političnih predstavnikov in je kontrastno odjeknil v svetu, ki se vse bolj pogreza v vojaške spopade. Za mir si je treba danes bolj prizadevati kot npr. pred dvajsetimi leti, da se ne bi zdajšnji pohod vojne zdel nekaj nenevarnega ali celo naravnega. Da gre za pohod vojne, je mogoče več kot razločno videti, če primerjamo razmere pred 11. septembrom 2001 s temi, s katerimi imamo opravka danes. Petnajst let se stanje v svetu slabša, močnih pobud, ki bi vsaj omilile, če že ne odpravile vsak dan bolj vroča vojna žarišča, pa ni od nikoder - kot da ne more biti drugače in ni mogoče preusmeriti toka dogodkov in kot da nam ne preostane drugega, da nemo opazujemo drsenje v smer vse večjih zaostritev in nemara še večjih katastrof. In tu se je mogoče le čuditi prav Evropi, ki z migrantsko krizo čuti na sebi vso težo posledic vojne na Bližnjem vzhodu. Zagotovo hude posledice vojne so tu in ni težko ugotoviti, da je razlog za kopensko prihajanje beguncev prav vojna "tam daleč", ki pa je v resnici blizu in že med nami. Tu pa smo lahko več kot osupli. Da bi v interesu Evrope zaustavili migrantski tok, bi morali seveda pogasiti spopade v Siriji in ukiniti vojaško kontrolo Iraka in Afganistana. Kot razviti svet bi se morali kar najhitreje vojaško umakniti, ne pa da zdaj vse močnejše posegajo Združene države Amerike in Rusija, Evropa pa jima pri tem pomaga. In to v času, ko migrantski naval Evrope

dobesedno spodkopavajo in se ta zateka v gradnjo bodečih ograj. Na ta način dopušča razpadanje svojih vrednot, največjega bogastva, ki ga premore in brez katerega pomeni bore malo. Kot rečeno, smo lahko samo osupli, kajti ni glasnega evropskega klica, naj se vojaški posegi "tam daleč" ukinejo, ni vsaj ene ali več držav, ki bi kot izjeme to predlagale. In ni res močnega, kaj šele množičnega poziva razumnikov oziroma intelektualcev, ki bi se našemu deležu vojne uprli. Ne nazadnje bi morali dvigniti glas vsi, in to povsod, kjer nas ogroža prihod beguncev, se pravi navdaja z vse večjo skrbjo - to velja tudi za tukajšnje kraje in prebivalstvo. Namesto tega tišina, nemoč, kot da se nas vse skupaj ne tiče in ni mogoče ničesar ukreniti. In na tej podobi današnjega sveta je Svetovni dan molitve za mir svetilnik, ki sveti v temi. Izraža željo, da bi mir spet prevladal in da preprosto ni mogoče prenehati z vedno novim oznanjevanjem njegovih dobrin, ki so med vsemi najbolj pomembne in v bistvu nepogrešljive. Saj kaj imamo, če dopuščamo vojne in pri njih celo sodelujemo ter tako malo prispevamo, da bi ugasnile? Brez miru nimamo ničesar, mir je največji blagor, ki obstaja, brez njega dvignejo glavo mržnja, nasilje, uničevanje in slednjič duševna mračnost, ki se slej ko prej prične opajati s prepričanjem, da je določene stvari mogoče urediti le s silo. Da je vojna nujna in s tem neodpravljliva.

Janez Povše

Pogovor / Janez Povše

"Novi glas bistven dejavnik naše skupnosti"

Naš cenjeni sodelavec, znani goriški kulturnik, gledališki režiser in javni delavec Janez Povše sodeluje z Novim glasom od samega začetka, samo naključje je bilo krivo, da ni bil prisoten s svojim zapisom samo v eni številki od tisoč, ki smo jih naredili v nekaj več kot dvajsetih letih.

Da bom skupaj z Novim glasom opravil pot do tisoče številke, tega res nisem pričakoval. Vse je šlo od tedna do tedna in očitno so se tedni vrstili z veliko naglico. Nemara torej drži moja izkušnja, da je dan dolg, teden pa mine hitro. Seveda me tisoča številka navdaja z zadovoljstvom, saj lahko naštejemo le nekaj stvari, s katerimi sem se vzdržema ukvarjal toliko časa in mi torej veliko pomenijo.

V uredništvu na Travniku g. Povšeta cenimo predvsem zaradi njegovih rednih zapisov, umirjenosti, plemenite kultiviranosti, prijaznosti, a tudi zato, ker nas vsak ponedeljek obišče v uredništvu, čeprav bi nam svoj zapis lahko poslal po elektronski pošti. Zato ga imamo za člana našega uredništva in zares malo ponedeljkov je minilo v teh več kot dvajsetih letih, ko ga ni bilo na obisk, a nam je seveda svoje zapise vedno prinesel prej ali pa poslal po elektronski pošti. Vsi v uredništvu smo veseli njegovih obiskov in cenimo predvsem to, da diha in živi z nami, zato mu sedanja kriza našega Novega glasa ni čisto nič všeč, kot ni nam, vsi skupaj smo namreč prepričani, da ima naš tednik svoje ugledno mesto med tiskanimi mediji in bi mu to poleg naročnikov in bralcev morali priznati tudi drugi.

Res, kriza Novega glasa in ne nazadnje Zadruga Goriška Mohorjeva v celoti je preprosto nesprejemljiva. Vsi merodajni bi morali storiti vse, da bi bila kar najhitreje presežena. Novi glas je namreč skupaj z drugimi našimi mediji bistven dejavnik in vzgib naše skupnosti in za manjšino je razvejana aktivnost objavljene besede toliko bolj temeljnega pomena. V prizadevanju za ohranitev, predvsem pa za razvoj našega tiska, ne bi smeli popustiti niti za trenutek.

Povejmo na glas je naslov vaše rubrike, za katero bova bralcem izdala, da ima vedno enako dolžino, sami ste že večkrat rekli, da vam je bilo v začetku težko, a ste se počasi na to navadili in vam je zdaj ta mera ustrezna.

Uredništvo mi je naročilo, naj moja rubrika obsega 2475 znakov brez presledkov, pri čemer je všteti tudi naslov. Na začetku me je to obveza seveda zavezovala, ker nisem poklicni novinar ali oblikovalec, kasneje pa se je pokazalo, da je nekakšna zamejitev za pisca koristna. Končno ne gre le za zamejitev, preko katere ne smeš, ampak je tudi tvoja na-

loga, da do nje prideš, da torej članek ni niti predolg niti prekratek. Tako sem v prvih letih med pisanjem kar prevečkrat preverjal, koliko znakov je že vtisnjenih in koliko jih še manjka, polagoma pa mi je predlagan obseg prišel v kri in zdaj število znakov preverjam le ob koncu. Brez kontrole dovoljeno število presežem za približno štirideset ali pa sem za podobno število prekratek. Ni dvoma, s številko 2475 se zdaj odlično razumeva in spoštujeva drug drugega.

Pred časom sem nekje že zapisal, da vas gre občudovati, ker ste nam tako zvesti; rad bi povedal, da doslej niste objavili samo tisoč svojih rubrik, ampak ste nam prispevali tudi druge zapise. Samo vaših zapisov za rubriko bi bilo za tri zajetne knjige, vsaka bi imela več kot tristo strani. Če se ozrete nazaj, ste zadovoljni?

Predvsem bi rad izrazil svoje zadovoljstvo in hvaležnost, da sem imel tako lepo priložnost objavljati svoja mnenja in poglede na istem mestu, in to v Novem glasu. In da sem imel pri tem popolno svobodo. Res, popolno svobodo. Ne spomnim se, da bi mi dr. Drago Legiša ali vi kot zdajšnji urednik kdaj izrekla kritično mnenje o mojem vsakokratnem zapisu. Tovrsten uredniški odnos je verjetno redek, je pa nadvse dragocen in za pisce izjemno spodbuden, da se lahko razvijajo in dopolnjujejo svoj besedni izraz oziroma poglobljajo misel. Novi glas je s svojo usmeritvijo kot nalašč za mojo notranjo usmeritev in nagibe in imeli ste prav, ko ste me nekoč vprašali, ali se zavedam, da bi težko objavljati svoje misli in osvetlitve kje drugje. Zavedal sem se, in to tudi zato, ker sem se v delovanje in izhodišče tega našega tednika pravzaprav vrstel.

Pri nas večkrat kar na splošno radi tarnajo, da tisti, ki pišemo za tiskane medije, nimamo nobenega odziva na svoje zapise. Je res tako?

Še bolj sem imel ta občutek pri radijskem mediju. Uredniki so mi večkrat tožili, da ob tolikšnem in obsežnem delu nimajo pravega odziva in da gre oddaja v eter, četrt ali pol ure ali nekaj več na radijskem valu živi, potem pa gre mimo in je več ni. In sem urednike razumel, saj sem svojčas za Radio Trst A in tudi druge postaje pisal in režiral kar precej in sem enako občutil stisko nekakšnega molka na svoji koži. Tudi odzivov na objave v tisku je seveda premalo, mislim, da jih je treba dobesedno iskati, če jih hočeš imeti, ali kadar jih potrebuješ. Je pa res, da tiskana beseda ostane in ne mine. Ponekod si, da bi dobili odziv, pomagajo z anketami, sicer pa pisci navadno čakamo, da te kdo nagovori. Meni se zgodi, da mi kdo od časa do časa izreče priznanje za kakšen zapis, a res od časa do časa. To mi je vsekakor v veliko spodbudo, vendar sem razumel, da tovrstne pozor-

nosti ne more biti več kot toliko, in tako naprej mirno delam tisto, o čemer sem prepričan. Sicer pa, če dobro pomislimo, kaj ni res, da je pozornosti za delo drugih na-

foto dpt

sploh premalo? Se kdaj spomnimo, da tisti, ki odvažajo odpadke, delajo za nas, prodajalci za nas prodajajo, zdravniki nas zdravijo, učitelji vzgajajo naše otroke itd. itd? Vsi, prav vsi bi zaslužili besedo pohvale in potem bi se vsi dosti bolje počutili.

Ena od odlik vašega pisanja, to rad zapišem, je odlična jezik in so krasne prisposode, pa vendar bi rad izpostavil predvsem vaše nenehno in stalno zavezovanje za dobro, lepo, skupno, obče dobro. Zakaj taka odločitev?

Zahvaljujem se vam za vaše priznanje o jeziku, čeprav zame jezik, besedni izraz ni cilj, ampak le sredstvo, s katerim se trudim izoblikovati dano misel, dano vsebino. V tem smislu je iskanje jasne besede, ki naj misel natančno izrazi, zelo temeljito in mi vzame skoraj toliko časa kot zapis sam. Res je, včasih se poslužim tudi prisposod, predvsem pa se raje odločam za močnejše kakor mirnejše izraze, vse to v želji, da bi se misel vendar dotaknila bralca ali vstopila vanj, to je pravi cilj. In enkrat je članek v tej luči boljši, drugič pa sem z njim manj zadovoljen. Ideal mi je, da bi "moral" bralec prebrati zapis v enem dihu, brez prekinitve. Da bi misel do takšne mere segla vanj, da se od nje med branjem ne bi mogel in hotel odtrgati.

Še bolj nas zanima odgovor na drugi del vprašanja. Kar pa se tiče nenehne zavezovanja za dobro, lepo, skupno, obče dobro, kot pravite, pa je tudi zasluga Novega glasa oziroma možnosti sklenjenega objavljanja v njem. Misel se na ta način pomakne v novo misel in ta spet odpre nekaj novega in tako sem se zadnje čase dokopal do ustreznih prepoznanj o dobrem,

o dobrem namenu v odnosu do drugega oziroma do sočloveka, o dobrem namenu do vsega in sploh do vseh. Seveda ne gre za lepo in vzneseno idejo, niti ne za sladkobnost, ki se opaja sama s seboj, ampak za ugotovitev, da je dobro, dobro za druge povsem realna in stvarna sila in v korist vseh, če se le zanjo odločimo ali če se vsi zanjo odločijo. Nekega dne mi je postalo jasno, da je aktivno dobro v odnosu do drugega človeka dobesedno

potem velja ta formula za večje kroge. Ni dovolj skrb le za mojo družino, le-to rešim, če mi je res mar tudi za druge družine. Če narodi skrbijo le vsak zase, v tem ni rešitev, to je še vedno podlaga za nerazumevanje in vojne. Smo kdaj pomislili, da bi moral vsak narod vzgajati svoje otroke tudi v ljubezni do drugih narodov, predvsem do sosednjega? Če nadalje država skrbi zgolj zase, se v težavah lahko obda z bodočo žico, kar se dogaja zdaj, in to prav gotovo ni rešitev. In slednjič, dokler bodo različne civilizacije in religije mislile zgolj nase, ne bo miru in bodo spopadi in vojne. Ni torej pretirana trditev, da kadar bomo na vseh ravneh začutili stisko drugih kot lastno stisko, bomo za to držo do takšne mere in tako bogato poplačani, da bomo lahko žarišče miru.

Ko se ob ponedeljkih srečujeva v našem uredništvu, večkrat kaj razglabljava, se pomenkujeva o t. i. naših stvareh, saj ste bili vrsto let v vrhu naše organizirane civilne družbe, mislim na SSO. Pošteno vam priznam, da ste me večkrat pomirili, kot ste mi tudi dali kak dober nasvet; predvsem pa vam je lastna umirjenost, a tudi stalno zavezovanje za strpno reševanje vseh naših težav v naši narodni skupnosti.

Pogovori ob srečanjih na uredništvu so res osvežujoči, prepričan sem, da tudi zato, ker se ves čas nadaljujejo in ne pričenjajo od začetka, ampak se nekako sestavljajo. Kar pa se tiče mojih nasvetov, sem vesel, če so bili komu v pomoč. Ne zadnje sem se v Svetu slovenskih organizacij trudil, da bi imele naše organizacije in posamezniki občutek, kako je ustvarjalnega prostora dovolj za vse in se v tem duhu lahko nemo-

teno in vendar povezano razvijajo. Tovrstno delo mi je bilo v veliko zadoščenje, čeprav je zahtevalo tudi odgovornost, ki ni bila brez teže. Imate prav, strpno reševanje težav v naši narodni skupnosti mi je bilo ves čas pri srcu, danes še bolj kot pred leti. Nobenega dvoma ni, da kot narodna skupnost premoremo visoko stopnjo medsebojnega razumevanja in smo nemara uspešnejše presegli delitve preteklosti, kot to velja za našo matično domovino. Zdi pa se mi, da je zdajšnja raven sodelovanja tukaj med nami in znotraj nas nekoliko prešibka, in sicer v odnosu do hitrih in sunkovitih sprememb v svetu oziroma v tem delu Evrope, v katerem živimo. Ne bi se smeli bati odločnega skupnega in enoglasnega nastopa ob odločitvah, pomembnih za vso našo narodno skupnost, ko nam že rahlo različna stališča jemljejo vsaj pol moči. To pa je v soočenju z izzivi sedanjega časa gotovo premalo učinkovito.

Ob koncu bi vas prosil še za misel, željo za naš Novi glas!

Na razne načine ste v tem pogovoru zelo naklonjeno izpostavili te in one moje kvalitete, vsaj nekoliko domnevne, sicer jih je težko sprejeti. V odgovor bi v smislu pohvale našemu tedniku rekel, da želim Novemu glasu in njegovemu uredništvu še naprej predvsem zdajšnje sproščeno in prijateljsko delovno vzdušje, vzdušje, ki ga je mogoče najti le malokje. Če pa sem vas kdaj pa kdaj s svojim obiskom razveselil, ste me s svojimi pogovori in vzradoščenostjo toliko bolj razveselili vi. Ta vaša ustvarjalna vedrina je največje možno jamstvo, da bo Novi glas uspeval tudi v prihodnje in se hrabro vzpenjal proti naslednji tisoči številki.

Jurij Paljč

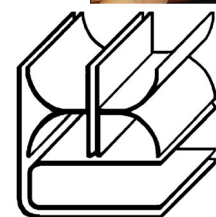
Gorica / Katoliška knjigarna na Travniku

"Katerokoli knjigo preskrbimo!"

Te dni je v Katoliški knjigarni na Travniku v Gorici zelo živahno. Pouk se je začel, starši, šolarji in dijaki pa še vedno prihajajo po knjige, ki jih rabijo pri raznih šolskih predmetih. Valentina Milocco in Elizabetta Maraž nasmejani povesta, da je zdaj seveda bolj živo, kot je sicer med letom, kot tudi dodata, da sami ne bi zmogli vsega: "Hvala Bogu, da imava gospo Franko Žgavec, ki se nesebično razdaja in nam pomaga, kot so nam te dni pri razvažanju pomagali tudi nekateri drugi, še posebej član upravnega odbora Katoliškega tiskovnega društva Marko Černic in seveda David Vižintin. S kombijem smo namreč razvozili knjige in jih nekateri hodili tudi iskat; same ne bi zmogle vsega. Res sva iskreno hvaležni za nesebično in prostovoljno pomoč!" Ko ju povprašamo o šolskih knjigah, nam povesta, da so šolske knjige prodajali vsem šolam v naši deželi in ne samo goriškim: "Danes moramo biti odpri vsem, časi so hudi, zato bi rade povedale, da pri nas vsakdo lahko dobi katerokoli knjigo, v nekaj dneh mu jo preskrbimo,

tudi italijansko ali kako drugo. Pred dnevi smo prejeli celo prednjo svetovnega velikana Amazon, da jim pomagamo pri iskanju slovenskih knjig. To nam je seveda v čast, saj smo edina slovenska knjigarna v Gorici". Izpostavita in pokažeta nam svež ponatis slovite knjige, ki

ki bi ga morale imeti vse slovenske šole in vsi tisti, ki nekaj dajo na slovenski jezik!" Povemo jima, da smo opazili, kako so se velikanski kupi knjig te dni zmanjšali, in zadovoljni povesta, da je sicer res, da so večino knjig šolam in šolarjem ter dijakom že preskrbeli, problem predstavljajo le tiste knji-

je namenjena pritrkovalcem, Ivana Mercine (glej zapis na verski strani!), kot nam tudi

povesta, da te dni zbirajo prednaročila za Sinonimni slovar slovenskega jezika, ki v prednaročilu stane veliko manj, kot pa bo stal ob izidu: "Gre za slovar,

ki jih ni več na zalogi pri založnikih, ali pa založbe zamujajo z dostavo, a pristavita: "Vse knjige lahko preskrbimo, zato pridite v Katoliško knjigarno, kjer imamo poleg knjig seveda še vrsto drugih prodajnih artiklov, od šolskih potrebščin do priložnostnih daril ter seveda vse za cerkveno bogoslužje!"

JUP

10. srečanje pritrkovalcev Goriške

Slovenski Pitrkovavec v furlanščini in italijanščini

Svetogorsko svetišče je v začetku meseca septembra imelo v gosteh praznovanje dvojne obletnice. Letošnje leto je namreč zaznamovano z desetletnico ustanovitve Društva pritrkovalcev Goriške ter devetdesetletnico izida priročnika *Slovenski Pitrkovavec*.

V soboto, 3. septembra, v zgodnjih popoldanskih urah, so prijetne sence svetogorskih lip postale zatočišče prihajajočih pritrkovalcev z Goriškega in širšega območja. Množica pritrkovalskih navdušencev se je kmalu zatem po kamnitem stopnišču mogočnega svetogorskega zvonika povzpela vse do najvišje postavljenih zvonov. Prve melodije so začele preplavljati zvonik, njegovo okolico ter se nato prelivalo skozi spokojni okoliš vse do nižje ležečih zaselkov in posejanih hišic. Lepo pojejo svetogorski zvonovi. Pitrkovalci so iz svojih glasbil privabljali nprazličnejše vrste melodij. Nekateri so svoje znanje delili z drugimi. Bogastvo pritrkovalske umetnosti se v mnogih primerih prenaša prav preko praktičnega izročila. Pitrkovalska srečanja pa so nedvomno najboljši trenutki za izmenjavo izkušenj in preizkušanje novih melodij. Pohvalno je dejstvo, da je bilo v pritrkovalskih vrstah mogoče opaziti veliko mladih obrazov. Po skoraj triurnem pritrkovanju so iz zvonika zadoneli svetogorski zvonovi v vsej svoji polnosti in zvočnem razponu, za kar je poskrbela peščica odlično usklajenih zvonarjev. Po dva zvonarja sta uravnavala svoj zvon v natančnem nihanju. Sosednje udarjanja treh različnih kembljev pa je sestavilo pesem kot znanilo začetka božje službe, ki jo je daroval upokojeni goriški nadškof

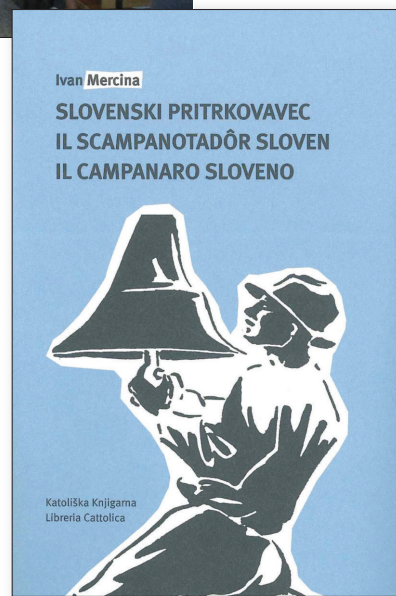

msgr. Dino De Antoni. V svoji homiliji se je msgr. De Antoni osredotočil na pomembnost zvonov in pritrkovalske službe. Poudaril je pomembnost glasov, ki se preko lin razprostirajo v nižave in s svojo polnostjo navdušujejo človekovo dušo po božjem, po višjem, po nadnaravnem. Obenem so zvonovi stalni človekovi spremljevalci skozi cel dan, skozi vse leto, skozi vse življenje, od rojstva pa do večnega sna.

Prof. Sergio Tavano je v nadaljevanju uokviril goriški prostor v času Mercinovega delovanja. Na začetku dvajsetega stoletja je Goriška predstavljala pomembno stičišče različnih kultur in narodnosti, ki so se med seboj dopolnjevale in solidarno sobivale v veličastnem avstro-ogrnem cesarstvu. V mestu samem je bil pogovorni jezik različica furlanščine, ki je danes skorajda zamrla. Prof. Tavano je v svojem

posegu navedel, da je ta prostor od nekdanje prelomnice med Zahodom in Vzhodom. Priča temu so tudi verska svetišča, ki so nastala na strateških točkah, od Svetih

Sveti daritvi je sledil najslavnejši trenutek celotnega snidenja. Težišče dogajanja se je iz cerkve premestilo v sosednjo kapelo, nameščeno za glavnim oltarjem. Tu je bilo že vse nared za predstavitev nove publikacije. V uvodnem posegu je Andrea Nicolausig, predsednik pritrkovalcev Goriške, podal nekaj misli glede izbire lokacije za praznovanje dvojnega slavlja. Pred desetimi leti je bila Sveta Gora izbrana za ustanovno prizorišče omenjenega društva kot simbol večstoletnega romarskega svetišča goriških vernikov. Goriški pritrkovalci so se ob prvi okrogli obletnici želeli povrniti tja, kjer je vse nastalo. Kot drugi razlog je Nicolausig navedel pomembnega verskega in kulturnega delavca, zvonoslovca Ivana Mercina, ki ga je nadškof Sedej imenoval za kolavdatorja zvonov. Leta 1926 je namreč Mercina v Gorici izdal temeljni priročnik za pritrkovalce z naslovom *Slovenski Pitrkovavec*.

Višarij, preko Svete Gore do Barbane, kot naravna ločnica med dvema svetovoma. Za Gorico je Sveta Gora predstavljala in še vedno predstavlja zelo priljubljeno Marijino svetišče. Prof. Tavano se je zatekel k svojim otroškim letom, iz katerih se spominja, da je glas svetogorskih zvonov segal

vse do Travnika, kjer je družina Tavano imela v bližini svoj dom. Danes je ta milina zaradi hrupa in brnenja preglasa.

Sklepni del predstavitve je bil zaupan Giacomu Pantanaliju, ki zaseda mesto podpredsednika v Društvu goriških pritrkovalcev. Arh. Pantanalij se je v svojem posegu dotaknil izvirne izdaje *Slovenskega Pitrkovavca* izpod peresa Ivana Mercine. Mercina je bil po poklicu učitelj. Svojo službo je dolgo let opravljal v Gorici, pred tem pa še na Proseku in v Materiji v Istri. Zaradi prirojnega glasbenega talenta je deloval kot organist v različnih cerkvah, vodil je več pevskih sestavov in se prvi znanstveno posvetil zvonovom. Mercina je razumel, da bi bilo nesmiselno zapisovati udarce pri zvonovih na podlagi notnih zapisov. Vsak udarec na zvon povzroči nešteto alikvotnih tonov, kar bi lahko povzročilo v glasbeni interpretaciji spore glede trajanja začetnih udarcev. Zaradi tega je Mercina vzorce notiral v zaporedju števil. Zapisal je 243 različnih kombinacij vzorcev za triglasno in štiriglasno zvonilo. V njegovem zapisu predstavljajo vertikalne črke posamezni zvon, pripisane številke pa ponazarjajo trenutek udarca omenjenega zvona v izvajanju vzorca samega. Mercina je svojo izdajo oplemenitil še z napotki za pritrkovalce. Zanimivo je, kako opisuje prihod k pritrkovanju s priročnim predhodnim učenjem vzorcev na glasbene cevi. Ob prihodu v zvonik naj bo spored vzorcev že vnaprej domnenjen, da ne bo prihajalo do prekomernih praznin med posameznimi vižami in morebitnega nesporazumevanja v trenutku izvajanja. Mercina je v svojem priročniku ponazarjal tudi prerez zvona z vsemi bistvenimi sestavnimi deli, od jarma, preko korenike, krila, krajca pa vse do kembljeve betice in njegovega podaljška. Na koncu dela pripisuje Mercina še deset zapovedi za cerkovníke, zvonivce in pritrkovavce.

Za prevod Mercinovega priročnika v furlanščino je poskrbel prevajalec prof. David Bizjak, v italijanski jezik pa je prevod opravila prof. Giulia Ghiretti. Publikacija je tudi tokrat izdala Katoliška knjigarna iz Gorice.

Martin Tul

Podvig skupine slovenskih pohodnikov Za sveto leto peš v Rim

Sedmega septembra zjutraj se je skupina slovenskih romarjev izpred hiše Opus Dei v Ljubljani z romarskim blagoslovom regionalnega vikarja Opus Dei za Slovenijo msgr. Rafaela Ariasa Villalta odpravila na svetoletno romanje v Rim. Sami prekaljeni pohodniki in romarji so se napotili kar peš, v Rimu jih pričakujejo po 42 dneh hoje, to je 18. oktobra, naslednji dan pa bodo končali romanje z avdienco pri papežu Francisku. Logistično je romanje pripravil (ga razdelil na etape, poskrbel za prenočevanje

ipd.) izkušeni romar Zdenko Jakob iz Logatec. Skupini devetih romarjev se večkrat pridružijo tudi enodnevni prijatelji, ki jih bodrijo in spodbujajo na poti. Čez Slovenijo je bilo romanje načrtovano v štirih etapah, ko so prehodili pot iz srca Slovenije do zahodnega roba slovenskega narodnega prostora: Ljubljana – Logatec, Logatec – Vrhpolje, Vrhpolje – Mirenski Grad, Mirenski Grad – Oglej. Želimo jim čim manj popotniških tegob in naj jih spremlja božji blagoslov.

Zdenka Žigon

Prejeli smo

Nekaj misli v premislek

“In ne opijanjate se z vinom, v čemer je razbrdanost, temveč naj vas napolnjuje Duh”. (Ef. 5, 19) Pravim, da ne morem dojeti in sem zgrožen ob odpadku od Kristusa in zaradi brezboštva, ki se širi po Sloveniji, in nihče ne razume, da se brez Boga ne da živeti. Zakaj ima človek raje hudiča kot Boga, mi ni jasno. Ali ni človek božja podoba? Saj so že cerkveni očeti razlagali, da je negacija Boga smrt človeka. Zato mi je vsa posvetnost ogabna, nagunsna, zlagana, ogroža mojo dušo in ti ne preostane drugega kot naš nedeljski svetnik, sv. Avguštin, filozof, ki nas osvetcha: “Pojdj vase, v notranjosti človeka je resnica!” Sv. Avguštin govori tudi o času in pravi, da ljudje oblikujemo čas in dobo. Socialistične iluzije so se sešule v prah s padcem komunizma, pač zato, ker niso temeljile na Kristusu. Ljudje v Sloveniji pa še vedno imajo nostalgije po socializmu in povprečnega Slovenca bolj zanimajo vse povprečne oslarije tega sveta (New Age, budizem, islam), Jezus Kristus pa ne, čeprav je On edini logos, utelešena božja beseda, ki je izrekel: “Brez mene ne morete ničesar storiti!”

Skratka, zgrožen sem nad to podhranjenostjo, preziram postatstvo, tudi usmiljenje nič ne pomaga, ker t. i. usmiljenje samo še bolj pomehkuži in kviri. Skratka, mogoče je edina dobra pot šiba božja, ki naj bi nas mogoče strelnila. Letos 16. avgusta je minilo 11 let od umora karizmatičnega ustanovitelja ekumenske skupnosti v Taizete, brata Rogerja Schutza. Noben slovenski katoliški medij se te obletnice ni spomnil, kar je pomenljiv pokazatelj brezbriznosti, ki vlada med nami.

Slovenija je postala Sodoma in Gomora. Še enkrat, čaka nas velika božja palica!

Italijanski sociolog Sabino Acquaviva pravi: “Evropa je odslej skeptična, brez idealov, kontinent brezdušnih požeruhov, kontinent v zamračitvi”. Poziva torej k nujnosti, da se evropska duša vrne k Bogu.

Dragi bralec in tudi prizadeti vinogradniki, ki trdite, da od tega, od vina, živite, vam moram stopiti na žulj in polagam na srce nekaj opominov, ker se ne zavedate, da vino obravnate zgolj kot potrošnje blago. Prosim vas, da ste malo bolj spoštljivi in niste lahkomišelniki do te magične pijače, ki jo pridelujete. Vino ni za vsakogar. Če bi hoteli vinu vrtni vrednost, bi ga morali najmanj pol manj pridelati. S tem da ga je toliko, ga tudi razvrednotite. Z velikimi količinami vina, ki je vsako leto na trgu, se popolnoma jasno pogubi 900 ljudi na Slovenskem. Imejte pred očmi, koliko ljudi vino oz. alkohol po nepotrebnem zaslepi, jih ugonobi in prevara. Zato ni samo zgolj retorično to citiranje starodavnih opozoril: Plinij starejši: *Vino – kakšna neumnost: koliko truda in naporov za pridobivanje in uživanje pijače, ki te oropa mišljenja in peha v norost in zločin*. Leonardo Da Vinci: *Bevitor beve vino, vino beve bevitoro*.

Vino daje dobro voljo, a ne daje pamet bolju!
Vino i najmudrieg pobudali!
Ko mnogo pije, za dugo nije!
Više utopilo se jih v vinu, nego u moru!

Ko bi bili ljudje res modri, bi se vsaj enkrat udeležili srečanj anonimnih alkoholikov in bi videli, kaj pomeni pijančevanje. Zagroziti vam moram, ker je taka izkušnja zelo dragocena, v drugem primeru bom tudi jaz prisiljen reči: prekleta zarota trgatve!

Na god sv. Hildegarde iz Bindena 2016
Pavel Bračko

V premislek

Drugačna mistika

Vseh religijah srečujemo mistike. To so osebe, ki sledijo mističnim spoznanjem. Škoda je, ko danes kristjani, posebej še mlajši, radi segajo po duhovnih izkustvih Orienta, kot sta joga, zen ..., medtem ko ne poznajo krščanskih mistikov, kot so Janez od Križa, Terezija Avilska, Mojster (Meister) Eckhart in drugi. V vseh teh spisih lahko spoznamo poti pa tudi veličine duhovnosti, ki nam pomagajo k osebnemu duhovnemu življenju. Srečal sem se z zapisom enega vidnejših islamskih pesnikov in tudi islamskim mističnim pisateljem Maulano Rumijem. Med drugim razmišlja takole: “Ker je bil poslanec (Mohamed) prerok meča, je njegova družba med vojaki in borci. Če je bila v Jezusovem

nauku samota v votlinah in hribih, je v našem (muslimanskem) nauku to vojna in strah. Musliman je ponosen, da je bila sveta vojna najpomembnejše opravilo v Mohamedovem življenju. Udeleženci svete vojne zasedejo v nebesih visoke položaje. Najvišje prestoluje Mohamed, ker so njegove ure tuzemskega življenja potekale v stalnem boju, saj se je bojeval s srcem, jezikom in roko. Tako bi se moral bojevati vsak muslimanski vernik proti nevernikom (mišljeno drugovercem), ki ga obkrožajo”.

Zato je za muslimane ubijanje Alahovih nasprotnikov že od nastanka islama sveta stvar, saj je njihov zgled bil in bo Mohamed in njegovo učenje. Na spletnih straneh, zlasti v arabščini in angleščini, pa tudi

v francoščini, opazite, kako islamske organizacije mlade muslimane takole navdušujejo: “Zelo dragocena metoda našega preroka (Mohameda) je zahrbtn umor”. Temu sledi dolg seznam Mohamedovih izrekov, kot na primer: “Mohamedova naloga ni bila samo v poslanstvu, ampak tudi v vojskovanju z neverniki” (s tistimi, ki niso muslimani). Na muslimanskih verskih šolah se mladi muslimani vsak dan srečujejo s tem, koliko vojn je izpeljal njihov prerok (Mohamed) in kako hitro se je tudi islam širil in se še širi. Takšnih sporočanj ne boste slišali na tečajih o Koranu, kamor zahajajo tudi pripadniki najrazličnejših drugih veroizpovedi, ampak samo v uradnih muslimanskih šolah, ki so rezervirane izključno za muslimane in so navadno pod okriljem džamije. Vse to nas lahko prepriča, da je prerok Mohamed utemeljitelj

muslimanskega vojaškega prava. Sveta vojna je v muslimanskem verovanju tako globoko povezana z vernostjo posameznega muslimana, da mu že prebiranje muslimanskih svetih knjig pomeni vojskovanje. Ko tako razmišljamo o islamu, se nam dozdeva, da je tako pisanje o tem verovanju pretirano, pa ni res. Čustveni svet pri orientalcu – in islam je v glavnem zasled predelate s tem čustvenim svetom – je za takšno sporočanje izredno odprt. Prav zato bo v islamu vedno veliko pretiranih (fanatičnih) vernikov, ki bodo zaradi svoje verske vzgoje pripravljeni dati življenje za vero, in sicer tako, da ubijajo in bodo ubijali nemuslimane, ker jim vera v onstranstvu za to obljublja visok položaj. Takšen pogled na vero je seveda v popolnem nasprotju z našo krščansko vero in naukom. In seveda z učenjem večine drugih ver in verstev.

Ambrož Kodolja

Tudi slovenski skavti na slovesnosti pri sv. Justu

S škofom skozi sveta vrata

“Dragi bratje in sestre skavti, ob tem izrednem svetem letu usmiljenja, ki ga je razglasil papež Francišek, vas v soboto, 24. septembra, vabim na popoldan igre, pustolovščine in poti, zato da bomo skupaj prečkali sveta vrata usmiljenja stolnice sv. Justa, ki v veri združuje našo mestno in škofijsko skupnost”. Tako se je začelo pismo, ki ga je tržaški škof Giampaolo Crepaldi naslovil vsem konfesionalnim skavtskim organizacijam škofije. Vabilu so se odzvali AGESCI - Associazione Guide e Scout Cattolici Italiani, FSE - Federazione Scoutismo Europeo, MASCI - Movimento scout cattolici italiani in tržaški del Slovenske zamejske skavtske organizacije, ki so skupaj načrtovali vsebinsko zelo bogat popoldan za vse starostne veje.

Starostna veja volčičev in volkuljic oziroma pikapolonic (FSE) se je zbrala na griču Sv. Justa. Kar naenkrat so se znašli v srednjeveški vasi, njihovi voditelji so postali ribiči, mizarji, kovači, peki, kmetje, krojači in mesarji in tudi otroci so se spremenili v obrtniške vajence. Kaj kmalu pa se je v vasi pojavil sel iz Rima, ki je ob zvoku trobente razgrnil pergament papeške bule, ki naznanja sveto leto in možnost pre-

hoda svetih vrat. Na ta dogodek pa se je bilo treba pripraviti, to pa tako, da se je vsak poglabil v svoj poklic. Delavnice so bile osnovane okoli teme sprejemanja: kako je biti sprejet oziroma kako je sprejemati. Popoldne so prisluhnili tudi priliki iz evangelija o srečanju s Pastirjem, ki je

starostne veje roverjev in popotnic, ki so svoje srečanje začeli pred tržaško univerzo, ki s svojimi vrati predstavlja izbiro, ki jih fantje in dekleta sprejemajo prav v času klanovstva, po drugi strani pa tamkajšnji razgled na Trst predstavlja tudi vrata na me-

vodil svojo čredo ovac in ki je na vprašanje “Kdo si?”, odgovoril z na leto usmiljenja še posebej vezanim stihom “Jaz sem Pastir, jaz sem Vrata, ... moje ime je Jezus!” Jaz sem vrata je bilo geslo tudi

na širšo skupnost. Od tam so se klanovci napotili proti nekdanji svetoivanski umobolnici, kraju, ki je dolga leta simboliziral zaprtost, danes pa je postal kraj srečevanja, sprehajanja, od-

prstosti. Ob sprehodu mimo obnovljenih paviljonov in ob prebiranju pričevanj oseb, ki so tam delale in živele in v prvi osebi doživele odpiranje ob prihodu psihiatra Franca Basaglie, ter ob medsebojnem pogovoru so klanovci odkrivali pomen sprejemanja, odpiranja vrat bolnim, drugačnim, trpečim in zapostavljenim. Pot jih je nato od

Svetega Ivana vodila do Montuzze, kjer jih je kot romarje sprejel škof, ki je nato tudi skupaj z njimi prehodil pot do stolnice sv. Justa. Srednja starostna veja izvidnikov

in vodnic se je srečala v bližini stare železnice. Preko vrat so mladostniki vstopali v svet socialnih omrežij - facebooka, whatsapp in instagrama, kjer so našli na specifične objave, komentarje, sporočila in slike, kot so lahko objava pričevanja proti razizmu, grožnja objave bulističnega napada in podobno. Na take, danes in za to starostno skupino še kako realne primere so morali kot skupina najti skupni odgovor in ga napisati na socialno omrežje. Tudi njihov program se je končal z odlomkom o Dobrem Pastirju, saj pravi vodnik ne skače čez plot, “kdor pride skozi vrata, je pastir” (Jn 10), vkoraka skozi vrata, zavedajoč se odgovornosti, ki jo to prinaša.

Malo morje skavtov se je ob 18.30 iz vseh krajev zbralo pred katedralo. Skozi špalir odraslih skavtov so za škofom prestopili prag svetih vrat usmiljenja ter prisostvovali sveti maši. Tu so se skavtom pridružili še ministrantje tržaške škofije in mnogi starši, željni skupnega praznovanja jubileja. Škof je v svoji pridigi poudaril pomen jubileja kot praznika vere in prijateljstva. “Skavtizem je lahko za Cerkev sredstvo, ki razvija vero, prijateljstvo in solidarnost”, je povedal ter dodal, naj se zavzemamo za razvoj teh vrednot in povezanosti mesta Trst. Jezus je rekel “Jaz sem vrata”, kar je izredno pričevanje o ljubezni. Po eni strani je to ljubezen Boga Očeta, ki nas brezpogojno ljubi, po drugi pa, ne smemo ljubezni samo egoistično pridržati zase, temveč smo jo dolžni deliti z drugimi, imeti radi bližnjega, biti odprtega srca in sprejemati različne, kratka, biti tudi sami vrata, je dejal škof. Pred slovesom se je škof Crepaldi zahvalil vsem skavtskim organizacijam in voditeljem za vložen trud ter si zaželel, da bi srečanje vseh tržaških skavtov postalo letno v obliki Škofijskega dneva skavtizma, saj mora mesto spoznati sporočilo prihodnosti in upanja, ki ga skavti širijo.

Lucija Tavčar

ŠTANDREŽ Nadškof Redaelli je predstavil pastirsko pismo

O nedeljskih kristjanih, ki naj bodo vedno bolj dejavni kristjani

foto dpt

V dvorani Anton Gregorčič v Štandrežu se je goriški nadškof msgr. Carlo Roberto Maria Redaelli v torek, 20. septembra, srečal s predstavniki župnijskih svetov dekanije Štandrež, da bi jim predstavil letošnje pastoralno pismo. Letos nosi naslov *Pismo nedeljskemu kristjanu*; v slovenščini je objavljeno v knjižici *Na Gospodov dan*, ki vsebuje ob enem še *Pismo pastoralnim sodelavcem “sanjati” nedeljo*.

V škofovem pastirskem pismu med drugim piše, da “nedeljski kristjan ni kristjan drugega razreda”, ampak “kristjan, ki redno ali skoraj redno prihaja k maši in nima posebnih zadolžitvev v cerkvenem občestvu (torej ni bralec, katehist, prostovoljec Karitas, izredni delavec obhajila, član župnijskega sveta...), je pa kristjan v vsakem oziru”. In vendar je škof “srčno želel napisati to pismo”, da bi nedeljske kristjane povabil k daljnji zavesti, da postanejo še bolj “dejavni kristjani”.

Navzoče v dvorani - prisotna sta bila tudi g. Sinuhe Marotta, škofov vikar za evangelizacijo in zakramente, in g. Nicola Ban, odgovoren za mladinsko pastoralo - je najprej pozdravil dekan Marijan Markežič, ki je vsakogar povabil, naj opravi svojo nalogo, “in bomo naredili mozaik, ki ga Bog želi od nas”.

Nadškof Redaelli se je na zbrane v dvorani obrnil s čudoviti besedami: “Vi ste sol zemlje, vi ste luč sveta”. Povedal je, da pastirsko pismo letos ni namenjeno samo duhovnikom in katehistom, ampak vsem ljudem, ki prihajajo k maši v nedeljo. Če smo lani ob Lukovem evangeliju razmišljali o tem, kdo je kristjan, bomo letos naredili korak dlje: kristjan je tisti, ki prihaja k maši v nedeljo in med tednom živi svojo krščansko vero. Ni nujno, da postane katehist, bralec, strežnik, prostovoljec itd. Dovolj je, da je kristjan. Jezus ni rekel:

“Ti si kristjan. Če želiš pomagati v župniji, toliko bolje. Lepo pa je, da si kristjan v vsakdanjem življenju. Nisi kristjan zato, da prihajaš k maši v nedeljo, ampak obratno: k maši prihajaš, da ostaneš kristjan, da ohraniš luč in okus, da bi to živel v vsakdanjem življenju”. Kristjan si tako, da živi po evangeliju, je dejal msgr. Redaelli: to pa ne pomeni, da nosiš križ ali druga vidna znamenja, “ampak npr. tako, da se z bližnjim obnašaš kot z osebo”. Gospod nas ne bo sodil po tem, ali hodimo v cerkev, ampak po tem, ali bomo nasitili

lačne, napojili žejne, oblekli nage, sprejeli popotnike, obiskali bolnike... “Lakota ni samo fizična, nekdo je lahko lačen kulture, čustev, sprejema, odnosa...” Pri maši se lahko naučimo tako živeti. “To je glavno sporočilo letošnjega pisma”. V njem je nadškof tudi spregovoril o odgovornosti, osnovni značilnosti vsake odrasle osebe. Odgovorni moramo biti do družine, družbe, dela, stvarstva. Dotaknil se je tudi problema ločenih oz. razporočenih in spet poročenih kristjanov. “So to polovični kristjani?” Papež Francišek vsakogar vabi, naj se ne čuti izključenega, potem pa kristjane spodbuja, naj z duhovnikom preverijo, na kakšno pot jih klicijo Gospod.

Kristjani smo pogosto preobremenjeni in utrujeni, je še dejal nadškof Carlo. Kaj lahko naredimo? Prvo je si prizadevati, da bi naše skupnosti bile skupnosti ljudi, sredi katerih se ljudje čutijo sprejete. “Dajmo pravo vrednost nedelji!” Lahko bi si tudi zamislili “posebno, lepo nedeljo!” Glavna maša naj bo maša skupnosti, skrbno pripravljena za vse prisotne osebe, ko se vsakdo lahko čuti sprejetega, ko imajo svoj prostor tudi otroci in starši. Nadškof je predlagal župnijam, da bi nekajkrat letno pripravili take “nedelje skupnosti”, ko bi se po lepi maši morda tudi kaj pogovorili ali skupaj razmislili, nato pa še ostali na kosilu; povabili bi lahko tudi nove družine in pripravili kakšno presenečenje za otroke. “Naj bo nekaj lepega!” Nekateri župnije so nekaj podobnega že poskusile, in to uspešno! “Če pripravimo nekaj lepega, bodo ljudje najbrž prišli”. Srečanje z nadškofom se je končalo s krajšim pogovorom (tudi v manjših skupnicah) o tem, kako bi na iznajdljiv način povabili ljudi k branju pisma. To namreč daje res konkretne in zanimive spodbude za razmišljanje.

DD

Kratke

Zore pri maši za policiste poudaril plemenitost policijskega poklica

Ljubljanski nadškof metropolit Stanislav Zore je v Srednji vasi v Bohinju ob prazniku nadangela Mihaela, zavetnika policije, vodil skupno mašo za policiste. Te se je udeležil tudi predsednik republike Borut Pahor. Zore je v pridigi izpostavil plemenitost policijskega poklica in poudaril, da se policist ne sme nikoli odtujiti od ljudi.

Zore se je zahvalil vsem številnim zbranim policistom, da ostajajo “zvesti načelom, katerim so se zavezali, ko so oblekli policijsko uniformo”. Varovati druge in za to zastaviti svoje življenje je velik poklic s plemenitim poslanstvom, je dejal. Posebej se je zahvalil družinskim članom policistov in policistk: “Trdno sem prepričan, da morda oni velikokrat še veliko globlje in veliko bolj osebno doživljajo vašo izpostavljenost”, je dejal in dodal, da je velikokrat težje čakati doma, če se bo policist vrnil, kot biti neposredno na terenu.

Letos sta pri opravljanju službene dolžnosti umrli dva policista. Svojem vseh umrlih policistov in njihovim bližnjim je Zore izrazil sožalje. “Naj se Gospod dotakne vašega srca in bolečin. Naj jo potolaži z zavestjo, da so delali dobro, da so služili dobremu in da so to storili za sočloveka”, je dejal.

Policisti so po besedah nadškofa sicer prvi poklicani biti pravični, pravičen pa je lahko samo nekdo, ki je močan. “A moč policistov ni v orožju, čeprav je potrebno, prav tako ne v različnih veščinah, ki jih obvladate, čeprav je tudi to potrebno, ampak v zavesti, da delate dobro, da delate za ljudi”, je dejal. Policiste je zato pozval, naj se varujejo odtujenosti od ljudi. Pred odtujenostjo od človeka je posvaril tudi državo in Cerkev.

Štiri moške z območja Novega mesta in Krškega ovadili zaradi vloma v župnišče

Celjski policisti so odvzeli prostost in kazensko ovadili štiri osebe, doma z območja Novega mesta in Krškega, stare 20, 26, 36 in 38 let zaradi vloma v župnišče v Radečah. Ker so policisti v zadnjem obdobju obravnavali več vlomov v župnišča, obstaja sum, da so omenjeni sodelovali še pri katerem od vlomov.

Policisti in kriminalisti o teh preostalih vlomih še zbirajo obvestila. Po vlamu v radeško župnišče so osumljeni s kraja pobegnili s črnim osebnim vozilom. Omenjeno vozilo sta v noči vloma pri kontroli prometa opazila policista policijske postaje Rogaška Slatina in ga primerno ustavljala. Ko je voznik opazil patruljo, je pospešil hitrost in z divjo vožnjo nadaljeval proti centru Rogaške Slatine in v nadaljevanju proti Topolam.

Ker je med begom ugašal luči, je potem pred naseljem Topole zapeljal v občestni jarek.

OKUSI OB MEJI 2016 Enogastronomska prireditev se čedalje večja in krep

Uspeh "slovenske vasi" v mestnem središču

F. Mužič, I. Gabrovec, F. Padovan, E. Romoli in G. Madriz na odprju

"Slovensko vas" na Okusih ob meji so - v režiji Zveze slovenske katoliške prosvete - praznično odprli v četrtek, 22. septembra.

Predsednica ZSKP **Franca Padovan** je zvečer z velikim veseljem pozdravila ugledne goste pod velikim belim šotorom v ul. Crispi. Poleg župana Ettoreja Romolija so bili navzoči podpredsednik deželnega sveta Igor Gabrovec, župan občine Brda Franc Mužič, predsednik goriške Trgovinske zbornice Gianluca Madriz, podžupan Roberto Sartori in drugi. "Najpomembnejše je, da smo Slovenci prisotni v tem delu mesta, da se sliši slovenska beseda... Veliko nas je zavzetih za našo stvarnost". Skupnost Slovencev na Goriškem je "živa, mlada in verjame v to, kar dela", je še povedala. Zahvalila se je vsem organizacijam, ki so omogočile "skupno stojnico" na tako odmevni manifestaciji.

Župan **Romoli** je dejal, da se je z veseljem odzval na vabilo v kraju, "kjer pomemben del goriških Slovencev predstavlja svoje izdelke in še predvsem svojo kulturo". Okusi ob meji "so nastali slučajno pred 13 leti, postajajo pa manifestacija, ki se lahko kosa z večjimi dogodki v deželi". S tem se danes lahko ponašajo vse mesto in vse njene skupnosti, ki so del mesta. "Prepričan sem, da bodo naslednje leto še večji!" **Gabrovec** je poudaril, da je deželna uprava - ne nazadnje s popoldansko prisotnostjo predsednice Debore Serracchiani in podpredsednika Sergia Bolzonella - očitno močno podprla goriško prireditev. "Bolj kot Okusi ob meji, bi rekel, da ta meja postaja vedno bolj okusna..." Manifestacija "je zrasla, postaja vedno bolj zanimiva in privlačna. Vedno bolj mora rasti, postajati vedno bolj izraz proizvodov ob meji". Zato "nekaj manj čevapčičev in pleškavic ter nekaj več proizvodov iz naših krajev"! Prireditev naj se še naprej razvija, "vsako leto kaj dodajmo, da bodo Okusi vedno nekaj novega in ne nekaj ponavljajočega"! je sklenil **Gabrovec**. **Mužič** je povedal, da so na Okuse ponosni tudi "Brici na oni strani meje, ki je danes sicer ni več. Meja izgublja na vsebini in nujno je, da na tem dela-

mo". Romoli je "resnično ustvaril pozitivne pogoje za sodelovanje ob meji", to sodelovanje pa je treba nadgrajevati. "Živimo v istem geografskem in kulturnem prostoru, bodimo složni in tako bomo uspešni vsi"! **Madriz** je z velikim navdušenjem govoril o Gorici, ki doživlja "čudovite dneve... Smo majhni, želimo pa rasti vedno bolje". To območje je bilo včasih pozabljeno, ima pa svoje odličnosti in veliko bogastvo, ki ga želi deliti z drugimi.

Obračun v "slovenski vasi"
V nedeljo zvečer, ko so v slovenskem naselju v ul. Crispi ostali - poleg zadnjih gostov - še zadnji člani društev, ki so se že lotili spravljanja opreme in strukture, smo se šli pogovoriti z njimi, da bi prislunhili njihovim vtisom in ujeli utrip Okusov 2016. Kakšen je torej obračun letošnje prireditve? "Letos je bil obisk ogromen", nam je povedala predsednica ZSKP **Franca Padovan**. "Pomembno je, da je ZSKP tu prisotna, da ljudje stopijo v slovensko okolje, kjer se govori slovenska beseda. Naša ponudba je bila bogata. Mislim, da smo te štiri dni res uživali, čeprav je bilo ogromno dela. Važno

Obetam si, da bo prihodnje leto pristopil k našim društvom še kdo drug, da se še bolj okrepimo in pokažemo, kaj smo. Ko je treba stopiti v akcijo, se naša društva odzovejo". Letos je bilo opaziti, da je vidnejše društvo odmanjkalo, hkrati pa pristopilo novo... "Obžalujem, da letos ni bilo Štandrežev, ki imajo za sabo dolgoletno tradicijo. Pričakujem, da bodo premostili težave in se bodo naslednje leto spet predstavili. Pristopilo pa je Prosvetno društvo Vrh Sv. Mihaela s skupino Bodeča Neža, ki se je zelo izkazala". Predsednica ZSKP, ki je imela od 22. do 25. septembra zelo intenzivne dneve, je bila skoraj povsem "brez glasu in izredno utrujena", in vendar je še enkrat poudarila, da "je bilo vredno biti tu in povedati širšemu krogu javnosti, da smo! Imeli smo tudi dosti 'visokih' obiskov, od deželne predsednice Serracchianijeve do župana Romolija, briškega župana Mužiča, nadškofa Redaellija, videmskega prefekta Zappalorta, škofovega vikarja Bolčine, dekana Markežiča itd.... To smo želeli: da Zveza pokaže svojo moč v Gorici, toda ne samo v Gori-

ci. Lahko bi prišel zraven tudi kdo iz Benečije, zakaj ne? So sicer malo oddaljeni, lahko pa bi s kom sodelovali: oni bi lahko ponudili svoj 'frico', mi pa naše jedi. Naš zbor letos v bistvu deli prostor s PD Vrh in z Bodečo Nežo: tako si pomagamo drug drugemu, saj naš zbor ni opremljen za take prireditve, kot je to morda kakšno večje društvo. Mi vse improviziramo in vidimo, da so manjša društva lahko učinkovita, če sodelujejo". Samo korak stran in že so nas toplo sprejela prijazna dekleta vokalne skupine Bodeča Neža. Predsednica PD Vrh Sv. Mihaela **Karen Ulian** nam je ob tej prvi predstavitvi na Okusih ob meji povedala, da so bila dekleta "že med pripravami zelo iznajdljiva in izvirna. Preizkusile smo

Komel. Lahko bi prišel zraven tudi kdo iz Benečije, zakaj ne? So sicer malo oddaljeni, lahko pa bi s kom sodelovali: oni bi lahko ponudili svoj 'frico', mi pa naše jedi. Naš zbor letos v bistvu deli prostor s PD Vrh in z Bodečo Nežo: tako si pomagamo drug drugemu, saj naš zbor ni opremljen za take prireditve, kot je to morda kakšno večje društvo. Mi vse improviziramo in vidimo, da so manjša društva lahko učinkovita, če sodelujejo". Samo korak stran in že so nas toplo sprejela prijazna dekleta vokalne skupine Bodeča Neža. Predsednica PD Vrh Sv. Mihaela **Karen Ulian** nam je ob tej prvi predstavitvi na Okusih ob meji povedala, da so bila dekleta "že med pripravami zelo iznajdljiva in izvirna. Preizkusile smo

Franca Padovan

li smo celotno kosilo, od začetka pa vse do konca, vključno s 'sadnimi mehurčki' Bodeče Neže. Imeli smo lepo vreme in dosti ljudi. Letos so obiskovalci veliko jedli in pili, več kot druga leta. Imamo stare goste, ki nas že poznajo in prihajajo iskato, kar smo nudili prejšnja leta; ponujamo namreč vedno isti meni, ki je tipičen za naš okraj. Prihajajo pa tudi novi gostje. Vsa ulica Crispi je letos dobro delala, saj smo v središču in obenem na prehodu. Ljud-

MePZ Lojze Bratuž (predsednik Marko Terčič prvi desno)

dela in nas je malo. V isti sapi pa načrtujemo in tuhtamo novosti za prihodnjo izvedbo... Mislim, da bomo še prišli. Pred leti sem bil eden izmed pobudnikov tega projekta: pomembno je, da smo v mestu Gorica vidni! In prav bi bilo, ko bi se

dele in nas je malo. V isti sapi pa načrtujemo in tuhtamo novosti za prihodnjo izvedbo... Mislim, da bomo še prišli. Pred leti sem bil eden izmed pobudnikov tega projekta: pomembno je, da smo v mestu Gorica vidni! In prav bi bilo, ko bi se

dele in nas je malo. V isti sapi pa načrtujemo in tuhtamo novosti za prihodnjo izvedbo... Mislim, da bomo še prišli. Pred leti sem bil eden izmed pobudnikov tega projekta: pomembno je, da smo v mestu Gorica vidni! In prav bi bilo, ko bi se

KD Sabotin iz Štavrca (predsednik Gabrijel Figelj prvi desno)

pa je, da smo bili prisotni. Zahvaliti se moram vsem, ki so sodelovali, bili so enkratni! Dokazali smo, da s skupnimi močmi lahko veliko naredimo. In to se je res obrestovalo. Vsak, ki je prišel med nas, je našel toplo in prijazno besedo, pa tudi prigrizek in briško kapljico.

ci. Kot predsednica sem z letošnjimi Okusi zelo zadovoljna in ponosna na ljudi, ki delajo v naši skupini". Pred vzhodom v palačo Trgovinske zbornice je stal šotor Mešanega pevskega zbora Lojze Bratuž. "Bilo je zelo lepo, imeli smo zelo lep obisk",

nam pridružil še kakšno društvo, npr. Doberdob ali Rupa-Peč. Letos je zmanjkalo Štandrež, saj smo vseeno napolnili prostor, a lepo bi bilo, ko bi nas bilo čim več. V zadnjem letu se je ZSKP-ju pridružil nekaj novih društev, med njimi zbor šole

Zelo dobro je šlo tudi Štavrčevim. **Gabrijel Figelj**, predsednik KD Sabotin, nam je povedal, da so v "slovenski vasi" uspeli, ker so se predstavili združeni: "Ponuja-

Danijel Devetak

Vinoteka Števerjanski griči (Fabijan Mužič na sredi)

PD Vrh Sv. Mihaela (predsednica Karen Ulian druga z leve)

Prefekt Vittorio Zappalorta na obisku

SREČANJE POD LIPAMI Evropska poslanka Patricija Šulin

“To, da smo Evropejci, nam mora biti v ponos”

Na Srečanju pod lipami, ki je bilo vključeno v letošnji Socialni teden, je 22. septembra na temo *Slovenija, moja država?* uvedla jesenski niz goriških četrtkovih večerov v Kulturnem centru Lojze Bratuž evropska poslanka Patricija Šulin. V pogovoru s časniki Julijanom Čavdkom je gostja o sebi najprej povedala, da je “Trnovka, Goričanka, Primorka, Slovenka in Evropejka”. To, da smo Evropejci, pa nam mora biti v ponos, je poudarila.

Patricija Šulin, ki je bila v Evropski parlament izvoljena leta 2014 in sedi v treh odborih (je polnopravna članica odbora za proračun, nadomestna članica v odboru za nadzor proračuna in v odboru za transport in turizem), je na srečanju v organizaciji KC Bratuž in krožka Anton Gregorič predstavila EU, svoje delo, nekaj aktualnih evropskih tem in primerov dobrih praks. Slovenija je članica EU 12 let, Italija pa skoraj 60. Članice EU je 28, prebivalcev pa okrog pol milijarde. Evropski parlament ima sedež v Strasbourg in Bruslju. Skupno je 751 poslancev: slovenskih je 8 (5 v Evropski ljudski stranki), italijanskih 73, nemških 96. ELS je najmočnejša, šteje 214 poslancev, ki so v koaliciji s socialisti. Do konca leta parlamentu predseduje Slovaška, Slovenija je to opravila leta 2008. Cilji EU so vedno isti, “treba je na njih delati. Zame osebno je

foto: ddp

najpomembnejši mir. Ta je zavoljo EU zagotovljen vse od druge svetovne vojne”. Živimo v nemirnih časih, “prav mir se je mogoče zamajati, zato bo treba strniti vrste” in razmisliti o marsičem “tudi z Rusijo, Ameriko in Natom, da bi se kaj pametnega dogovorili brez orožja, po diplomatski poti”.

Kaj ima Slovenija od tega, da je v EU? “Najpomembnejše je, da imamo mir v EU, seveda pa je denar tisti, ki nam omogoča boljše ali slabše življenje”. Slovenija je še vedno neto prejemnica denarja iz EU: za leto 2016 bo vplačala približno 440 milijonov evrov, dobila pa nekaj več kot milijardo. Italija vplača v evropski proračun 15 milijard evrov, Nemčija 28. “Ni občine v Sloveniji, ki ne bi vsaj nekaj zgradila iz evropskega denarja”. V goriški regiji je npr. Smaragdna pot, za katero je

približno polovico sredstev dala Evropa. Zanimivi so tudi uporabni skladi: Slovenija je npr. prejela iz solidarnostnega sklada 18 milijonov 400 tisoč evrov za zledolom, ki se je pripetil pred nekaj leti.

O brexitu je Šulinova povedala, da se je Velika Britanija žal odločila, da bo izstopila. “Pretežno mladi del populacije je to obžaloval”. Pogajanja bodo še “dolga in trda”, Evropski parlament poziva Britanijo, naj čim prej sproži postopek.

V migrantski krizi, ki zaznamuje naš čas, je bilo ogroženo schengensko območje, “tudi Slovenija je to področje slabo nadzorovala, slabo varovala naše notranje meje”. Napovedujejo se novi vali beguncev in migrantov. O mladih je Šulinova dejala, da jim “v EU ni ravno z rožicami postlano. Na celotnem področju EU je kar sedem milijonov mladih brezposelnih do 25 let. Zato bo potrebno nujno nekaj narediti”.

O Evropskem združenju za teritorialno sodelovanje (EZTS), ki deluje na našem območju, meni, da je njegov glavni cilj vzpostavitve čezmejne mreže zdravstvenih storitev in čezmejni naravni park ob Soči: “Združenje dobro deluje, čeprav smo mislili, da bo

hitreje steklo”.

Šulinova je med drugim na Evropsko komisijo naslovila poslansko vprašanje o uporabi radijskih frekvenc na Primorskem. Italija namreč krši mednarodni sporazum in pravila glede radijskih frekvenc. Veliko se ukvarja tudi s temeljnimi pravicami, npr. opozarja na kršitve človekovih pravic. “Otroci in ženske smo še vedno populacija, nad katero se vrši še največ nasilja”. Letno je v EU pogrešanih kar 250 tisoč otrok...

Poslanci imajo možnost v Evropskem parlamentu organizirati posebne dogodke. Novembra lani je Šulinova povabila idrijske klekljarice, ki so imele ves teden razstavo v parlamentu. Sicer pa se veseli vsakega obiska Slovencev. Za to imajo na razpolago posebna sredstva; zanimanje je v glavnem veliko, saj je napovedanih obiskov do konca naslednjega leta. Pri evropskih poslancih lahko tudi stažirajo študentje. “Mi smo z vsemi zadovoljni. To so perspektivni mladi ljudje, ki se takoj znajdejo”. V Evropskem parlamentu je zaposlenih osem tisoč ljudi, približno 400 Slovencev. “To je mesto v malem”. V njem imajo od zdravnikov do menze, pošte in frizerja. “Naše delo traja 12-14 ur in je kar naporno”. Institucije sicer redno razpisujejo prosta delovna mesta za mlade perspektivne izobražence; “potrebno pa je vedeti, da se na en razpis prijavi tudi 16 tisoč mladih”...

“Z vstopom v EU je Slovenija naredila pomemben korak”, je še povedala Šulinova v pogovoru s Čavdkom. “Kar se tiče družbenih sprememb, pa je še veliko dela”. Gospodarske, ki jih lahko spodbudiš z denarjem, potekajo hitreje... “Nekaj se premika v to smer, da bomo mogoče naše mrtve, ki so pobiti po jamah, dostojno pokopali”. Velike rane se še niso zacelile... In vendar “to, kar se nam je zgodilo, da smo dobili lastno državo, je menda sen vsakega naroda”. Vedno znova je treba osveščati ljudi tudi o zdravem domoljubju. Začeti moramo pri sebi, v lastni družini. In situacija bo postopoma šla v pravo smer. Naša zavest, da smo Evropejci, je zelo nizka, in vendar EU ponuja ogromno priložnosti, če jih le znamo najti. / DD

Lokanda Devetak v sodelovanju s sovodnjsko občino in sekcijo prostovoljnih krvodajalcev prireja v ponedeljek, 3. oktobra 2016, ob 20.15 v svojih prostorih na Vrhu Sv. Mihaela 17. dobrodelni večer

Težka izguba naj lajša tegobe

Sodelujeta zbor Monte Sabotino iz Gorice in deželni zbor Voci della Foresta. Izkupiček večera bo namenjen združenju SettembreinVITA

Čotova družina Devetak

GORIŠKA MOHORJEVA DRUŽBA

čestita svojima sodelavcema

DANILU ČOTARJU in MATEJU SUSIČU

ob prejemu **ZNAKA KAKOVOSTI ZLATA HRUŠKA** za knjigo **PTIČJE KVATRE**

Izšla je lani novembra v knjižni zbirki GMD za leto 2016

Kulturni center
Lojze BratužKrožek
Anton Gregorič

SREČANJA POD LIPAMI
V SODELOVANJU Z UNIVERZO V NOVI GORICI

Izidor Cankar

Mojster dobro zasukanih stavkov

Življenje in delo Izidorja Cankarja (1886-1958)

Spregovorili bodo: avtorica in novinarka **Alena Puhar**, umetnostna zgodovinarica **dr. Irene Mislej**, publicist in raziskovalec **dr. Bernard Nežmah** ter zgodovinar **dr. Željko Oset**.

Dogodek je vključen v Teden UNG 2016.

ČETREK, 6. OKTOBER 2016, OB 20. URI.
KULTURNI CENTER LOJZE BRATUŽ - GORICA

KULTURNI CENTER LOJZE BRATUŽ
ZDRUŽENJE CERKVENIH PEVSKIH ZBOROV

Koncertna sezona 2016-17

KOMORNI ORKESTER AKADEMIJE
ZA GLASBO - LJUBLJANA

Aleš Lavrenčič, violina
Janez Podlesek, dirigent

Kulturni center Lojze Bratuž
Torek, 4. oktobra 2016, ob 20.30

Informacije in nakup vstopnic
na tel. 0039 0481 531445 - info@centerbratuž.org

Obvestila

Župnija sv. Justa mučenca v Podgori bo po lepi ustaljeni navadi počastila rožnovensko Mater Božjo v nedeljo, 2. oktobra 2016. Bogoslužje se bo začelo v župnijski cerkvi ob 8.30 z rožnim vencem, ob 9. uri bo sv. maša, ob 14.30 rožni venec, ob 15. uri slovesna sv. maša, ob 16. uri pa procesija po vasi. Vabljeni vsi častilci Device Marije.

SPDG rekreacija se začne v sredo, 5. oktobra 2016, od 20.00 do 21.00 v telovadnici Kulturnega doma v Gorici. Za informacije tel. 3495552075 (Cvetka).

Občina Sovodnje ob Soči sporoča, da bo občinska knjižnica zaprta zaradi selitve v nov sedež na Prvomajski ulici št. 42 (Butkovičeva hiša) do ponedeljka 31. 10. 2016 (ukrep župana št. 9 z dne 16. 9. 2016).

Zveza slovenske katoliške prosvete in združenje cerkvenih pevskih zborov Gorica obveščata, da je urad odprt po naslednjem urniku: ob ponedeljkih in sredah: od 8. do 18. ure nepretrgoma, torek, četrtek in petek: od 8. do 14. ure.

Društvo Jadro prireja dva tečaja slovensčine za odrasle na sedežu, za začetnike ali za tiste, ki že imajo nekaj znanja. Tečaja se začeta v oktobru in končata v maju. Skupno štejeta 50 ur, po dve uri tedensko. Letos se bosta tečaja začela drugi teden oktobra. Organizacijsko srečanje bo ob 20. uri v petek, 30. septembra 2016, na sedežu društva v ul. Monte 6 Busi 2. Informacije o tečaju zainteresirani lahko dobijo v ronški knjižnici in v mladinskem informativnem središču v Trziču (Informagiovani) na drevoredu sv. Marka 70 (0481-494656).

Romanje v Medjugorje od 7. do 10. oktobra 2016. Odhod avtobusa v petek jutraj z glavne avtobusne postaje v Novi Gorici ali iz Rožne Doline. Za tržaške romarje se avtobus ustavi pri bencinski črpalki na Kozini. Povzpeli se bomo na Križevac, obiskali kraj prikazovanj, Podbrdo in še druge ustanove, kjer skrbijo za sirote in mladino. Vračali se bomo v ponedeljek, 10. oktobra, po magistrali po dalmatinski obali. Ustavili se bomo pri hrvaškem Lurdu in se vrnili domov v večernih urah. Prijave: Darko (0039) 370 3201305, Ana (00386) 05 3022503, župnik Jože Markuža (0039) 040 229166. Romarji iz Slovenije in Italije potujejo z veljavno osebno izkaznico. Pri vpisu se poravnajo stroški prevoza in namestitve pri družinah. Vpis do zasedbe mest na avtobusu.

Društvo slovenskih upokojencev za Goriško prireja tradicionalno martinovanje v soboto, 5. novembra, v kraju Castions di Strada v restavraciji Napoleone. Vpisovanje do 28. oktobra oz. do zasedbe mest samo na enem avtobusu. Prijave sprejemajo po tel.: 0481 884156 (Andrej F.), 0481-20801 (Sonja K.), 0481 882183 (Dragica V.), 0481 78138 (Sonja S.).

SCGV Emil Komel sprejema vpise za šolsko leto 2016/17 od ponedeljka do petka od 9. do 13. ure. Informacije na tajništvu, tel. 0481 532163, e-mail: info@emilkomel.eu.

MLADINSKI DOM obvešča, da poteka vpisovanje k POŠOLSKEMU POUKU 2016/17 za osnovno in srednjo šolo. Informacije in vpisi: tel. 366-6861441 ali 331-6936603, e-pošta mladinskidom@libero.it, www.mladinskidom.it

V središču mesta dajamo v najem prenovljeno stanovanje, primerno tudi za pisarno. Info tel. 340 9248297.

Prispelke za Slovenski center za glasbo nvo vzgojo Emil Komel v spomin na ravnatelj prof. Silvana Kerševana lahko

nakazete na bančni tekoči račun: Banca di Cividale (Via Kugy 2, Gorica) IBAN IT 30 C 05484 12402 003 570 036 225- SWIFT CIVIT2C s pripisom: za SKLAD SILVANA KERSEVANA. Informacije na tajništvu SCGV Emil Komel, tel. št. 0481 532163 ali 0481 547569.

Z veseljem vam zašijem in popravim oblačila, izdelam zavese in druge šivane izdelke. Lahko pridem tudi na dom. Vida, telefon 00386 31 721 243

Potrebujem delo in bi z veseljem pomagala v gospodinjstvu ali pri skrbi za ostarele ali bolnega človeka. Čakam vaš klic na 00386 41 936 652 - Darja.

40-letna mati nudi dnevno nego starejšim na domu. Ne 24 ur. Lahko tudi kuha in pospravlja stanovanje. 3-letne izkušnje. Tel. 00386 41 390 244.

Gospa s triindvajsetletno izkušnjo nudi dnevno varstvo otrok ali oskrbo starejših oseb, potrebnih pomoči. Tel. 00386 41 548537.

Profesorica slovensčine išče delo (tudi inštrukcije, učna pomoč in varstvo otrok). Tel. št. 00386 41 256240.

Zanesljiva in izkušena gospa pomaga pri likanju in čiščenju stanovanja. Tel. št. 00386 40153213.

20-letna študentka z izkušnjami nudi lekcije slovensčine, angleščine, nemščine ter varstvo otrok. Tel.: 00386 31 478807.

Urejena gospa išče delo za čiščenje in likanje na območju Gorice. Tel. št. 00386 31 449311.

Resna gospa s petnajstletno izkušnjo nudi nego in pomoč starejšim osebami tudi 24 ur na dan. Tel. št. 00386 40 484339.

40-letna mati z večletnimi izkušnjami in znanjem italijanščine nudi dnevno nego starejšim na domu (ne 24 ur dnevno) ali pomoč pri gospodinskih delih in kuhanju. Tel. 00386 41 729548.

Resna in odgovorna medicinska sestra nudi nego in pomoč starejšim osebami. Tel. št. 00386 30 325 558.

Varujem starejše, pomoči potrebne osebe, in sicer 24 ur ali pa samo čez dan ali varstvo ponoči. Sem človek dobrega srca in imam nekajletno izkušnje! Sem upokojenka, vse ostalo (vrednotnice) in vprašanja na štev. 040 621 424 (v poštev pride celotno primorsko in goriško območje).

Gospa z večletno izkušnjo nudi nego in pomoč starejšim osebami za 24 ur na dan. Tel. št. 00386 40 432304.

RADIO SPAZIO

Vrata proti vzhodu
(od 30.9.2016 do 6.10.2016)

Radijska postaja iz Vidma oddaja na ultrakratkem valu s frekvencami za Goriško 97.5, 91.9 Mhz; za Furlanijo 103.7, 103.9 Mhz; za Kanalsko dolino 95.7, 99.5 Mhz; za spodnjo dolino Bele 98.2 Mhz; za Karnijo 97.4, 91, 103.6 Mhz; na internetu www.radiospazio103.it. Slovenske oddaje so na sporedu vsak dan razen ob sobotah od 20.00 do 21.00. Spored:

Petek, 30. septembra (v studiu Niko Klanjšček): Zvočni zapis: posnetki z naših kulturnih prireditvev - Glasba iz studia 2.

Nedelja, 2. oktobra, ob 21. uri (vodi Ilaria Banchig): Okno v Benečijo: oddaja v benečanskem, rezijanskem in zilijskem narečju.

Ponedeljek, 3. oktobra (v studiu Stefania Beretta): Le spomin...

Torek, 4. oktobra (v studiu Matjaž Pintar): Utrinki v našem prostoru - Glasbena oddaja z Matjažem.

Sreda, 5. oktobra (v studiu Danilo Čotar): Pogled v dušo in svet: 100 let cerkve Sv. Duha v Javorci - Izbor melodij.

Četrtek, 6. oktobra (v studiu Andrej Baucon): Četrtek večer z glasbo - Zanimivosti, obvestila in humor.

Petra Grassi bo vodila Deželni mladinski zbor

Svoje izkušnje bo posredovala novim pevcem

Deželno zborovsko združenje USCI Furlanije Julijske krajine začenja novo sezono z velikim načrtom: ustanovitvijo Deželnega mladinskega zbora. Dejavnost skupine, ki naj bi zastopala celotni deželni potencial z ambicioznimi cilji in visoko kvaliteto, se bo razvila po vzoru državnega mladinskega zbora in v sklopu državnega projekta *Officina corale del futuro*, ki ga federacija Feniarco promovira s podporo Ministrstva za delo in socialne zadeve ter s sodelovanjem deželnih zborovskih združenj. Furlanija Julijska krajina bo s svojo bogato zborovsko tradicijo eden od akterjev novega projekta, ki je namenjen ustanovitvi deželnih mladinskih zborov v desetih italijanskih deželah, z namenom krepitve in širitve zborovske kulture ter izboljšanja nivoja izvajanja in delovanja na osnovi visokokakovostnih izkušenj. Zbor pevecov od 18. do 30. leta starosti bo vodila Petra Grassi, ki se je v zadnjih letih postavila v ospredje z vidnimi dosežki na zborovskem področju. Tržaška zborovodkinja je učenka Lorenza Donatija (trenutno najvidnejša italijanskega pedagoga na zborovskem področju), s katerim je diplomirala z odliko in pohvalo na konservatoriju v Trentu. Na konservatoriju v Trstu pa je diplomirala iz klavirja in glasbene didaktike. Po številnih

Petra Grassi

nagradah, ki jih je prejela z otroškimi in mladinskimi zasedbami in ob uspešni dejavnosti z odraslimi pevci v raznih skupinah, bo vodenje tako reprezentančnega zbora zagotovo veliko priznanje: "Zelo sem počaščena, saj bo zame velik umetniški in človeški izziv. Delati z mladimi

da bo potrebno veliko delati in postopoma graditi identiteto in zlitost zbora. Mladim želim podati svojo globoko ljubezen do zborovske glasbe in seveda znanje, ki sem ga prejela (in ga še prejemam) od velikih glasbenih mojstrov. Tudi sama se podajam na to pot z željo, da se nekaj novega naučim in da rastem v glasbi".

Avdicije za vstop v Deželni mladinski zbor bodo v petek, 30. septembra, v Vidmu in v soboto, 1. oktobra v Trstu. Prijave so se že končale, zaradi trenutnega prevladovanja ženskih glasov pa bo združenje USCI do teh terminov sprejelo še morebitne, dodatne moške glasove. V tem prvem letu delovanja program predvideva

klasični repertoar, od antične do sodobne glasbe, s posebno pozornostjo do avtorjev dežele FJK. Zbor bo naštudiral tudi dve čisto novi skladbi, ki sta nastali za ta projekt in bosta doživi krstno izvedbo aprila v Montecatiniju, na zadnjem dogodku sklopa *Officina Corale del Futuro*.

PAL

V spomin na zavzetega kulturnika

Rudi Šimac animator Primorske poje

V tem krajšem zapisu nimam namena povzeti dolge zgodovine revije Primorska poje in vloge ljudi, ki so za to revijo najbolj zaslužni. Omejil se bom na nekaj misli o prispevku Rudija Šimaca k uveljavitvi in razvoju te pevске manifestacije na Primorskem, ki je nastala že leta 1969. Osebo sem začel sodelovati pri pripravah in organizaciji te prve in najpomembnejše čezmejnje kulturne prireditve v letu 1991, ki sovpada z osamosvojitvijo in demokratizacijo Slovenije. V tem letu sta

pristopili k organizaciji Primorske poje tudi Zveza slovenske katoliške prosvete iz Gorice in Zveza cerkvenih pevskih zborov iz Trsta. Začetna organizatorja sta bili Zveza pevskih zborov Primorske in Zveza slovenskih kulturnih društev v Italiji. Kot predsednik Zveze slovenske katoliške prosvete sem se udeleževal številnih sestankov, na katerih je bil govor o vlogi te pevске revije in o morebitnih novih izzivih in organizacijskih zadevah. Na srečanjih je bil prisoten tudi Rudi Šimac, takratni predsed-

nik Zveze pevskih zborov Primorske, ki je kljub številnim težavam, tudi finančnim nara-ve, vse nas vzpodbujal, naj z navdušenjem in optimizmom nadaljujemo na tej poti in zagotovimo primorskemu zborom, pevcem, dirigentom in publiki, da bi lahko uživali

ob lepi slovenski besedi. V publikaciji, ki je izšla leta 1999 ob 30-letnici Primorske poje, je zapisal: "Krivično in nepopolno bi bilo ocenjevanje pevstva in petja na Primorskem samo skozi družaben ali umetniški pomen, saj je narodnostna raz-

sežnost tista, ki daje glavno težo pevstvu na robu slovenskega sveta in s tem tudi reviji Primorska poje. Prav to je tisto, kar me je privlačilo in zadolževalo obilo let ob vsem pevskem uživanju in občudovanju vrhunskega petja, ki ga premorejo mnogi primorski zbori. Globoko sem prepričan, da bo tako veljalo tudi vnaprej, saj smo med velikimi narodi združene Evrope Slovenci postali dvomilijonska manjšina, ki se bo morala boriti za svojo identiteto tudi tako, da bo ohranjala svoj jezik in svoje pesmi".

V mlajših letih je Rudi Šimac imel pomembne družbeno-politične funkcije, pri katerih si je nabral veliko izkušenj, ki jih je koristno uporabil tudi na kulturnem področju. Vedno je upošteval mnenja dru-

gih in se zavzemal za skupno organizacijo Primorske poje. Tudi poznanje odgovornih pri raznih podjetjih je prispevalo, da so ta podjetja finančno podpirala Primorska poje.

Ni se omejeval samo na lepe besede o slovenskem zborovskem petju. S svojo prisotnostjo na številnih koncertih in v jasnih in zavzetih govorih je stalno vzpodbujal nastopajoče, naj se zavedajo pomena slovenske pesmi pri ohranjanju narodne zavesti. Na koncerte je zahajal tudi v najbolj oddaljene in izpostavljene kraje Benečije in Kanalske doline.

Vsi, ki smo z njim sodelovali, ga bomo ohranili v lepem spominu kot trdoživega bojavnika in prepričanega Slovenca.

Damjan Paulin

Dnevi evropske kulturne dediščine 2016

Množičen pristop šol in organizacij Slovencev v Italiji

Leta 1991 je bila Slovenija med prvimi pobudnicami v Evropi za organizacijo prireditev za spoznavanje kulturne dediščine. Od takrat do danes se je gibanje razvilo v neslutene razsežnosti. K pobudi vsako leto pristopi več kot 50 evropskih držav in v mesecu, posvečenem spoznavanju in doživljanju kulturne dediščine, se zvrsti po vsej Evropi na tisoče prireditev, ki jih obiše 30 milijonov obi-

skovalcev. V Sloveniji je v sklopu Ministrstva za kulturo glavni organizator Dnevov Zavod za varstvo kulturne dediščine Slovenije, kateremu načeljuje direktor Jernej Hudolin, za organizacijo in izpeljavo Dnevov pa skrbi koordinatorka Nataša Gorenc.

Dnevi evropske kulturne dediščine segajo tudi na naše zamejsko področje. Letos je udeležba naših šol različnih sto-

penj in organizacij ter javnih ustanov še posebej številna, vsebinsko pa kar se da raznolika. Ti osebki so v skupni koordinaciji izoblikovali pester in raznolik spored, povezan z značilnostmi in zanimivostmi krajev, v katerih so umeščene ali iz katerih izhajajo. Vloženega je bilo veliko dela in truda, predvsem z mladimi šolarji in dijaki, katerim želijo mentorji vzbuditi ljubezen in spoštovanje do kulturne dediščine, ki jih obdaja. Veliko je tudi nesnovne dediščine,

ki jo predstavljajo pesniki, pisatelji, skladatelji, filmski umetniki, fotografi, ki so zaslužni za duhovni razvoj naših krajev in umeščanje kulture Slovencev v Italiji v vseslovenski duhovni prostor in v trajen zgodovinski spomin.

Posebno razveseljivo pa je dejstvo, da se letošnjih DEKD – Dediščina okoli nas udeležuje tudi šola z dvojezičnim slovensko-italijanskim učnim jezikom iz Špetra. Šola deluje na posebno občutljivem območju in se tega zaveda tudi direktor ZVKD Slovenije Jernej Hudolin, zato je svojo letošnjo prisotnost namenil prav tej šoli. Ravnateljica Sonja Klanjšček ga bo imela v gosteh v sredo, 5. oktobra, na

prireditvi, ki jo je šola poimenovala prav *Dan kulturne dediščine*.

Ostale prireditve se bodo zvrstile od 1. do 8. oktobra, vsakič na drugačnem prizorišču po podrobnem sporedu, ki bo objavljen v prihodnjih dneh. V četrtek, 29. septembra, bo v Repnu, v Kraškem muzeju, na informacijski točki Vrata na Kras, od 10. do 13. ure uvodna slovesnost, na kateri bodo učenci in dijaki, zastopniki posameznih šol, medijem predstavili svoje dejavnosti, ki so jih pripravili za Dneve kulturne dediščine. Nato bodo učenci OŠ A. Gradnika popeljali obiskovalce na ogled vasi in jim razkazali "K'ute u Repne".

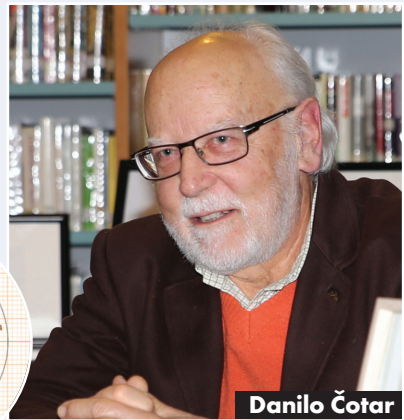
Zavod za varstvo kulturne dediščine Slovenije je tudi letos izdal programsko knjižico, v kateri so podrobno navedeni vsi podatki o vseh prireditvah, ki jih bo po vsej Sloveniji nad 400: posebno pozornost so v njej namenili zavezi in okrepitvi odnosov s slovensko manjšino v Italiji.

Slovesno odprtje 26. Dnevov evropske kulturne dediščine bo v soboto, 1. oktobra, ob 11. uri na gradu v Štanjelu. Slavnostni trak bodo prerezali Anton Peršak, minister za kulturo Republike Slovenije, Marko Bandelli, župan Občine Komen, in Jernej Hudolin, generalni direktor Zavoda za varstvo kulturne dediščine Slovenije.

Kratke

Danilo Čotar gost na radiu Trst A

Radio Trst A bo v nedeljo, 2. oktobra, ob 12.00 predvajal pogovor z goriškim agronomom, publicistom in kulturno-prosvetnim delavcem Danijelom - Danilom Čotarjem, ki je letos spomladi prejel 12. Priznanje Kazimir Humar za dolgoletno nesebično delo v korist slovenski narodni skupnosti v Italiji. Pri Goriški Mohorjevi družbi sta izšli dve njegovi publikaciji, in sicer priročnik Domače sirarstvo za zabavo in zares, ki je prav pred kratkim doživel že tretji ponatis, in leta 2015 knjiga Ptičje kvatre. Gost bo s pripovedjo segel v čase svojega otroštva, ko je začel spoznavati sirarsko dejavnost in se zanjo navdušil, obudil bo spomine na leta šolanja na klasični gimnaziji v Trstu ter na univerzi v Piacenzi, v nadaljevanju oddaje pa bo govor tudi o njegovem izjemno dragocenem delovanju na kulturnem področju. Pogovor z Danilom Čotarjem bo vodila urednica Ines Škabar. Ponovitev oddaje bo na sporedu v ponedeljek, 3. oktobra, ob 14.10.

Danilo Čotar

Z veseljem sporočamo tudi, da je Danijel Čotar za knjigo Ptičje kvatre, ki jo je ilustriral Matej Susič, prejel znak zlata hruška. To priznanje podeljuje uredniški odbor Priročnika za branje kakovostnih mladinskih knjig odličnim knjigam za otroke in mladino, ki so izšle v letu 2015. Prireditve ob prazniku zlatih hrušk bo v sredo, 23. novembra 2016, ob 10. uri v Kosovelovi dvorani Cankarjevega doma v Ljubljani.

Kulturni center Lojze Bratuž smelo v novo sezono

Kulturni center Lojze Bratuž živahno stopa v novo sezono. Že od konca meseca avgusta je na ogled fotografska razstava "6 za... eno razstavo", od 3. do 11. septembra pa je potekalo mednarodno tekmovanje za violiniste Lipizer.

V četrtek, 22. septembra 2016, so se po kratkem poletnem premoru v Center vrnila Srečanja pod lipami; protagonistka večera je bila evropska poslanka Patricija Šulin. Naslednje srečanje pod lipami je bilo v torek, 27. septembra 2016., ko je bila predstavitev zbornika Slovenija in Pika! Obe srečanja sta spadali v Socialni teden.

V petek, 23., in soboto, 24. septembra, je bil v jutranjih urah na odru Kulturnega centra Lojze Bratuž glasbeni muzikal Obuti maček v izvedbi O'Klape, namenjen dijakom nižje srednje šole iz Doberdoba, nižje srednje šole Ivan Trinko in nižje srednje dvojezične šole iz Špetra, katerim so se pridružili še dijaki bienija licejskega pola.

Posebno pozornost je Kulturni center Lojze Bratuž posvetil odprtju razstave priznanega slovenskega fotografa, filozofa, aktivista Evgena Bavčarja v sredo, 28. septembra 2016. Umetnika in njegova dela je predstavila umetnostna zgodovinarica dr. Verena Koršič Zorn. Razstava je nastala v sodelovanju z Galerijo Rika Debenjaka ter društvom Soča iz Kanala ob Soči, v sklopu že tesnega sodelovanja pri mednarodnem glasbenem festivalu Kogojevi dnevi. Prav v sklopu tega bo v torek, 4. oktobra 2016, ob 20.30 na sporedu koncert Komornega godalnega orkestra Akademije za glasbo iz Ljubljane, kjer bo kot solist nastopal domači obetavni violinist Aleš Levrenčič.

Evgen Bavčar

Tržič / Poimenovanje zelenice po Srečku Kosovelu

Kultura mora povezovati in ne ločevati ljudi!

Posebno slavje v Ul. Romana v Tržiču, kjer so v soboto, 24. septembra, v sončnem jesenskem jutru odkrili tablo in uradno poimenovali mestno zelenico po našem velikem Srečku Kosovelu, se je začelo z Zdravljico v osebni interpretaciji Lare Černic.

Na dogodek so bili SKRD Jadro iz Ronk, SKRŠD Tržič in Združenje staršev pod pokroviteljstvom občine Tržič in Sveta slovenskih organizacij. Občinska odbornica za kulturo Paola Benes je povedala, da so "v duhu prijateljstva in bratstva" že pred časom sprejeli predlog, da bi poimenovali tržiško ulico ali območje po kraškem pesniku. Omenjenim društvom se je zahvalila za potrpežljivost, saj so morala kar precej čakati zaradi birokratskih zapletov. Iskali so tudi primeren kraj, ki bi obenem govoril o Krasu in morju, značilnostih mesta. Izbrali so zelenico v ul. Romana, kjer so nedavno za to priložnost vsadili platano s trdnimi koreninami, "simbol naše kulture in dialoga, ki ga spodbujamo med kulturami in jeziki, prisotni mi v Tržiču".

V imenu prirediteljev je Lucia Germani poudarila, da je to pomemben dan ne le za Slovence v Laškem, temveč za vse Slovence v Furlaniji Julijski krajini. Zato se je hotela spomniti pokojne prve predsednice Bernardke Radetič, ki je vse svoje moči posvetila društvu Tržič in bi bila zelo zadovoljna in navdušena, ko bi doživela ta dogodek. S čustvenim nabojem se je spomnila tudi svojega moža Fabia, "prijatelja vseh" ter "prepričanega zagovornika kulture in sožitja med narodi", ki ji je pomagal pri tem podvigu. Poezija lahko veliko naredi!

Iz Urada vlade Republike Slovenije za Slovence v zamejstvu in po svetu je v Tržič prišla Irena Vadnjala in vse navzoče nagovorila kot sosedo. "Na tem prekrasnem delčku zemeljske oble si delimo zemljo, vodo in zrak in vse, kar je še vmes."

slovenskih društev iz Laškega, se zahvalila županji Silvii Altran in predsedniku SSO-ja Walterju Bandlju. Vsem, ki so prispevali k temu, da je del Tržiča poimenovan po velikem slovenskem pesniku in vizionarju Srečku Kosovelu. "Ta mladi fant, ki je v srcu nosil Kras, Kraševce, burjo in bore, je pot med Ljubljano in Trstom posul s poezijo hrepenenja, bolečine, pa tudi ljubezni in upora". Srce ga je bolelo, ko je občutil, da se človek odtuja in naravi. Svet se nenehno spreminja: "Vse, kar bo na tem svetu ostalo za nami, bo spomin naših potomcev na nas". Prav je, da si kot sosedje znamo

prisluhni, da se znamo sprejemati, da si prihajamo naproti in si pomagamo. Tudi ta zelenica Srečka Kosovela v Tržiču je "spomin, ki bo z besedo pričal znanem, da so tu živeli ponosni Slovenci", je dejala Vadnjalova. Podpredsednica deželnega sveta Fjka Igor Gabrovec je podčrtal, da s poimenovanjem "Slovenci ne dokazujemo svoje prisotnosti v

Irena Vadnjala

Aldo Rupel

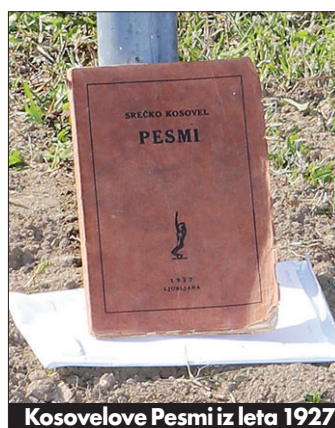
Tržiču, ampak jo preprosto potrujemo", saj smo tu prisotni že dolga stoletja. Danes so tu društva Jadro, Tržič in Združenje staršev, prej so bila druga društva, ki so skrbela, da smo bili "Slovenci polnopravni elementi tega prostora". Slovenci smo del tega večjezičnega in večkulturnega prostora. Kosovel je živel le 24 let, šele leto po njegovi smrti je izšla prva, skromna zbirka njegovih poezij (en izvod je Gabrovec držal v roki in ga nato položil na tla ob tablo s Kosovelovim imenom). "V življenju sejemo drobna semena, ki včasih zamrejo,

no sodelovanje pa tudi Karlu Mucciju in pokrajinskemu svetniku Fabiu Del Bellu.

Odbornica društva Tržič Nataša Ferletič, ki je povezovala slavje, je med uglednimi gosti pozdravila še predsednika krovnih organizacij Walterja Bandlja in Rudija Pavšiča, županja v Števerjanu Franco Padovan, predsednika ZSŠDI Ivana Peterlina, direktorja Kulturnega doma Gorica Igorja Komela, pokrajinskega tajnika SSK Julijana Čavdka in pokrajinsko predsednico ZSKD Bruno Visintin. Po pesmi, ki jo je odpel Mešani pevski zbor Starši ensemble, je pred mikrofonom stopil priložnostni govornik Aldo Rupel. Danes je praznik za ljudi v Laškem: za Slovence, Italijane in Furlane, a tudi za Doberdobce, Goričane, Tržačane in prebivalce čezmejnega Krasa. "Zadovoljstvo izvira iz dogodka, ki ga doživljamo in predstavlja dodatno postavko v

Starši ensemble in nekateri predstavniki oblasti

Kosovelove Pesmi iz leta 1927

vencu starih in novih poimenovanj ter skupnih izkušenj, ki opredeljujejo ta prostor kot večjezičen, večkulturn, prepleten z raznolikimi izkušnjami in obogatjenimi doživljanjem stvarnosti". Povojni prijazen humus sprejemanja in prepletanja ter medsebojnega razumevanja izvira iz skupnega upora proti fašizmu. Tudi številčnost otrok večinskih družin v

plantaže, gozdove, vinograde". Danes je Kosovel priznan "ne le kot kraški pesnik, ampak kot eden največjih kulturnih ustvarjalcev slovenskega naroda in Evrope", je sklenil Gabrovec. Podpredsednica goriške pokrajine Mara Černic se je zahvalila društvom, ki v Laškem ohranjajo živo slovensko prisotnost, za pestro dejavnost in plod-

bralstvu, Berger pravi, da ne: "Srečo sem imel, da sem večino knjižnih prevodov po različnih založbah predlagal sam in so bili vsi uslišani". Samo eno delo, ki se ga je lotil, ni prevedel do konca. Gre za Izgin Georgesa Pereca, 300-stranski roman, v katerem niti enkrat uporabljena najpogostejša francoska črka E. Berger je prevedel dobrih 50 strani, ki so bile objavljene v Novi reviji, a zadeva tudi kolegov ni zanimala in tako je prevod opustil. Berger se je veliko ukvarjal z gledališko kritiko. Danes opaža, da se je prostor za kritiko in refleksijo v tiskanih medijih zelo zmanjšal, veliko več prostora pa je namenjenega promociji. Nedavno je našel izvod *Književnih listov* iz leta 2004, ki so izhajali na 16 straneh, danes pa so le blede senca tega. Prav tako v njegovih časih ni bilo znakovnih omejitev. Če je o neki predstavi, denimo, napisal dvostransko kritiko, je bilo takoj jasno, da o njej nima najboljšega mnenja. "Zdaj so mlajše kolegice in kolegi popolnoma fiksirani v manjši prostor in edino znamenje njihovega mnenja so lahko zvezdice ali pike", je opazil. Res je, da se kritika seli na splet, a Berger je opomnil, da se velja vprašati, kakšen domet imajo te kritike in kakšni so kriteriji za objavo na spletu. Ob tem prepozna stiske in težave mlajših kolegov, ki zaradi krčenja prostora za objavo težko pridejo do dela in hkrati težko izpolnjujejo kriterije mini-

strstva za ohranjanje statusa. Razmišljanja in spomine je Berger strnjeval v eseje. Za zbirko *Krokiji in beleške* je leta 1998 prejel Rožančev nagrado. Leta 2011 je izšla knjiga spominov oziroma esejev o kulturi *Omara v kleti*. V svojih poznih 50 letih se je podal še v svet literature. Najprej je leta 2004 izdal zbirko kratkih zgodb *Zagatne zgodbe*, ki jim je leta 2006 sledila drama *Zmenki*. Za otroke je napisal dramo *Noji nad Triglavom* (2006) ter izdal zbirko pesmi *Nono z Bleda* (2010).

O svojem pisateljevanju je Berger povedal: "Pravijo, da je v vsakem prevajalcu potuhnen in nerealiziran pisatelj. Mogoče se je skrivati tudi v meni. Ne rečem, da sem zdaj pisatelj. Še zmeraj sem bolj prevajalec. Nekoč me je prijelo, da bi skušal stvari formulirati še na kakšen drug način, in sem se okorajzil. Najprej sem svoje pisanje pokazal kakšnemu prijatelju ali ga kam poslal, potem pa sem dobil spodbudo, da sem nekaj naredil". Njegova najnovejša knjiga *Povzetki* je nedavno izšla pri Mladinski knjigi. "V njih ne razkriva ozadij zgodovinskih in prelomnih dogodkov, pač pa obuja izgubljeni čas in izumrla navade", je o delu v Mladini zapisal Bernard Nežmah. Pri Mladinski knjigi bo kmalu izšel Bergerjev prevod romana *Da se ne izgubiš tu okrog* nobelovca Patrica Modianoja.

Za STA
Maja Čehovin Korsika

Aleš Berger ob 70. jubileju

Urednik in prevajalec, ki ga je poneslo v literaturo

Prevajalec, kritik in dolgoletni urednik Aleš Berger je 18. septembra praznoval 70. rojstni dan. Berger se lahko pohvali z najvišjimi slovenskimi nagradami. Prav on je kot urednik oziroma prevajalec v slovenščini utrl pot številnim francoskim in španskim avtorjem, v poznih 50. letih pa je začel tudi sam pisati leposlovje. Njegovo zadnje delo so *Povzetki*.

Aleš Berger je leta 1970 v Ljubljani na Filozofski fakulteti diplomiral iz primerjalne književnosti in francoščine. Bil je novinar v kulturni redakciji ljubljanskega radia, od leta 1978 urednik za prevodno književnost pri založbi Mladinska knjiga. Bergerja si je mogoče predstavljati kot urednika stare šole. Bdel je nad znamenito knjižno zbirko Kondor in ustanovil zbirko Klasiki Kondorja. Po triletni prekinitvi je obudil zbirko svetovne poezije Lirika in za svoje delo leta 2008 prejel Schwentnerjevo nagrado. "Veliko je bilo branja, veliko izbiranja, pogovarjanja s sodelavci, sprejemanja njihovih predlogov, žalibog tudi odklanjanja", je ob jubileju povedal za STA in dodal, da je sicer bilo tudi veliko napevosti s prodajnimi službami, ki so

del programa založbe, za katerega je s sodelavci menil, da je nekaj vreden, imele za elitističnega, kar se slabo prodaja.

"Bilo je vsega nekaj, zdaj, ko sem že osem let v pokoju in sem se malo ozrl nazaj, se mi je zdelo, da sem dobro in pošteno opravil ta posel in da je z mojo pomočjo zaživelo na Slovenskem veliko literarnih del romanopiscev in pesnikov, ki niso bili poznani. Pod mojim pokroviteljstvom je zraslo kar lepo število danes uglednih prevajalcev, posrečilo pa se mi je tudi izdati kar nekaj knjig, ki so bile, so in še bodo nekaj nepozabnega v slovenskem založništvu", je povedal Berger.

Mladinska knjiga se še danes lahko pohvali s programom, ki uspešno pluje med zahtevnejšo literaturo in lahkotnejšimi žanri. To Bergerja veseli. Opaža, da na slovenskem trgu deluje kar nekaj manjših založb, ki izdajajo kakovostno literaturo, na knjižnem sejmu pa naleti vselej na določene založbe, katerih programa sicer podrobno ne pozna, so pa usmerjene predvsem v žanrsko literaturo. "Mislim, da takšne založbe živijo predvsem na osnovi našega, sicer

pozitivnega in plemenitega, sistema knjižnic, saj njihove knjige pač odkupujejo. To pa sicer ni moj problem. Naj cveti sto cvetov. Zaradi teh založb ni nikjer

nobene dobre knjige manj. Bolj bistveno je, da velike založbe, kolikor jih še pri nas je, ohranjajo kulturni del programa in si prizadevajo, da ta ne upada, ne po številu naslovov ne po kakovosti", je poudaril.

Isidore Ducasse Lautreamont, prejel nagrado Prešernovega sklada. Na vprašanje, ali obstaja avtor ali avtorica, ki mu ga v desetletjih urednikovanja in prevajanja ni uspelo predstaviti slovenskemu

Isidore Ducasse Lautreamont, prejel nagrado Prešernovega sklada. Na vprašanje, ali obstaja avtor ali avtorica, ki mu ga v desetletjih urednikovanja in prevajanja ni uspelo predstaviti slovenskemu

Kratke

Župnija sv. Mihaela nadangela iz Zgonika

V Zgoniku obhajajo praznik župnijskega zavetnika sv. Mihaela nadangela. V četrtek, **29. septembra 2016**, bo liturgični praznik zavetnika sv. Mihaela; **ob 16.30** bo slovesno pritrkovanje zvonov, **ob 17. uri** pa sv. maša. Pri njej bo sodeloval Družinski župnijski zbor "Mavrica".

Po maši bo odprtje razstave B. Rebca Svete podobe, podobice in spominčki. Sledilo bo družabno srečanje.

V nedeljo, **2. oktobra 2016, ob 10. uri** bo slavnostna maša v čast zavetniku sv. Mihaelu nadangelu. Po sv. maši bo procesija z blagoslovom po vasi.

Deželni svetnik SSK Igor Gabrovec v spomin na Stanka Radikona in Jožka Coljo

Po nedavni izgubi vinogradnika iz Brd Stanka Radikona je našo skupnost prizadela nova tragična smrt Jožka Colje, kmeta iz kraške Samatorce. Oba, Radikon in Colja, sta predstavljala, vsak na svoj način, dve odlični osebnosti zlasti na področju vinogradništva in promocije našega območja. Oba sta bila trdno povezana na zemljo in s skrbnim negovanjem, iznajdljivostjo in znanjem sta znala iz nje izkoristiti najboljše. Oba sta bila zavedna pripadnika slovenske narodne skupnosti v Italiji, ki ju bo boleče pogrešala. Naj nam Stanko in Jožko ostaneta v spominu kot zgled uspešnosti, ki jo označujejo garaško delo, vztrajnost in zavezanost bogastvu naše zemlje in lepoti tega prostora. Vsem nam v ponos in prizadetim družinam v težko tolažbo.

Zakon o javnih uslužbcih v deželni upravi

Deželna vlada je dokončno sprejela zakon o javnih uslužbcih v deželni upravi, občinah in drugih organih lokalne samouprave. Besedilo bo zdaj proučil deželni svet. Deželni odborniki za osebe in reforme Paolo Panontin meni, da bodo predlagane spremembe izboljšale učinkovitost javne uprave in zmanjšale potratno denarja. Pri tem omenja ustanovitev enotnega urada za osebe, ki bo upravljala s plačili vseh javnih uslužbencev Dežele Furlanije Julijske krajine in drugih javnih uprav in bo imel tudi druge pristojnosti. Novela sicer prinaša več ključnih novosti za vodilne funkcionarje, h katerim so prišle tudi pokrajinski in občinski tajniki. Vodilno osebo bo odslej vključeno v enotno evidenco, ki bo na razpolago deželni upravi, občinam in drugim krajevnim enotam. Mandat vodilnih funkcionarjev bo praviloma trajal štiri leta z možnostjo podaljšanja za dodatni dve. Tudi funkcionarji bodo odslej morali obiskovati izpopolnjevalne tečaje. Nekaj sprememb bo tudi na drugih področjih, predvsem pri pravilih, ki urejajo delovne preместitve in nadomeščanja. Panontin ocenjuje, da bo končna razprava v deželnem svetu konec oktobra ali v novembru. ARC/PV

Mladi v odkrivanju skupnih poti / Končal se je uspešni projekt

Slovenska beseda je uporabna za ... življenje

"Kdaj lahko zaživi pisana beseda?", tako je bila tudi koordinatorka projekta, je Valentina Oblak, ki je bila sicer tudi ena izmed voditeljic novinarskih delavnic, pripravila scenarij za prizorček, ki ji ga je pomagala režirati Tjaša Oblak. V prizoru so udeleženke delavnic Urška, Mojca, Neža, Veronika, Vida, Svetlana, Veronika in Giorgia simulirale radijsko oddajo in v njej pripovedovale o tem, kar so izkusile med delavnicami, npr. obisk deželnega sedeža RAI, snemanje mladinske radijske oddaje, snemanje video intervjujev, pri-

predsednice MOSP Neže Kravos, ki je bila tudi koordinatorka projekta, je Valentina Oblak, ki je bila sicer tudi ena izmed voditeljic novinarskih delavnic, pripravila scenarij za prizorček, ki ji ga je pomagala režirati Tjaša Oblak. V prizoru so udeleženke delavnic Urška, Mojca, Neža, Veronika, Vida, Svetlana, Veronika in Giorgia simulirale radijsko oddajo in v njej pripovedovale o tem, kar so izkusile med delavnicami, npr. obisk deželnega sedeža RAI, snemanje mladinske radijske oddaje, snemanje video intervjujev, pri-

pravo in snemanje radijske igre v sodelovanju z Radijskim odrom (o tem sta pripovedovali intervjuvanki Noel in Katarina), govor je bil tudi o delavnica kreativnega

pravo in snemanje radijske igre v sodelovanju z Radijskim odrom (o tem sta pripovedovali intervjuvanki Noel in Katarina), govor je bil tudi o delavnica kreativnega

Neža Kravos

pisanja, ki jih je ponudil Slovenski kulturni klub in ki so se za marsikoga, ki je nato sodeloval tudi na literarnem natečaju SKK-MOSP, obrestovale. Kot je pove-

dala Neža Kravos, je projekt podprla dežela Furlanija Julijska krajina, goriški del projekta pa se je prav ta teden začel s prvima dvema delavnicama v sodelovanju z Mladinskim domom v domu F. Močnika, še preostali dve delavnici pa bosta v torek, 27. novembra, in v četrtek, 29. novembra. Kravosova je tudi poudarila, da tako članke, ki so nastali v sklopu delavnice, kot literarne prispevke, ki so bili nagrajeni na literarnem natečaju, objavlja mladinska priloga Mladike, Rast. Zahvalila se je vsem partnerjem projekta - Liceju Prešeren, Radijskemu odru, Mladinskemu domu, vsem profesorjem, ki so svoje razrede vključili v projekt (te je zastopala koordinatorka projekta na šoli, prof. Maila Ozbič) in seveda voditeljem delavnic: Bredi Susič, Valentini Oblak, Jerneju Ščeku, Matjažu Rustji, Eriki Jazbar, Juliji Berdon, Heleni Pertot, Andreju Černicu, Maji Lapornik, Vilmi Purič in Mariji Kostnapfel, pa oblikovalcu loga in grafične podobe projekta Matiji Grgiču in avtorju video prispevkov, Damjanu Košuti. Povabila je tudi mlade, naj se letos še naprej udeležujejo srečanj časnikarskega krožka, ki jih bo društvo MOSP še prirejalo, kljub formalnemu izteku projekta. Več o delovanju novinarskega krožka in o drugih krožkih društva MOSP (gledališkem, plesnem, mednarodnem) pa lahko preberete na Facebooku.

BS

Razstava ob 100-letnici Paola Budinicha
"Otočje čudes"

Do prejšnje nedelje je bila na ogled v Palači Costanzi razstava z naslovom *L'arcipelago delle meraviglie - Otočje čudes*, ki so jo Tržaška univerza, ICTP - Mednarodni center za teoretsko fiziko, TWAS - Mednarodna akademija znanosti in FIT - Mednarodni sklad Trst za razvoj in svobodo znanosti, s prispevkom Občine Trst, posvetili liku Paola Budinicha. Letos poteka 100-letnica rojstva velikega znanstvenika, ki je z izrednim vizionarnim in podjetniškim čutom bil glavni pobudnik za nastanek t. i.

"znanstvenega Trsta". V dopadljivi postavitvi, s številnimi ekrani, fotografijami in posnetki ter s sintetičnimi oznakami, so bile prikazane glavne etape njegovega bogatega življenja (1916-2013). Rojen na Velikem Lošnju, še pod Avstro-Ogrsko, se je ob koncu prve svetovne vojne znašel v Trstu. Po znanstvenem liceju je študiral fiziko na normalki v Pisi in po doktoratu sodeloval kot predavatelj z vojno mornarico. Med drugo svetovno vojno je bil podmorničar, zajet od Angležev, je pričakal konec vojne v zaporu v ZDA. Po voj-

ni je bil med ustanovitelji inštituta za fiziko na tržaški univerzi, kot štipendist na inštitutu Max Planck v Göttingenu je spoznal Wernerja Heisenberga, v Zürichu pa Wolfganga Paulija, oba med največjimi fiziki prejšnjega stoletja. Bil je pobudnik prvih mednarodnih simpozijev za teoretsko fiziko v Trstu, kjer se je seznanil s pakistanskim fizikom, poznejšim nobelovcem, Abdusom Salamom, s katerim sta skupaj uredila center za teoretsko fiziko v

Trstu, pod okriljem OZN, ki je postal stičišče za mlade fizike in raziskovalce s celega "nerazvitega" in "razvitega" sveta. Ustanovil je

Paolo Budinich

SISSO in po veliki pariški razstavi

"Trouver Trieste" Znanstveni imaginarij... Enrico Balli, eden od njegovih sodelavcev in pobudnikov razstave, je na le-tej postavil tudi pomenljivo zračno panoramsko fotografijo, ki ponazarja tržaško mesto z glavnimi postojankami "znanstvenega mesta": v Miramaru Znanstveni imaginarij, ICTP - Mednarodni center za teoretsko fiziko Abdus Salam in TWAS - Svetovno akademijo znanosti, na Opčinah Mednarodno visoko šolo za napredne študije SISSA, na Padričah AREA Science Park in IC-GEB - Mednarodni center za genetsko inženirstvo in biotehnologijo, v Bazovici Raziskovalno središče za sinhrotron Elettra. Budinich je bil kot pristen Dalma-

tinec velik ljubitelj morja (izhajal je iz družine pomorščakov in ladjarjev), strasten jadralec in pri osemdesetih je s sodelnikom celo prejadral Atlantski ocean. O njegovem bogatem in polnem življenju je izšla lepa avtobiografija *L'arcipelago delle meraviglie*, z značilnim podnaslovom *Avventure di mare e di scienza, Pustolovščine med morjem in znanostjo*, ki jo je izdala tržaška založba Beit. Ustanovitelj založbe, ki se je od leta 2007 proslavila s številnimi prevodi in kozmopolitskimi deli iz našega bližnjega evropskega prostora (o Sloveniji, Hrvaški, Poljski, Ukrajini, Bolgariji, Srbiji, Turčiji), je njegov sin, Piero Budinich.

Davorin Devetak

Nova simfonična sezona Verdija
Na programu dela glasbenih mojstrov

V drugi polovici septembra se je slovesno začela nova simfonična sezona 2016 tržaškega opernega gledališča Verdi. Domače občinstvo je do zadnjega sedeža napolnilo tržaški hram na obeh prvih koncertih in z navdušenjem sprejelo protagoniste oz. mlade ženske talente, ki so izoblikovali obe predstavi, na katerih so bili na sporedu klasiki simfoničnega repertoarja: Felix Mendelssohn Bartholdy, Gustav Mahler, Ludwig van Beethoven, Fryderyk Chopin.

Na uvodnem koncertu (16. in 17. septembra) je nastopila ženska zasedba Verdijevega zbora z Mendelssohnovim spevom *Lied mit Chor*, ki spada v gledališko glasbo Shakespeareovega dela *Sen kresne noči*. Sledil je koncert za violino v *e-molu op. 64*, ki ga je sestavil leta 1844, tri leta pred smrtjo. Hišni dirigent

Gianluigi Gelmetti in gostujoča violinistka, Španka Leticia Moreno, sta skupaj z orkestrom poželja mnogo aplavzov. V drugem delu so izvajali eno največjih Mahlerjevih stvaritev, *peto simfonijo*, ki je še najbolj znana po izrazito dekadentni uporabi v Viscontijevem filmu *Smrt v Benetkah*. Tudi ta je bila obdarovana z bučnim ploskanjem.

23. in 24. septembra je bil drugi koncert; tokrat so bile na sporedu umetnine Beethovna, Chopina in Mendelssohna. Letošnja simfonična sezona v Verdiju je posvečena 400-letnici Shakespeareove smrti, zato se je koncert začel z uverturo *Koriolan*, ki jo je Beethoven povzel po tragediji romantika Collina, a, kot vemo, je tudi veliki elizabetinski dramatik napisal tragedijo po znanem rimskem vojščaku. Koncert Fryderyka Chopina za klavir in orkester št. 2 v *f-molu*, op. 21 je izredno oplemenitila 21-letna pianistka Chloe Mun

iz Južne Koreje. Znano delo je napisal in prvič zaigral 19-letni poljski skladatelj l. 1830. Pianistka, s pravim imenom Jiyong Mun, še študira na korejski nacionalni univerzi umetnosti v Seulu in je dobitnica več tekmovanj, Rubinsteinovega na Poljskem, Takamatsu na Japonskem, prve nagrade v Ženevi (2014) in Busonijeve nagrade (2015) kot prva azijska izvajalka po l. 1951. Program drugega koncerta je zaokrožila *četrta simfonija* F. Mendelssohna Bartholdyja, op. 40, ki je znana tudi kot "Italijanska

Dirigent Pedro Halffter Caro violinistka Kyoko Yonemoto

simfonija". Dobo romantike označuje veliko zanimanje umetni-

skih glasbenih mojstrov. Začel se bo z uverturo - *fantazijo* Pjotra Il-

jiča Čajkovskega iz *Hamleta*. Sledil bo koncert za violino št. 1 op. 19 Sergeja Prokofjeva, ki ga bo izvajala japonska violinistka Kyoko Yonemoto. Tudi ona ima za sabo številna mednarodna priznanja, kot najmlajša dobitnica Paganinijeve nagrade v Genovi, nadalje v Parizu, Bruslju, na Dunaju in Montrealu. Levji delež koncerta predstavljajo slovite *Slike iz razstave*, izvorna skladba za klavir, ki jo je Modest Musorski posvetil l. 1873 umrlemu slikarju in prijatelju Viktorju Hartmannu ter jo je kasneje, l. 1922, Maurice Ravel mojstrsko priredil za orkester. Tokrat gostuje španski dirigent Pedro Halffter Caro. Po izrazito mladih talentih iz nemške romantike, modernizma in velike ruske klasike bo na vrsti še velika sodobna glasba. Na četrtem koncertu, 7. in 8. oktobra, bosta na sporedu še Sergej Prokofjev s *Suito za orkester* iz Shakespeareovega dela *Romeo in Julija* in Ferruccio Busoni s *koncertom za klavir, orkester in moški zbor op. 39*; nastopila bosta ustveljavljeni avstrijski dirigent Günter Neuhold in italijanski virtuozi klavirja, eden velikih sodobnih interpretov Lizsta, Michele

Davorin Devetak

Pogovor / Dorica Žagar

Čut odgovornosti do verskega in prosvetnega življenja je v Rojanu še živ!

Društvena stvarnost naše narodne skupnosti je temeljnega pomena pri ohranjanju slovenske prisotnosti tudi v krajih – zlasti v mestu –, kjer se etnično telo manjšine zaradi družbenih dinamik manjša. To je primer Rojana, kjer deluje Društvo Rojanski Marijin dom. K intervjuju smo povabili njegovo predsednico gospo Dorico Žagar.

Kako bi našim bralcem predstavili delovanje rojanskega društva, ki ga poznamo z imenom Društvo Rojanski Marijin dom? Katere so njegove značilnosti in kakšen je njegov ustroj?

Delovanje društva Rojanski Marijin dom sega tako na versko kot na kulturno-prosvetno področje. Glede prvega je treba predvsem poudariti veliko vlogo našega cerkvenega pevskega zbora. Vsako nedeljo in zapovedan praznik poje pri sv. maši, ki jo od leta 1965 neposredno prenaša Radio Trst A, kar je za pevce nedvomno odgovorna zadolžitev, saj moramo biti zaradi radijskega prenosa vedno prisotni in točni. V zadnjem času sicer na pobudo ZCPZ gostimo enkrat mesečno kak drug zbor, in to nas nekoliko razbremeni. Naš cerkveni mešani pevski zbor je leta 2011 slovesno praznoval 60-letnico ustanovitve, 7. marca lani pa je potekala 50-letnica prvega radijskega prenosa svete maše iz župnijske cerkve v Rojanu, a še vedno vztrajamo. Dobro se zavedamo, kaj pomeni slovenska sv. maša po radiju predvsem za bolne in ostarele vernike, ki ne morejo v cerkev. Člani pevskega zbora pa niso aktivni samo pri petju v cerkvi, ampak so sploh prava gonilna sila pri vseh dejavnostih v društvu. Pomagajo, kjerkoli je treba, in brez njih bi gotovo tudi društva ne bilo. To so osebe, ki so močno navezane na Rojan in čuti-jo odgovornost do našega dela, do našega obstoja. Poleg petja društvo tudi drugače pomaga

našemu dušnemu pastirju g. Vončini pri vseh verskih pobudah.

Na kulturno-prosvetnem področju se trudimo, da bi ohranili živo kulturno-prosvetno tradicijo in bi združevali predvsem Rojančane, pa tudi vse, ki jih naše ponudbe zanimajo. V ta namen

organiziramo večje prireditve na odru v veliki dvorani: koncerte, Prešernove proslave, gledališke igre in folklorne nastope, v mali dvorani pa večerna predavanja na različno tematiko, predvajanje dobrih umetniških filmov domačih ustvarjalcev, predavanja z diapozitivni ali filme o zanimivih potovanjih itd.

V društvu deluje tudi Misijonski krožek Rojan, za katerega zvesto skrbita odbornika Marija in Franko Saksida, ki imata stike s številnimi slovenskimi misijonarji po svetu in jim gmotno pomagata. Skrbita tudi za otroke, posvojene na daljavo, iz Don Boskovega mesta v Braziliji, ki ga je ustanovil pokojni pater Ernest Saksida. Poleg tega sta že pred leti uvedla "znamskarsko akcijo". Od vsepovsod dobivata stare znamke, ki jih pošiljata patrom v Monte Berico pri Vi-

donci, patrom v Turin za zdravila gobavcem v Burkina Faso in misijonskemu centru v Bologni za misijon v Papui-Novi Gvineji. Omeniti je treba tudi rojanski odsek Vincencijeve konference. Njene članice pomagajo potrebnim Rojančanom in obiskujejo naše bolnike tako na domu kot tudi po

ru 6. maja 2003 formalno ustanovili društvo in registrirali statut pred notarjem. Žal tega cilja kljub prizadevanjem nismo dosegli, ker se je prošnja nekje ustavila. Zadali pa smo si nalogo, da poživimo kulturno delovanje v stavbi Marijinega doma. V začetku smo imeli tudi nekaj tehničnih problemov, ki so preprečevali, da bi dobili potrebno dovoljenje za dvorano, saj je morala biti popolnoma v skladu z obstoječimi zakoni. Ko smo vse uredili, smo, polni načrtov in upanj, začeli delovanje, ki se še nadaljuje.

Kakšno vlogo ima pri društvenem delovanju sedež, Marijin dom na ul. Cordaroli?

Naš Marijin dom je naš verski in kulturni hram. Tu ima naš zbor redne tedenske pevске vaje v dvorani, ki smo jo poimenovali po g. Zorku. On je bil namreč na zbor zelo navezan in tudi ponosen ter je vedno govoril, da je "steber" delovanja. Tukaj se zbiramo na sejah, pastoralnih svetih, prireditvah, predavanjih, družinjah in ob raznih priložnostih, tu pripravljamo razstave, saj drugega slovenskega doma v Rojanu ni.

Kako se delovanje društva povezuje z življenjem krajevnega župnije?

Žal smo z zaprtjem osnovne in srednje šole zgubili stik z nekaterimi slovenskimi družinami, novih pa večkrat sploh ne poznamo. To je velika škoda. Vsekakor večina naših župljanov pozna našo dejavnost, tudi po zaslugi našega krajevnega glasila Med nami, ki ga delimo v cerkvi in pošiljamo po pošti vsem poznanim slovenskim rojanskim družinam, pa tudi številnim Rojančanom, ki so se preselili. To glasilo je začel izdajati že

g. Zorko, ki ga je pripravljala ob raznih obletnicah. Po zaslugi naše nekdanje tajnice Matejke Peterlin Maver je začela po njegovi smrti l. 2003 publikacija izhajati redno štirikrat letno in je dobila bogatejšo vsebino. Žal je leta 2008 tudi ona odšla v večnost in takrat sem uredništvo sprejela sama, za računalniško ureditev pa mi pomaga Martin Maver. Glasilo, ki ga tiskamo v 160 izvodih, prinaša verske in druge članke, predvsem take, ki se nanašajo na Rojan, poročila o dejavnosti v Marijinem domu in o pomembnih, pa tudi drobnih dogodkih v župniji. Opažam, da ljudje zelo radi berejo rojansko kroniko. Z italijansko župnijsko skupnostjo imamo vsako leto skupno dvojezično sv. mašo in procesijo na praznik farnih zavetnikov. Zelo smo zadovoljni, ko tako lepo sodelujemo.

Ta naveza med slovenskim kulturnim in verskim življenjem sega globoko v čas. Lepo obdobje je bilo zlasti takrat, ko je bil krajevni dušni pastir g. Stan-ko Zorko, ki je med drugim predlagal in izpeljal gradnjo kul-

G. Zorko je bil na zbor zelo navezan in tudi ponosen ter je vedno govoril, da je "steber" našega delovanja.

turnega poslopja. To so bili časi, ko je bil Rojan z etničnega vidika markantno slovenski. Kako se spominjate tistega obdobja in g. Zorka?

To so bili zlati časi za slovensko rojansko skupnost. V Rojanu se je v zadnjih desetletjih narodnostni sestav prebivalstva zelo spremenil v škodo Slovencev. V letih, ko je g. Zorko začel graditi Marijin dom, je bilo v tem predmestju – danes je to že mesto – veliko Slovencev. Na tisto obdobje me vežejo zelo lepi spomini. Šoli, tako osnovna kot srednja, sta bili polni učencev oz. dijakov. Gospod Zorko je kot

Žal smo z zaprtjem osnovne in srednje šole zgubili stik z nekaterimi slovenskimi družinami, novih pa večkrat sploh ne poznamo. To je velika škoda.

katehet poučeval verouk na šoli in je zato imel stik z otroki, ki jih je vsako soboto privabljal v Marijin dom, kjer so na dvorišču brcali žogo, igrali košarko ali kaj drugega. Imeli smo skavte, miškolavčevanja, božičnice, pustovanja, zaključne šolske prireditve. Mi mladi smo ustanovili dramsko skupino in smo navdušeno nastopali na odru, pridne Marijine družbenice so duhovniku pomagale in mu bile v oporo. G. Zorko je bil zelo delaven in je veliko hodil po domovih slovenskih družin. Bil pa je tudi še mlad, poln načrtov in volje do dela. Tako je leta 1954 dal pobudo za zgraditev Marijine kapelice pri Lajnarjih nad Rojanom. Nepregledna množica slovenskih župljanov je takrat v procesiji nesla kip Matere božje po strmi rebri do kapelice. To je g. Zorka opogumilo, da se je lotil še zahtevnejšega projekta, zgraditve novega doma. Pa saj smo ga bili tudi potrebni, ko pa smo do takrat zahajali v dom na ul. Apiari, kjer so dvorano uredili v nekdanjem hlevu in je bila res zelo majhna in skromna. Kot je v svojih spominih povedal naš pevec Aleksander Korošič, je bil g. Zorko človek ne samo besed, ampak predvsem zgledov in dela, zato smo ga vsi spoštovali in imeli radi.

V njegov spomin so letos poimenovali trg pred kapelico na

Lajnarjih. Kaj pomeni ta dogodek za krajevne vernike slovenske narodnosti?

To je dogodek, ki bo ostal zapisan v zgodovini Rojana. Za nas vse, predvsem pa za domačine, predstavlja občinsko poimenovanje trga pred kapelico po msgr. Zorku veliko zadovoljstvo in čast. Za to gre predvsem zahvala pobudniku Adrijanu Cijaku in domačinom, ki so se zavzeli za to in zbirali podpise, med temi naj omenim predvsem Andreja Boleta in Nika Štoklja. Občinska odbornika Švab in Furlanič sta priskočila na pomoč in si na občini prizadevala, da bi čim prej sprejeli prošnjo. Vsi so se trudili, da bi bil na tabli tudi slovenski napis, a tega niso dosegli, ker zaselek ni na območju vidne dvojezičnosti. Zato smo toliko bolj zadovoljni, da je slovenska rojanska skupnost postavila ob kapelici dvojezično spominsko tablo g. Zorku, slovenski domačini pa so predvsem veseli petih dvojezičnih turističnih kažipotov za Lajnarje in Piščance.

Nekoč je slovensko prisotnost v tem mestnem predelu dopolnjevalo delovanje slovenske nižje srednje šole, ki je že vrsto let ni več. Danes je v tistih prostorih Glasbena matica. Kakšen pomen ima za Rojančane slovenske narodnosti prisotnost slovenske vzgojne ustanove?

Seveda smo vsi zadovoljni, da je v Rojanu še ena vzgojna ustanova, in to ustanova velikega formata, kot je Glasbena matica. Naše društvo sodeluje z njo vsako leto za Prešernovo proslavo, ko nam njen ravnatelj Bogdan Kralj priskrbi nekaj dobrih instrumentalistov. Enkrat smo skupaj priredili božičnico v rojanski cerkvi in včasih kak posamezen učencenastop na našem večeru. To pa je glede sodelovanja tudi vse; želimo si, da bi se v prihodnje ti stiki okrepili.

Kdaj ste postali predsednica društva in kaj vam ta vloga pomeni?

Predsednica sem postala leta 2006, ko je moj predhodnik Ažman iz osebnih razlogov zapustil krmilo društva. To imenovanje me navdaja z velikim čutom dolžnosti, da po svojih sposobnostih naredim čim več za društvo. Čutim se odgovorno za njegovo pot, njegove težave, probleme, predvsem pa za pomanjkanje mladih, ki bi nadaljevali naše delo.

IG

Kot primer navezanosti širšega kroga ljudi na petje rojanskega cerkvenega pevskega zbora objavljamo pismo, ki ga je lani poslal g. Jurij Rosa neutrudnim rojanskim pevcem. V njegovih besedah, ki prihajajo onkraj meje, se zgošča toplina človeka, ki ob poslušanju slovenskega cerkvenega petja in ob spominu na pokončne može čuti zamejskega človeka za svojega.

Spoštovani!

Z veseljem se vam oglašam, ko so pred nami božični prazniki in se nam svita nov letni krog s številko 2016.

Marsikaj lepega slišim in preberem – preko radijskih valov iz Trsta ali časopisov – o vaši zavzetosti za ohranjanje slovenske pripadnosti in domačih izročil.

Zadnjo nedeljo v avgustu sem se tudi osebno udeležil slavja pri Lajnarjih, kjer ste med drugim odkrili tudi spominsko ploščo dragemu gospodu Stanku Zorku. Bil sem na študijskih dnevih Draga na Opčinah, zato sem malo zamudil, a vseeno še "ujel" del lepe slovesnosti. Prijetno mi je bilo pri srcu, da ste dosegli s skupnimi močmi pomembne pridobitve, ki ohranjajo dragoceno slovensko istovetnost rojanske skupnosti in pripadajočih zaselkov. Ob tem se tudi sam s hvaležnostjo spominjam g. Zorka, ki sem ga desetletja poslušal preko radijskih valov in marsikaj o njem tudi prebral. Prenos svete maše iz župnijske cerkve v Rojanu je še zdaj nenadomestljiva stalnica v mojem dnevnem redu nedelj in praznikov.

Vsem pri društvu voščim božje bližine v božičnem času ter srečno in blagoslovljeno novo leto. Pevcem pa še naprej vztrajnosti in poguma, da bom lahko še naprej iz njihovih ust in src poslušal stare lepe slovenske cerkvene pesmi. Posebej rad slišim stare obhajilne pesmi (npr. Blagoslovi nas, Zveličar, Bele sveče so prižgane...) in drago mi bo, če jih boste še naprej prepevali. Srečno in pozdrav vsem.

Jurij Rosa
Poreče na Vipavskem, 9.12.2015

Ob dolini Dragonje

Življenje z naravo na ekološki kmetiji Zupanetti

Ob dolini Dragonje, pri reki Rokavi, v zaselku Zupanetti pri vasi Župančiči pod Pomjanom, je družina Janje Štravs odkupila več kot 200 let staro kovačijo. Pokrajina z vonjem po zeliščih, meti, melisi, travah jih je tako prevzela, da so stavbo obnovili in se iz goste naseljene Semeledele preselili na deželo. Janja je po naravi delavna in vztrajna. Ko se je kot otrok preselila iz Kopra v Žusterno, se je spraševala: "Kaj bom počela tukaj"? Vpisala se je v plavalni klub in bila uspešna predvsem zaradi svoje vztrajnosti. Dosegla je tudi republiški rekord v hrbtnem plavanju na 200 metrov. Isto vprašanje si je postavila ob prihodu iz Semeledele v Župančiče. "Nato nas je narava kar sama poklicala. Od mame sem podedovala dve knjigi, eno je napisal Sebastian Kneipp, drugo pa Maurice Mességué. Moja pokojna mama je imela težave z lasmi. Zelo je cenila zdravilne rastline. Z njimi si je vse leto umivala lase in si tako okrepila lasišče. Kuhala je tudi zeliščne čaje. Ko smo prišli v Župančiče, sem se vprašala, kaj me bo zdaj v tej naravi poklicalo? Moj sin Mati-

ja je podtaknil sivko, žajbelj, rožmarin. Ko smo šli na dopust, je prosil soseda, naj zaliva sadike. Ko pa smo se vrnili, je bilo vse suho. Rekla sem mu, da kmet nikoli ne obupa. Tako je posadil kaktuse, ki pa so pozimi pomrzli. Takrat sem mu rekla, da kmet ni nikoli razočaran. In začeli smo načrtno gojiti avtohtone rastline: rožmarin, sivko, žajbelj, lovor. Nismo imeli ne strojev ne denarja za sadike, začeli smo s podtaknjenci. Iz knjig o zeliščih sem si nabirala

jo. Pomaga mi sin Matija. Prostor za sušenje zelišč imamo. Lani smo kupili destilator. Obnovili smo tudi star nasad oljk". Na kmetiji Zupanetti iz žajblja, sivke, rožmarina, lovorja, mirte in smilja izdelujejo sirupe za pripravljane osvežilnih pijač, eterična olja, hidrolate, maceate, ustne vodice proti zadahu in parodontozni, tinkture za zdravljenje ran, mila, kreme za roke, obraz in telo, mazila za ustnice. Njihovi hidrolati so uporabni tudi kot razkužila, čistila in proti mrčesu. Macerati in hidrolati so sicer namenjeni negi, pa tudi zdravljenju in obnavljanju kože. S hidrolatom iz sivke in rožmarina se lahko umijemo, osvežimo ali razkužimo roke tudi na potovanjih. Pripravljajo čajne in zeliščne mešanice iz samorodnih rastlin šetraj, timijana, majarona, šipka, črnega trna, gloga, robide, mete in melise. Znan je Janjin čaj za dobro počutje, ki ga je poimenovala Zaspancek. Oljke vlagajo po starem istrskem receptu, iz njih pa pridobivajo tudi oljčno olje. Nekaj teh zeliščnih pripravkov si lahko

do konca meseca ogledate v vitrini ustvarjalnosti v Mestni knjižnici Izola.

znanje. Po upokojitvi sem se začela z zelišči ukvarjati bolj intenzivno in našo dejavnost smo registrirali kot ekološko kmeti-

DP

Prosvetno društvo Štandrež Izlet v Benetke in na otoke Beneške lagune

Čeprav so bili člani dramskega odseka Prosvetnega društva zelo aktivni in so obogatili tudi v najtoplejših poletnih večerih marsikatero prireditve na prostem, se navadno zgodnja jesenska sezona začne z društvenim izletom, ki krepi prijateljsko druženje in obogati izletnike ob spoznanju marsikatero zanimivosti. Letos se je 18. septembra več kot petdeset izletnikov popeljalo na otoke Beneške lagune in si ogledalo najbolj znano in najlepše vodno mesto, Benetke. Z ladjo so se naj-

prej pripeljali do otoka Murano, ki je najbolj znan po izdelavi krasnih steklenih umetnin. Delavnice, ki so bile do srednjega veka v samem mestnem središču, so preselili na otok, da bi se izognili številnim požarom, ki so nastajali ob obdelovanju stekla. Izletniki so si ogledali nekaj delavnic in se seznanili s postopki, ki zahtevajo za take izvrstne izdelke posebno tehniko in tudi prime-si. Seveda je tudi precej paše za oči, saj so stekleni vzorci prikazani v razstavnih prostorih. Otok Burano privlači največ turistov s

ISTRSKI PRIIMKI (10)

GREGORIČ

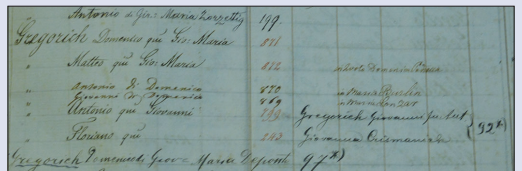
Gregorič je priimek, katerega izvor hitro razvozlamo. Gre za potomce Gregorja. Mnogi Gregoriči so potomci uskoških priseljencev iz hrvaških dežel izpred nekaj sto let. Ne moremo izključiti niti možnosti, da so nekateri Gregoriči nastali na slovenskem ozemlju. Tako kot, denimo, priimka Gregorc in Gregorčič. Iz istega imena imamo tudi priimke Gregor, Grego, Gregelj, Gregorin, Gregorač. Ime Gregor izhaja iz latinskega imena Gregorius, to pa iz grškega Gregorios. Grško ime razlagajo iz grškega gregoreo v pomenu buden sem ali živim. Pomensko ga lahko enačimo s slovenskim imenom Budimir. Gregorič je med stotimi najpogostejšimi priimki v Sloveniji. 1472 ljudi nosi ta priimek. Po vsem svetu pa jih najdemo 2655. Skoraj 500 tudi na Hrvaškem, 200 v Avstriji, 150 v Argentini, 90 v ZDA, po 80 pa še v Italiji in Avstraliji.

Na Slovenskem jih je največ na Primorskem in v Ljubljani. Najpogostejša kombinacija imena je Marija Gregorič. Teh je 46. Pred slabim desetletjem pa je bilo Marij Gregorič kar 68. To je povezano z vse manj priljubljenim imenom Marija, ki je bilo v zadnjih 300 letih daleč najbolj priljubljeno, po letu 1970 pa je začelo zanimanje zanj upadati. Danes je na lestvici najpriljubljenejših imen Marija šele na 108. mestu. V Slovenski Istri je priimek Gregorič prisoten že stoletja. Svojo vejo je raziskoval tudi znani publicist Milan Gregorič. Z župnikom in dvema daljnima sorodnikoma je ugotovil, da se je pleme Gregorič, verjetno uskoškega oziroma srbskega porekla, naselilo sredi 17. stoletja. Imeli so tudi svojega popa Juraja. "Zvesti svoji uporniški tradiciji so se uprli tudi zahtevi Rima, da bi molili Boga po latinsko, to je v jeziku, ki ga nihče ni razumel. Po nekaj

ostrih opominih je Rim poslal nad Juraja komisijo, ki je poslednjič postavila zahtevo po uporabi latinskega obredja, ki pa jo je ponovno in dokončno odklonil, nato so mu za to nepokorščino pri prič naložili veliko denarno kazen. A denar so zvesti verniki na hitro zbrali in ga rešili", pripoveduje Milan Gregorič. Pravi, da je to povezano s slovanskim bogoslužjem, glagoljastvom, ki je "prvi organiziran odpor proti romanizaciji Istre, na katerega moramo biti ponosni". Da gre za srbsko, ne pa hrvaško poreklo, sklepa po domačem imenu njihove hiše, ki je bi-

Tino Mamić

Seznam vseh družin Gregorič iz koprške družinske knjige, ki jo danes hrani Škofjski arhiv Koper.

la v Dekanah in rabi še pred kakim stoletjem: "Pri Srbijancih". Naj kot zanimivost omenimo Julijana Gregoriča, zadnjega glagoljaša v Istri, ki kot katoliški duhovnik vzhodnega obreda vsak dan mašuje v jeziku svetih bratov Cirila in Metoda.

Milan Gregorič je rodovnik izdelal za osem rodov. Prišel je do Matije Gregoriča in Jerneja Gregoriča v 18. stoletju, za katera zaradi ustnega izročila domneva, da sta bila brata. Iz prvega je izšel rod Španjoleto, iz drugega pa rodovi Dacjerji, Solnarji in Pesjanci. Njihove potomce najdemo na vseh celinah.

V Kopru najdemo že poleti 1666 poročni vpis Lucije Gregorič, hčere Tomaža Gregoriča. V 19. stoletju pa je v mestu živelo že sedem družin s tem priimkom.

(Rubrika istrski priimki je nastala ob podpori Luke Koper in projekta Živeti s pristaniščem.)

Cerkve Device Marije v polju Sedem let razstav Ars loci v Bovcu

V nekdanjem romarskem svetišču, v cerkvi Device Marije v polju pri Bovcu, se v letošnjem septembru končuje sedma razstava projekta *Ars loci*. V ciklu razstav v prostoru svetega gre za dialoško postavitev sodobne likovne produkcije aktualnih avtorjev v tem zgodovinskem sakralnem ambientu s ciljem ustvariti začasno celostno umetnino.

Do zdaj je bilo realiziranih sedem tovrstnih razstav, in sicer: leta 2010 - *Portae Aureae* tržaškega slikarja Štefana Turka, leta 2011 - *Zlate žene* akad. slikarke Evgenije Jarc, leta 2012 - *Vse barve lju-bezni* akad. slikarja Mateja Metlikoviča, leta 2013 - izredno od-mevna razstava *DEUS* - akad. slikarja in prof. mag. Črtomirja Freliha. Letos se z razstavo *Patmos - razodetje svetlobe* predstavlja akad. slikar in teolog Jošt Snoj. Projekt, ki ga je podprlo Ministrstvo za kulturo RS Slovenije, uspešno pripravlja umetnostna zgodovinarica, kustosinja in likovna kritičarka, Monika Ivančič Fajfar, v sodelovanju z društvom ARS-Bovec.

V razstavnem ciklu *Ars loci*. *Umetnost v prostoru svetega* se v cerkveni ambient umešča delo aktualnih ustvarjalcev, ki se ukvarjajo z duhovnimi, religioznimi, mističnimi ali verskimi vsebinami ter jih na avtorske načine interpretirajo. Letošnja razstava Jošta Snoja se skuša odzvati na prostor in čas, zgodovina in teologija se pre-

idilično pokrajino in trpko preteklostjo. O odnosu med temo in svetlobo, smrtjo in življenjem, grdim in lepim, zemeljskim in onostranskim govori tudi ta slikarska razstava. Slikarske meditacije na temo Hude jame, simbolne upodobitve Patmosa, prizorišča Janezovega Razodetja ter impresionistično zastavljeni pejzaži govore o tem, da je resnična umetnost več od svoje vizualne podobnosti. Umetniško delo ni le lep ob-

pletata z umetniško vizijo. Spomini na zgodovinske dogodke, zlasti vojne v Posočju, razkrijejo kriče kontrast med

ki jih je cerkva sredi bovškega polja doživljala in zapisovala skozi čas: od turških tolpa, Napoleonove vojske, potem divjanje bojev v 1. svetovni vojni - največji frontni na Slovenskem doslej / v maju l. 1915 / . V novejšem času pa je bila preizkušana v treh potresih: v maju leta 1976, v velikonočnem potresu leta 1998 in nazadnje v julijem leta 2004. A cerkev obstaja in moli ter poje kot dolgo zamolčani pesnik naših krajev Joža Lovrenčič v epu *Sholar iz Trente: Na sredi polja bovškega se sveti bela cerkva - v oltarju njenem je doma Marija mati kronana ...*

Duh te cerkvice prepleta zgodovino s sedanjostjo, božje s profanim. Velike zasluge za obiskano tega bisera našega kraja ima društvo Ars, ki aktivno deluje na Bovškem že četrto stoletje. Poslanstvo društva je bogatenje kulturnega življenja v lokalnem okolju. Organizira razstave, koncerte, predavanja, literarne večere; postavlja spominska obeležja za služnim osebnostim, proučuje sakralno umetnost na Bovškem, in Po-

sočju in na Primorskem. Pri svojem delovanju se povezuje z lokalnimi društvi, kot so Turistično društvo, Župnijska karitas, Slikarji amaterji in Literarni klub - KUD Golobar. V programu Društva Ars se povezujejo različne kulturne panoge: likovna umetnost, glasba, literatura, zgodovina in etnografsko izročilo. Zaradi te programske raznolikosti organizirani dogodki Društva Ars dosežejo heterogeno občinstvo in tako pomembno prispevajo h kulturnemu bogatstvu Posočja ter širše.

Prisrčno vas vabijo tudi v septembru na ogled 7. razstave *Ars loci*. *Umetnost v prostoru svetega*, na ogled prodajne razstave *Patmos* umetnika Jošta Snoja.

Dana Ivančič

Ustanovljeno Združenje za slovensko besedo

Hrvaški primer zmagovite politične stranke v Sloveniji težko uporaben

V Sloveniji je javnost čedalje bolj ravnodušna do politike in se nanjo praviloma medlo odziva. V zadnjem obdobju vlada zatrjuje, da se družbenogospodarske razmere v njenem mandatu izboljšujejo, toda t. i. preprosti ljudje tega ne občutijo. Revščina najbolj občutljivih in prizadetih slojev prebivalstva se ni zmanjšala. Uradne izjave in kazalci sicer vzbujajo iluzije, saj napovedujejo, da bo gospodarska rast letos in prihodnje leto precej višja od predvidevanj in napovedi. Toda zasluge zanjo ni mogoče pripisati vladi. Ključna dejavnika morebitne rasti bosta namreč izvoz in napovedani porast zasebne potrošnje. Šele leta 2017 naj bi h gospodarski rasti zaradi novega pridobivanja evropskih sredstev prispevale tudi državne naložbe. Sicer pa je tudi nova finančna ministrica Mateja Vraničar Erman odločna in nepopustljiva v svojih napovedih strategije finančne politike in ukrepov v Sloveniji. Že v predlogih proračunov za naslednji dve leti napoveduje nadaljevanje varčevanja, sprejem zakona o obdavčenju nepremičnin in uvedbo novih davkov. Le-te razlaga kot mini davčno reformo. Gospodarska zbornica, Obrtno-gospodarske zbornice in v druge povezave vključena podjetja opozarjajo, da se bodo proti

novim davščinam odločno borili. Prvič omenjajo, da se bodo novim dajatvam uprli lahko tudi z demonstracijami na ulicah. Pri tem ponavljajo, da je slovensko gospodarstvo že zdaj preveč obremenjeno z različnimi dajatvami, zaradi česar zaostaja v konkurenci na tujih tržiščih. Vlado so pozvali, naj predlog omenjene t. i. mini davčne reforme umakne, tudi zaradi tega, ker naj bi bila ta namenjena nadaljnji finančni krepitvi javnega sektorja, ki je v Sloveniji glede na velikost države pretirano velik in drag. Vso državo pa je vzburlil množičen protest slovenskih zdravnikov, ki so na izredni skupščini Zdravniške zbornice razkrili, koliko gorja se zaradi pomanjkljivosti in napak zdravstvene politike dogaja bolnikom. Toliko obsodb in kritik v Sloveniji na javnem prostoru že dolgo ni bilo slišati. Kar okoli 400.000 bolnikov čaka na pregled oziroma na sprejem v oskrbo, zdravniki pa jim ne morejo zagotoviti sprejema in zdravljenja. Zdravstvo namreč ne pre-

jema dovolj denarja iz zdajšnjega sistema financiranja, pa tudi zdravnikov je premalo. Ti že skoraj množično odhajajo na delo v tujino. Najbolj so prizadeti bolniki z rakastimi obolenji in srčno-žilnimi boleznimi. Mariborski kardiolog Vojko Kanič je v razpravi na izredni skupščini ogorčen dejal, "da človeško

Mariborski kardiolog Vojko Kanič

življenje na slovenskem političnem vrtiljaku ni vredno nič. Kopičenje težav v zdravstvu povzroča, da sistem ubija bolnike. Politiki ljudem obljubljajo neomejene pravice, ki pa jih zdravniki ne morejo uresničiti". V takih razmerah se povečujejo tudi primeri groženj in nasilja nad zdravniki. Nekateri naj bi hodili

v službo že v spremstvu varnostnikov.

Slovenski zdravniki so na omenjeni izredni skupščini Zdravniške zbornice sprejeli deklaracijo, v kateri so razložili in utemeljili svoje poglede na razmere v zdravstvu in zahtevali, da država poveča sredstva zanj. Toda verjetno se vsaj kmalu ne bo zgodilo nič, ker vlada ne ukrepa. Kaže namreč, da je njen najvažnejši cilj odbržati zdajšnjo ministrico za zdravje Milojko Kolar Celarc na njenem položaju ter utišati kritike o slabih razmerah in pomanjkljivostih v zdravstvu.

V delih politike se pogloblja razprava o tem, ali bi v Sloveniji lahko uporabili izkušnje z nedavnimi izrednimi parlamentarnimi volitvami na Hrvaškem. Tam je namreč zmagala desno usmerjena stranka HDZ, ki jo vodi evropski poslanec Andrej Plenkovič. Zmagala naj bi tudi zato, ker je odstavila s položaja prejšnjega predsednika stranke Tomislava Kara-

marka, ki je pri volivcih postal neprijatelj. Ali bi bil tak primer oziroma model uporaben tudi v Sloveniji, tako da bi morda Janez Janša zapustil položaj predsednika SDS in s tem stranki omogočil nadaljnji vzpon in pridobitev novih volivcev za desno politično opcijo? Mnenja so različna, toda več je tistih, ki so pričarani, da Janez Janša ne bo zapustil svojega položaja, ker bi s svojim odhodom SDS, stranka, ki jo vodi, izgubila svojo vlogo in prestiž. Aleš Maver, latinist in zgodovinar, meni, "da so slovenske stranke, sploh če hočejo biti velike, izrazito vezane na osebnosti svojih prvakov, ne na program ne na ime ne na tradicijo stranke". Zgodovinar dr. Stane Granda pa je prepričan, "da bi se v Sloveniji vrsta strank brez njihovih pravih voditeljev sesula. Toda zgodovinske zasluge in ideologija stranke so premo za uspeh na volitvah. Ljudi je treba pridobiti z zagotovitvami in obljubami, ki jih hočejo slišati in so jim pripravljene verjeti. To pa je predvsem boljše življenje, in to že jutri. Na prihodnje odzive in ravnanja naših volivcev bo morda lahko vplival tudi volilni poraz hrvaških volivcev na politični levici".

Med drugimi dogodki v politični kroniki prejšnjih dni navajam, da je v Sloveniji veliko prebivalcev ponujalo bivanje beguncem, ki so vpadli k nam, vendar pa doslej nihče nobenega ni sprejel brezplačno. Nadalje poročam, da je narodni voditelj in politik v zamestvu, dr. Drago Štoka, v nekem članku v tedniku Demokracija zapisal, "da brez demokracije ni svobode ne resnice, je le enumje. Imam srečo, da lahko

v Trstu vsako jutro preberem tri dnevnike. Kaj pa navaden državljani Republike Slovenije? V času, ko nas poplava bombastičnih parol, puhlih fraz in sovravštva v besedah lahko tudi trenutno zbeha, morda kvari naš vsakdanjik in demokratično zavest, se moramo nasloniti, trdno nasloniti na vrednote, ki so svetle in večne. To pa so vrednote in ideali slovenstva, resnične in neuklonljive demokratične zavesti, pa globokih in pristnih krščanskih korenin, ki jih nihče ne more omadeževati, kaj šele uničiti".

K zavezništvu za slovenski jezik in narod je v nekem intervjuju pozvala tudi mezzosopranistka Manca Izmajlova. Dejala je, "da lahko poje že v petindvajsetih jezikih, vendar je slovensčina jezik moje duše, mojega doma, mojih staršev, prednikov. Izjemno pomembno se mi zdi vedno gojiti in poudarjati, kar sem po rodu in koreninah. Za vsakega Slovenca bi moral biti naš jezik, to je slovensčina, najlepši jezik na svetu".

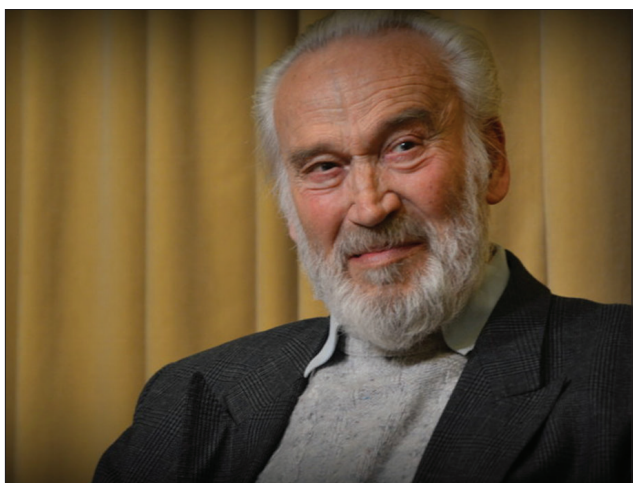
Sicer pa so v Ljubljani ustanovili novo Vseslovensko društvo literatov, prevajalcev in publicistov, z imenom Združenje za slovensko besedo. Predsednik je postal zgodovinar dr. Stane Granda. Združenje za slovensko besedo se bo od sorodnih društev razlikovalo po tem, da ne bodo izbirali članov na podlagi ocen. Bo sicer literarno in demokratično, toda bolj kot na literaturi bo temeljilo na odnosu do slovenskega jezika in njegovega poslanstva v naši zgodovini in kulturi. Združenje je samo v nekaj dneh pridobilo okoli 50 članov.

Martijan Drobež

V avgustu je smrt spet zavihetela svojo koso v igralskih vrstah V spomin na Aleksandra Krošla

V toplih poletnih dneh se je z odra življenja za zmeraj poslovil dramski igralec Aleksander Krošl (31.10.1930 – 26.8.2016). Rojen je bil v Ljubljani, kjer je študiral dramsko igro. Kot je sam večkrat povedal, je izbral igralsko pot, ker so ga nanjo usmerili igralca Stane Sever in Mira Stupica ter mariborski gledališki ustvarjalec Jože Mlakar. Prav on ga je povabil v amatersko gledališko skupino. Nekaj mesecev pozneje je opravil avdicijo v ptujskem poklicnem Okrajnem gledališču. Tu je imel l. 1950 svoj prvi debi z vlogo Mirka v Žiškovi priredbi Miklove Zale. Pol leta je ostal tam, potem pa se je odločil za študij igre na Akademiji v Ljubljani. Po študiju je bil zaposlen v različnih gledališčih (najprej na Ptuj, potem v SLG Celje (1954-75), v ljubljanski Drami (1975-82), v PDG Nova Gorica od 1982 do 1992, ko se je upokojil, a je s tem gledališčem vseeno še sodeloval. Seznan njegovih odigranih vlog je zelo obsežen, saj je h gledališkim kreacijam treba pristeti še filmske in televizijske. Kot pišeta Dušan Moravec in Vasja Predan v knjigi *Sto dramskih umetnikov*, so bile Krošlove vloge večinoma "nosilne in glavne tako v klasičnem in zlasti modernem dramskem repertoarju. Zanimivo je, da v množici Krošlovih likov, tudi tistih prvih, skorajda ni zaslediti mladostnih junakov (izjema je npr. Laert v Shakespearovem

Hamletu), ki z njimi mladi igralci običajno stopajo na umetniško pot". Že zgodaj je interpretiral zrele moške like, zaupali so mu vedno t. i. karakterne vloge, "s katerimi je Krošl postal svojevrsten pojem med svojimi kolegi, seveda predvsem vrstniki. Bil je npr. Polonij v Shakespearovem *Hamletu*, Malcolm v *Macbethu*, Sempronij v *Timonu Atenskem*, Mark Antonij v *Juliju Cezarju*, Konkordat v *Cankarjevem Pohujanju v dolini šentflorjanski*, Pravač v *Kreftovih Celjskih gro-*

fih, *Stockmann* v Ibsenovem *Sovražniku ljudstva ...* "Pri razbarjanju in izraznem poudarjanju teh zapletenih značajev je Krošl zmeraj izhajal iz psihološko natančno utemeljene karakterizacije in še posebej kultivirane govorne natančnosti, logičnosti in doslednosti, zasidranih v najbolj znamenitih slovenskih izročilih tako imenovanega zlahtnega realizma, ki mu je igralec bil zavezan od vsega začetka" /.../ Bil je "markanten igralec klasične pro-

venience zagotovo eden izmed najizrazitejših realističnih odrskih oblikovalcev med sodobnimi slovenskimi dramskimi umetniki". Za vlogo *Hoedererja* v Sartrovih *Umazanih rokah* v režiji F. Križaja in za vlogo *Gornika* v Cankarjevi komediji *Za narodov blagor* v režiji M. Koruna je l. 1967 prejel nagrado Prešernovega sklada, za *Thomasa Becketa* je bil l. 1971 nagrajen na Borštnikovem srečanju, v istem letu je dobil Severjevo nagrado. L. 2000 je v SNG Nova Gorica upodobil vlogo *Padarja* v predstavi *Tistega lepega dne*, ki jo je po Kosmačevi noveli spisal Srečko Fišer, zrežiral pa Boris Kopal. L. 2006 je kot *Tindarej* nastopil v Evripidovi tragediji *Orest* (režiser Hansgünther Heyme) v Drami SNG Maribor. L.

2015 je odigral vlogo *Janka Polarka* v delu Luke Martina Škofa in Blaža Rejca *Veš, poet svoj dolg?*, v SLG Celje v režiji L. M. Škofa. V trajnem spominu bodo Aleksandra Krošla ohranili seveda tudi obiskovalci SNG Nova Gorica, v katerem je izoblikoval nad trideset nepozabnih vlog. Gotovo ga ne bodo pozabili niti v tihih obsojnih vasi Avče nad Kanalom, ki si jo je po upokojitvi za nekaj let izbral za svoj dom.

IK

Kratke

V SNG Nova Gorica prva premiera v novi sezoni 2016/2017

V četrtek, 29. septembra 2016, ob 20. uri se bo s krstno uprizoritvijo dela Zakaj ptiči pojejo, Nebojše Popa Tasiča, na velikem odru Slovenskega narodnega gledališča Nova Gorica začela nova gledališka sezona, ki se bo vila pod naslovom *Vzporedni svet*. Besedilo te "komedije o žalosti" je nastalo na željo novogoriškega gledališča in režiserke Yulie Roschina; ista režiserka in avtor sta že uspešno soustvarila uprizoritev Gospa Bovary, ki je prejela vrsto nagrad (npr. Borštnikovo nagrado za režijo). Besedilo Nebojše Popa Tasiča govori o ujetosti človeka v igro življenja, iz katere ne moremo izstopiti, saj ga določajo drugi, določa ga vse okrog nas, vse nad nami in vse pod nami. Nesvobodni kričimo, stokamo, jokamo in pisikamo in se niti o daleč ne moremo primerjati s pticami, ki svobodno pojejo pod nebom.

V predstavi igrajo Jože Hrovat, Gorazd Jakomini, Ana Facchini, Marjuta Slamič, Vito Weis kot gost, Matija Rupel, Arna Hadžialjevič, Blaž Valič, Žiga Saksida kot gost in Miha Nemec.

Začetek gradnje spomenika žrtvam vseh vojn konec septembra

Na ministrstvu za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti so nedavno podpisali pogodbo za gradnjo spomenika žrtvam vseh vojn v Ljubljani. Skladno z razpisnimi pogoji je bil izbran najcenejši ponudnik, velenjski Gorenje projekt s ceno 943.620 evrov. Začetek gradnje se predvideva po uvedbi v delo konec meseca septembra. Sredstva so v proračunu ministrstva zagotovljena, spomenik žrtvam vseh vojn, ki bo stal na Južnem trgu v središču prestolnice, bo predvidoma dokončan v drugi polovici prihodnjega leta. Sestavljala ga bosta dva stebra, ki bosta povezana v temelju in naj bi prikazovala enotnost v dvojnosti.

Na spomeniku bo zapisan verz Otona Župančiča iz pesnitve Duma: Domovina je ena, nam vsem dodeljena in eno življenje in ena smrt. Avtorji spomenika so Rok Žnidaršič, Mojca Gabrič, Samo Mlakar in Žiga Ravnikar.

Novela zakona o vojnih grobiščih iz leta 2009 določa, da se v glavnem mestu postavi spomenik vsem žrtvam vojn in in revolucionarnega nasilja. Na

spomeniku bo po določbah zakona kot posvetilni napis omenjeni verz Otona Župančiča.

Seminar za učiteljice in učitelje slovensčine iz čezoceanskih držav

Urad Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu ter Ministrstvo RS za izobraževanje, znanost in šport bosta v sodelovanju z Zavodom RS za šolstvo tudi v letu 2017 v Sloveniji pripravila in financirala strokovno izpopolnjevanje za učiteljice in učitelje sobotnih šol slovensčine in drugih predmetov v slovensčini iz čezoceanskih držav. Seminar bo potekal od 24. januarja do 2. februarja 2017. Predvideno število vseh udeležencev je od 15 do 20 oseb. O možnostih udeležbe na seminarju želijo organizatorji obvestiti vse slovenske šole oziroma ustanove, ki se ukvarjajo s poučevanjem slovenskega jezika in kulture, ter tudi slovenske izseljenske medije v čezoceanskih državah.

Obrazec za prijavo je dosegljiv na spletni strani Urada Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu <http://www.uszs.gov.si/>, na Veleposlaništvu RS v Buenos Airesu, Argentini, Veleposlaništvu RS v Brasilii, Braziliji, Veleposlaništvu RS v Canberri, Avstraliji, Veleposlaništvu RS v Washingtonu, ZDA, Generalnem konzulatu RS v Clevelandu, ZDA, Veleposlaništvu RS v Ottawi, Kanadi, in Veleposlaništvu RS v Kairu, Egipt.

Izpolnjen obrazec morajo kandidati poslati na naslov: Urad Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu, Erjavčeva 15, 1000 Ljubljana, Slovenija. Prijavo lahko pošljejo tudi v elektronski obliki na naslov: urad.slovinci@gov.si ali susuzana.martinez@gov.si. Podatki, navedeni v prijavi, morajo biti točni in popolni. Rok za prijavo je 7. oktober 2016. Prednost imajo kandidati, ki se tovrstnega seminarja še niso udeležili. Od udeležencev seminarja pričakujejo, da bodo po seminarju poučevali v sobotni oz. nedeljski šoli še najmanj dve leti oz. aktivno delovali v slovenskem združenju. Prav tako pričakujejo njihovo aktivno udeležbo na seminarju.

Financerja bosta krila 85% cene letalske vozovnice v ekonomskem razredu ter nastanitev in druge stroške, povezane s seminarjem v Sloveniji. Letalske vozovnice naj si udeleženci priskrbijo sami. Urad pa jim bo denarna sredstva za kritje potnih stroškov povrnil po seminarju na podlagi predloženega računa oz. kopije letalske vozovnice (natančnejša navodila bodo udeleženci prejeli po potrditvi prijave oz. udeležbe).

NA BOŽJO POT PO EVROPI SEM IN TJA (33)

Mariza Perat

MARIJINA PRIKAZOVANJA 1917

Nedelja, 13. maja - 1. prikazovanje

Bila je to nedelja pred Gospodovim Vnebohodom. Lucija, Frančišek in Hijacinta so po maši peljali domače ovce na pašo v Irijsko globel v Aljustreleu, približno 500 m široko kotlino, dobra 2 km oddaljeno od Fatime. Po skromnem kosilu so odmolili rožni venec ter se znova hoteli vrniti k svojim igram, ko se je nenadoma zabliskalo. Pastirje je to presenetilo, saj ni bilo videti, da se pripravlja nevihta.

Spet se je zabliskalo. Tokrat so otroci hitro sklicali čredo in se hoteli odpraviti proti domu, ko so na oblaku vrh nizkega hrastiča, gradna, ugledali čudovito lepo Gospo, obdano z žarečo svetlobo. Hotelo so zbežati, a jih je Gospa z materinskim glasom pomirila:

"Ne bojte se! Nič hudega vam nočem!"

Otroci so se brez besed zastrmeli vanjo. Gospa je bila zelo mlada. Njena obleka je bila snežnobela in bolj bleščeča kot sonce. Zdelo se je, kot bi bila stkana iz luči. Ogrnjena je bila z belim plaščem, ki ji je pokrival tudi glavo in ji segal do tal. Njegov rob je krasil zlat, kot sonce žareč trak. V sklenjenih rokah je Gospa držala rožni venec z belimi bisernimi jagodami in križcem, ki je žarel v lesketajoči se srebrni luči. Vso njeno postavo je obdajala svetloba, ki se je razlivala tudi na otroke pred njo.

Prva se je zavedela Lucija in vprašala:

"Od kod ste?"

"Iz nebes!" se je glasil odgovor.

"In kaj želite?"

Prišla sem vas prosit, da bi prihajali sem 13. vsak mesec, šest mesecev zaporedoma. Ob koncu vam bom povedala, kdo sem in kaj želim. Vrnila se bom nato sem še sedmič".

To sedmo Marijino prikazovanje je bilo v Irijski globeli 16. junija 1921, pred Lucijinim odhodom v dekliski zavod v Vilar (Oporto). Bilo pa je to prikazovanje čisto osebno in namenjeno samo Luciji. Lucijo je prijaznost nebeške Gospe opogumila in je zato vprašala:

"Bom jaz prišla v nebesa?"

"Boš!" ji je pritrdila Gospa.

"Pa Hijacinta?"

"Tudi".

"In Frančišek?"

"Tudi on, a mora moliti rožni venec".

Lucija je pri tem prvem prikazovanju vprašala tudi po dveh svojih, pred kratkim umrlih prijateljih. Gospa ji je odgovorila, da je ena (Marija da Neves) že v nebesih, druga (Amelija) pa je v vicah. Nebeška Poslanica je tedaj vprašala vidce:

"Ali se hočete darovati Bogu, da boste prenašali trpljenje, ki vam ga bo poslal, v spravo za grehe, s katerimi ga ljudje žalijo, in kot prošnjo za spreobrnjenje grešnikov?"

"Da, hočemo!" je odločno odvrnila Lucija.

"Veliko boste morali trpeti, toda božja milost vas bo vedno spremljala in vam dajala moči".

Ob teh besedah je Gospa prvič razprla dlani. Z njih se je na otroke razlila silna luč, o kateri je Lucija napisala, "da jim je prodrila v dno duše in jim dala zreti sebe v Bogu jasneje, nego bi se bili mogli videti v najčistejšem ogledalu". "Tedaj", še piše Lucija, "smo, gnani od moči, ki se ji nismo mogli usta-

vljati, zdrknili na kolena in ponavljali:

"Presveta Trojica, molim Te, moj Bog, Moj Bog, ljubim v Najsvetejšem Zakramentu!"

Gospa jim je nato še priporočila, naj vsak dan molijo rožni venec, da tako izprosijo konec vojne. Takoj zatem se je začela dvigati proti vzhodu in polagoma izginila.

V zvezi s svetlobo, ki je pri prikazovanjih izhajala iz Marijinih dlani, Lucija v Četrth Spominih piše, da so takrat padli na kolena, "ker nam je vtila tako

veliko poznanje Boga in nas je v Njegovi navzočnosti tako globoko izničila, da ni lahko o tem govoriti".

O Frančišku je v istih Spominih zapisala:

"Kar ga je najbolj prevzelo, je bil Bog, Presveta Trojica, v tisti neizmerni luči, ki nam je prodirala v največje globine duše".

Govoril je:

"Goreli smo v tisti luči, ki je Bog, a nismo zgoreli! Kakšen je Bog... Ni mogoče povedati! Tega mi ljudje res ne moremo povedati! Toda, kako bridko je, da je On tako žalosten! Če bi Ga jaz mogel tolažiti!"

"Od takrat", pravi Lucija, "je njegova glavna skrb bila ta, da bi s svojimi žrtvami tolažil Gospoda in Božjo Mater".

Pri tem prvem prikazovanju, kot tudi pri naslednjih, je Marija govorila samo z Lucijo. Hijacinta je njene besede sicer

slišala, ni pa z njo govorila, medtem ko je Frančišek Marijo samo videl, ni pa z njo govoril, niti ni slišal njenih besed. Te sta mu nato posredovali Lucija in Hijacinta.

Že takoj po prvem videnju je Lucija bratrancema priporočila, naj tega, kar so doživeli, nikomur ne pripovedujeta. Hijacinta pa od prevelike sreče ni pripovedujeta. Kmalu je za dogodek izvedela tudi Lucijina mati, ki pa je hčer brez pomišljanja pošteno natepla, "zaradi njenih laži", kot se je izrazila. Tepla jo je tudi pozneje, večkrat tudi s palico.

Vse to se je še stopnjevalo, ko so v Irijsko globel, last Lucijinih staršev, začeli prihajati ljudje in tako kmalu uničili vse, kar je tam raslo. Mati ji je zato večkrat rekla:

"Ko boš hotela jesti, pojdi k tisti Gospe!"

Oglasile so se tudi Lucijine sestre in dodale:

"Jej to, kar raste v Irijski globeli!"

"Ob takih priložnostih", se spominja Lucija, "si nisem upala vzeti niti koščka kruha".

A še bolj kot to je Lucijo bolel odkrit prezir, ki ga je doživljala s strani matere in sester. Ker je v družini bila najmlajša, je vedno bila deležna še posebne pozornosti in nežnosti, zato jo je to zavračanje bolelo bolj kot vse drugo. Deklica je tiho trpela in svojo bolečino darovala Bogu za spreobrnjenje grešnikov.

Morda je preziru Lucijine družine botroval tudi strah, da bi zaradi teh dogodkov od javnih, framaonsko usmerjenih oblasti, ki so se borile proti vsemu, kar je bilo v zvezi z vero, ne bilo kakšnih neljubih posledic. Kot že v Lurdu krajevnim veljakom tudi tu ni šlo v račune, da bi se v njihovem okraju nenadoma pojavila nekakšna nadnaravna prikazovanja.

/ dalje

Fatimska Mati Božja

Vznemirljivi podatki raziskave z univerze v Cambridgeu Zaradi prekomerne telesne teže krajša pričakovana življenjska doba

Raziskava izpostavlja dokaze, da se tveganje za smrt pred 70. rojstnim dnem "vztrajno in postopno" povečuje glede na prekomerno telesno težo.

"Ta raziskava dokončno kaže, da sta prekomerna telesna teža in debelost povezana s tveganjem za prezgodnjo smrt", je za francosko tiskovno agencijo AFP dejala vodilna avtorica raziskave Emanuele Di Angelantonio z univerze v Cambridgeu.

Avtorji raziskave so proučili podatke skoraj štirih milijonov odraslih s štirih celin in prišli do ugotovitve, da je pri ljudeh s prekomerno telesno težo pričakovana življenjska doba krajša za leto dni, pri tistih, ki so zmerno debeli, pa približno tri leta.

"Izredno debeli ljudje izgubijo okoli deset let", je opozorila Angelantoniova. Znanstveniki so tudi ugotovili, da je pri moških tveganje za smrt zaradi prekomerne telesne teže trikrat večje kot pri ženskah.

Če bi imeli vsi ljudje s prekomerno telesno težo in debeli ljudje normalni indeks telesne

mase, bi to v Severni Ameriki pomenilo eno od petih prezgodnjih smrti manj, v Avstraliji in Novi Zelandiji eno od šestih, v Evropi eno od sedmih in v

spadajo v kategorijo debelosti razreda 1, tisti z indeksom od 35 do 39,9 v debelost razreda II, tisti nad 40 pa v debelost razreda III.

vzhodni Aziji eno od 20.

V skladu s standardi Svetovne zdravstvene organizacije (WHO) imajo ljudje, ki imajo indeks telesne mase od 18,5 do 24,9, normalno telesno težo, tisti od 25 do 29,9 prekomerno, tisti z indeksom od 30 do 34,9

Po podatkih WHO je bilo leta 2014 na svetu 1,9 milijarde ljudi s prekomerno telesno težo, od tega jih je bilo več kot 600 milijonov predebelih. Prekomerna telesna teža je sicer povezana z boleznimi srca in ožilja ter nekaterimi rakastimi obolenji.

Erika Brajnik

NATUROPATSKI NASVETI (125)

ENDOMETRIOZA v celostni obravnavi

Endometrioza je bolezen, za katero zbolijo v reproduktivnem obdobju vsaj od 10% do 17% žensk na svetu. Endometrioza je kronično obolenje, pri katerem se tkivo, podobno tistemu v notranjosti maternice, seli in raste po telesu – na jajčnikih, mehuru, črevesju, ledvicah, popku, okončinah, pljučih, možganih in drugih organih telesa. Vzrok endometrioze tiči v imunskem spominu organizma in genetski predispoziciji. Endometrioza je tkivo, ki se mu reče ektopično

(se ne nahaja na pravem mestu), vendar ga telo ima za evtopično (tisto, ki je dejansko v maternici). Nanj vplivajo tudi hormoni; če ima rahlo manj hormonskih receptorjev, tkivo zraste, se lušči in krvavi kot v maternici (med menstrualnim obdobjem). Ta kri pa nima normalnega odtoka, zato draži naše telo

in povzroča vnetje, povzroča zatrdline in ovira delovanje organa, pri katerem se nahaja. Obstaja veliko znanstvenih raziskav, ki povezujejo endometrioza z imunskim sistemom.

V 20–25 % primerov je endometrioza asimptomatična, v ostalih 75–80 % pa se kaže kot:

- bolečine v spodnjem delu trebuha
- boleča menstruacija
- bolečina med spolnimi odnosi
- glavoboli
- bolečine v križu
- boleče odvajanje blata in vode
- kri na blatu
- zaprtje, driska
- napihovanje in napenjanje
- vročina
- šibak imunski sistem, predispozicija za vnetja
- predispozicija za avtoimuna obolenja
- kronična utrujenost
- splavi
- neplodnost v 30–40%

Vzroki za nastanek endometrioze so mnogi: onesnaževanja, pesticidi, genetski, emocionalni idr.

Nekateri avtorji trdijo, da je endometrioza dejansko neke vrste avtoimuno obolenje, vezano na

šibkost imunskega sistema.

Črevesje je tisti del telesa, v katerem se endometrioza najpogosteje pojavlja poleg genitalnega dela. Debelo črevo, predel danke in sigme, je tisti, kjer se endometrioza najpogosteje pojavlja. Črevesna endometrioza se širi od danke do sigme preko ileusa do slepega črevesja. Kaže se nam lahko kot krvavitev skozi danko.

Črevesno endometrioza spodbujajo že prisotna obolenja, kot so Kronova bolezen, ulcerozni kolitis, razdraženo črevesje. Ko endmetrij raste na stenah črevesja, lahko povzroča obstipacije, oviro za prehod blata in seveda zaprtje ali pa diarejo.

Vsekakor endometrioza nastane zaradi šibkega imunskega sistema, je odraz imunske anomalije telesa. Ker ima telo svoj imunski spomin in svojo imunsko šibkost, lahko endometrij poraste po vezivnemu tkivu, ki je podobno tistemu iz maternice in ki je razširjeno po celem telesu.

Ker naturopat gleda na posameznika celostno, se vsekakor ne bo osredotočil samo na krepitev predela telesa, kjer diagnoza o endometriju že obstaja, ampak bo šel dlje. Pregledal bo celo telo in iskal vzrok. Iz osebnih izkušenj in po TKM je zelo pogost vzrok endometrioze v deficitu jeter in ledvic.

Zato se svetuje izvajanje preslične kopeli, ki greje ledvice in topi sluz. Telo je treba uravnati tudi z ustreznim prehrano, ki temelji na osnovi zelenjave in obilice stročnic, ki vsebujejo veliko cinka in bakra. Cink se veže s progesteronom, baker z estrogenom. Na takšen način bomo uredili delovanje hormonov.

Stročnice imajo po TKM grelno moč, na primer fižol je že po obliki takšen kot ledvica. Stročnice hranijo in krepijo urogenitalni del.

Vsekakor se je treba izogibati sladkorju in mlečnim izdelkom, za večerjo pa uživati samo zelenjavo, ki je bazična in alkalna, torej telesa ne zakisa. Endometrioza predstavlja kronično vnetje; če telo vsak večer zakisamo, ga dodatno šibimo, šibimo predvsem imunski sistem, saj mu ne dajemo možnosti, da bi si opomogel.

/ dalje
www.saeka.siNOVI
GLAS

ODGOVORNI UREDNIK Jurij Paljk, e-mail paljk@noviglas.eu

Izdajatelj Zadruga Goriška Mohorjeva - Pravni zastopnik Marko Tavčar

Registriran na sodišču v Gorici 28.1.1949 pod zaporedno številko 5 - št. ROC 3385

Uredništvo v Gorici: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 550330, faks 0481 548808, e-mail gorica@noviglas.eu

Uredništvo v Trstu: Ulica Donizetti 3, 34133 Trst, tel. 040 365473, faks 040 775419, e-mail trst@noviglas.eu

Uprava: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 533177, faks 0481 548276, e-mail uprava@noviglas.eu

www.noviglas.eu

TISK: Centro Stampa delle Venezie Soc. Coop. a.r.l., Via Austria, 19/B - 35129 Padova PD, tel. 049 8700713 - faks 049 8073868; e-mail cdascv@libero.it

LETNA NAROČNINA: Italija 50 evrov, Slovenija 50 evrov, inozemstvo 100 evrov - Poštni tekoči račun 10647493

PODPORNA LETNA NAROČNINA: 100 evrov

Bančni podatki: IBAN: IT 19 F 08532 12400 00000730643, SWIFT ali BIC koda: ICRAITRRESO

ali IBAN: IT 67 M 05484 12401 001570069280, SWIFT ali BIC koda: CIVIIT2C

naslovljen na: Zadruga Goriška Mohorjeva - P.zza Vittoria/Travnik 25 - 34170 GORICA.

OGLAŠEVANJE: Oglaševalska agencija Publistar, ul. Treppo 5/B - Videm.

Tel. št. 0039 0432 299664 - Faks 0039 0432 512095 - E-mail info@publistarudine.com

Jamčenje zasebnih podatkov: v smislu zakonskega odloka št. 196/03 (varstvo osebnih podatkov) jamčimo največjo zasebnost in tajnost za osebne podatke, ki so jih bralci posredovali Novemu glasu. Bralci lahko brezplačno zaprosijo za spremembo ali izbris podatkov, ki jih zadevajo, kakor tudi izrazijo svoje nasprotovanje rabi le-teh.

Novi glas je član Združenja periodičnega tiska v Italiji USPI in Zveze katoliških tednikov v Italiji FISC

Izdajanje našega tednika Novi glas podpira tudi Urad Vlade Republike Slovenije za Slovencev v zamejstvu in po svetu

Tednik Novi glas prejema neposredni državni prispevek v skladu z zakonom 7.8.1990 št. 250

To številko smo poslali v tisk v torek, 27. septembra, ob 14. uri

Upanje še ostaja ...

Tlačani enaindvajsetega stoletja

Jesenski čas je že sam po sebi žalosten. Tema, vlaga, dež, dnevi, ki so vsak dan krajši, in sonce, ki ga je vse manj. Vse to vpliva na razpoloženje vseh nas, ki ljubimo poletje, svetlobo in neskočno dolge, sončne dneve. To je tisto obdobje, ko ti je že itak vsako opravilo odveč in ko še za prijatelje ne najdeš časa in pravih besed. Kot bi te nekdo nena doma odklopil. Kot bi zmanjkalo energije ali goriva.

No, ravno v takem sem prejela pismo, z banke, kjer imava z možem račun, kjer naju obveščajo, da bova od oktobra za bančno kartico plačevala po šest evrov letno. To zaradi povečanih stroškov proizvodnje in vedno dražje plastike. Ko to prebereš, se najprej počutiš bedaka. Da, bedaka v pravem pomenu besede. Saj ne gre za tistih šest evrov letno, pa čeprav nam denar, naš težko prislužen denar, pobirajo čisto vsi in čisto povsod. Gre za to nekorektnost, gre za te laži, zavajanje, prepričevanje, ki jih imam - in mislim, da poleg mene tudi vsi Evropejci - že do vrha glave in čez. Po vsej verjetnosti ti, ki so na čelu bank in vlade in vseh teh institucij, ki nam dan za dnem izpodjedajo kruh in svobodo, mislijo, da smo popolni idioti, da ne beremo, ne razmišljamo in ne vemo, kaj se dogaja okoli nas. Vsak otrok je namreč že na tekočem s podatkom, da je plastika derivat petroleja. In seveda, da cena petroleja več ali manj že leto dni strmo pada. Pa tudi stroški proizvodnje so, če gledamo naše vsak dan bolj bedne plače in tovarne, ki se selijo v azijske nerazvite države, vsak dan nižji. Tako nekako kot naš življenjski standard.

Šest evrov na leto ni veliko. Veliko postane, ko jih prišteješ vsem bančnim stroškom, ki so tako rekoč že obvezni, stroškom za nakazila, plačevanjem položnic in seveda davkom. Ti, če upoštevamo, da ne plačujemo samo dohodnine, temveč še davke na hišo, na usluge, prispevke pri zdravstvu in še veliko drugih dajatev, že zajemajo dobro polovico

vseh naših dohodkov in so med najvišjimi v Evropi. Ko razmišljam o tem, se vsakič spomnim, kako smo se v šoli zgražali nad izkoriščanjem ubogih tlačanov pod fevdalizmom. In danes??? Graščak je tlačane izkoriščal z grobstvo in nasiljem, danes nas država molze z nasmehom. In zato molčimo, medtem ko so se oni vendarle uprli. In država je kljub velikemu, gromozanskemu davčnemu pritisku močno v deficitu, tako močno, da svojim državljanom ne more zagotoviti niti pravice do upokojitve. In spet nas imajo za bedake, ko nas prepričujejo, da se življenjska doba daljša. Sami namreč dobro vemo, da ni tako. Že sama statistika zadnjih let kaže, da se stvari obračajo, še huje je, če pomislimo, koliko prijateljev je zaradi sodobnih obolenj že zapustilo ne samo delovno mesto, ampak tudi ta bedni svet. Lažejo nam, z nedolžnimi obrazi nas prepričujejo, da smo sami krivi za krizo, ker od države hočemo preveč, preveč zahtevamo in preveč pričakujemo. Oni pa so poštenjaki. In žrtve. In nas seveda zavajajo z vsem, ne nazadnje z možnostjo predčasne upokojitve ob podpori banke. Novi zakon, s katerim nas seznanjajo z nasmehom širokogrudnih dobrotnikov, je, drugače povedano, kredit za upokojitve, dosmrtni kredit v korist bank. Le-te so seveda edine, ki bodo imele od zakonske novele korist. Banke, tiste, ki vladajo svetu in nas pitajo z obljubami o lažnih dobičkih, tiste, ki nas zavajajo s prijazno-

stjo, z nasmehom in celo z zgodbo o pravičnih bankah, z laskajočimi brošurami, polnimi veselih obrazov, srečnih družinskih prizorov in razkošnih domov, do katerih seveda pelje pot kreditov in posojil. No, sedaj imamo, ob podpori naših pridnih, zvestih sindikatov seveda, tudi kredit za upokojitve, za tisto upokojitve, v imenu katere so nam desetletja trgali

od plače gromozanske vsote. Prispevke za pokojnino namreč. Ravno letos poleti sem marsikje opazovala gradbišča na cestah. Plešasti, sivolasi možakarji so pod žgočim soncem kopali in odvažali, krpali in gradili. Nobenega mladega ni bilo med njimi. Samo utrjeni, žalostni, osiveli obrazi, ki bodo garali do smrti. In morda zaradi

utrujenosti celo umrli na delovnem mestu. Takih žalostnih, sivih obrazov je vse več. Za podaljšanje delovne dobe so se odločili v parlamentu. Tam, kjer za masten denar, naš seveda, naši "predstavniki" sedijo na mehkih, udobnih sedežih, jedo najboljšo hrano za smešno nizke cene in imajo na razpolago vse udobnosti. Tam, v parlamentu, lahko sediš do visoke starosti. Do smrti. Drugače pa je, če delaš na cesti, pozimi v najhujšem mrazu in poleti pod pripeko, drugače je, če poučuješ in imaš po dolgih letih že načete živce, pa se potem znašaš nad dijaki, ki nimajo krivde, drugače je, če si ves dan pokonci in ti zatekajo noge in ne moreš sedeti. In je pred tabo ena sama izbira: ali dvajsetletni kredit za pridobitev svojih pravic ali garanje do smrti. Da, tako je, ko so interesi denarja, multinacionalk in bankirjev pomembnejši od naših malih, skromnih, preprostih življenj. Pomembnejši od ljudi.

Medtem ko se "cena plastike viša" in nam banke gledajo med prste, je denarja za zdravstvo vse manj. Medtem ko pišem te vrstice, me stiska v grlu. Tašča moje prijateljice, komaj nekaj čez šestdeset let je stara in živi na slovenskem Krasu, umira zaradi virusa, ki ga je med operacijo v glavi staknila v operacijski sobi. Virus, ki je menda hujši od meningitisa. In ne bi smel biti v operacijski sobi, ki naj bi bila sterilna. V ljubljanskem Kliničnem centru pa je denarja za bolnike vse manj, kot ga je vse manj v Italiji in še manj v Grčiji, kjer se je baje zaradi varčevalnih ukrepov zvišala celo umrljivost med otroki. Čakalne dobe so v Sloveniji in Italiji vse daljše. Razen če si samoplačnik in se ti potem vsi klanjajo. Denar je cilj, ne naše zdravje. Številke, ne ljudje. Za tiste, ki sedijo tam visoko in na varnem, smo mi samo številke, samo delovna sila, kvečjemu potrošniki. In ves svet hiti le za dobičkom, za norimi številkami na borzi. Žalostno. Ne vem, če je bilo kdaj tako. Tako hudo namreč. Morda v dobi fevdalizma, a tedaj so se ljudje vsaj zavedali tega. Vsi. Občutek imam, da se danes malokdo zaveda, kako hudo nas izkoriščajo. In vsi molčimo in buljimo v ekrane naših mobilnikov. No, skoraj vsi, jaz ga nimam. Vsaj tega

norega simbola te naše nore dobe nimam in nočem imeti.

Naš vsak dan manj priljubljeni predsednik vlade, Matteo Renzi, je izjavil, da morajo Italijani potegniti z bank svojo ogromno maso prihrankov in kupovati, trošiti, podpirati ekonomijo... in proizvodnjo. Proizvodnja namreč ni v službi človeka, je v službi denarja. In človek je samo sredstvo. Brez pokojnine, brez zdravstva in v negotovosti, kaj bo z nami, ko bomo stari in nepokretni, smo čisto neboljani. Tistim, ki še imajo prihranke, pomenijo le-ti edino gotovost. Za starost, za bolezen. To je tisti denar, ki so ga privarčevali v dolgih letih za zdravnika, za negovalko, za svoje otroke, za njihujše, kot se reče. In ravno ta denar bi nam še radi pobrali. Od nas zahtevajo, da bi z njim podprli družbo, ki sloni samo na proizvodnji, prodaji in potrošnji. Družbo peščice bogatašev, megabogatašev, ki imajo v rokah vajeti sveta. Do golega bi nas slekli, za tiste borzne indekse, za tiste visoke odpravnine direktorjev, za tiste avtomobile in potovanja, za svoje vile in zabave. Za luksus, ki sega do ogabnosti in čez. Do golega bi nas slekli, ker jim naše življenje in naše sanje, naše negotovosti in naše boleti ne pomenijo nič. Brez tržne cene so, in kar je brez tržne cene, je danes brez vrednosti. Brez kakršnekoli vrednosti. Tudi človek.

Včasih se sprašujem - in verjetno podobno moji bralci -, zakaj o tem tako pogosto pišem. Predvsem, ker mislim, da je moja naloga in naloga vsakogar, ki se ukvarja z novinarstvom, da pove, kar misli, in da ljudi seznanja tudi s tem, o čemer večina medijev molči. Kajti največja nevarnost je, da ljudem zmanjka kritičnega duha in idealov. Da se enostavno vdajo in ne razmišljajo več, ne berejo ne presojajo. To je namreč tisto, kar vodilni hočejo. Tisti, ki imajo itak v rokah javne medije. In imajo v rokah denar. Pišem, ker sem bila že kot najstnica vedno na nasprotnem bregu, vedno proti, vedno na strani tistih, ki so morali molčati. Pišem, ker še vedno upam, da se da stvari spremeniti. Še vedno upam, čeprav vem, da so to bolj sanje kot upanje.

Suzi Pertot

Domača igra pod košem

Jadran ob 40-letnici spet meri v play-off C lige

Tokrat naj predstavimo moške članske ekipe, ki bodo zastopale naše košarkarsko gibanje v novi športni sezoni.

Vrh piramide predstavlja še naprej Jadran, ki ga podpirajo vsa naša društva z Goriškega in Tržaškega, ki se ukvarjajo z igro pod košema. Sodelovanje poteka v celostni obliki v mladinskem pogonu, prva ekipa pa je nekakšna špica tega, kar premoremo v zamejski košarkarski srenji. Ti dnevi so za Jadran posebni, saj bo prav v soboto (ob 19.00) v telovadnici pri Brišičkih velik praznik ob njegovi 40-letnici. V nedeljo, ob 18.00 v dvorani Polispertive na Opčinah, pa čaka fante prvi prvenstveni nastop v državni C ligi Gold. Lani je pomlajeno moštvo v tem tekmovanju odigralo zelo lepo sezono in doseglo uvrstitve v play-off, kar bo cilj tudi letos. Krmilo peterke je prevzel dolgoletni kapetan Dean Oberdan, ki se je vrnil po treh sezonah na Borovi klopi, na katero pa je predsedil lanski trener Andrea Mura. Postava je na las podobna lanski. Ne morejo sicer več računati na Sašo Malalana zaradi delovnih obveznosti, iz mladinskega pogona Pallacanestro Trieste pa je prišel mladi Samuel Zidarič, predvsem pa se po dolgem mirovanju zaradi poškodbe kolena vrača kapetan Daniel Batich, ki je izgubil dejansko vso prejšnjo sezono. Prvi nasprotnik bo v nedeljo Padova.

Stopničko niže, v deželni C ligi Silver, bosta konec tedna začela svoje napore Bor Radenska in Breg. Oboji so se lani uvrstili v play-off, Breg pa se že vrsto sezon poteguje za napredovanje. Med favoriti je tudi letos, ko je sicer korenito prevetril postavo, ki pa jo še dalje vodi strateg Tomo Krašovec. Pri Boru imajo tudi v novi sezoni izjemno mlado ekipo, ki jo, kot rečeno, usmerja trener - povratnik Andrea Mura. Cilj je miren obstanek v najvišjem deželnem prvenstvu, ob uveljavitvi domačih mladincev.

Smo pri deželni D ligi, kjer bosta v vzhodni skupini tudi letos (začetek prihodnji vikend) tekmovala Kontovel in Sokol. Nabrežinci so bili lani celo prvi po rednem delu, nato so bili manj učinkoviti v ligi za napredovanje. Potrjeni trener Walter Valtovec pa računa na izpopolnjeno garnituro (od Brega so prišli veterani Slavec, Semec in Strle), sokolov se zato po tihem vsi bojijo. Vodenje Kontove-

la, ki je lani dosegel obstanek preko skupine za izpad, pa je po več sezonah pod taktirko Marka Švaba prevzel Boban Popovič, ki je bil doslej v zamejstvu zelo uspešen (Jadran, Bor, Sokol). Cilji pa kljub uigrani zasedbi niso poseben visoki, zadovoljni bodo z mirnim obstankom.

Nazadnje je tu še goriški Dom, ki bo, okrepljen in z novim trenerjem, povratnikom Luciom Mianijem, tudi letos sodeloval v pokrajinski promocijski ligi.

HC

Otroci, v Devinu vas čaka presenečenje!

Lutkovno gledališče Pristanišče, mlade pomorščake išče!

Gledališko dejavnost v našem prostoru goji marsikatero društvo, a lutkarstvo, to specifično vejo gledališča, srečamo redkokdaj. V Devinu pa lutkarstvo poznajo že več kot desetletje in prav ti lutkarji bodo v petek, 30. septembra, na sedežu devinskih zborov odprli Lutkovno gledališče Pristanišče skupaj z MoPZ Fantje izpod Grmade, OPZ Ladjiča ter Devinskim mladinskim krožkom.

Gledališče je, kot sami pravijo, nastalo iz želje, da bi "ker smo z lutkami zrasli in ne moremo več brez njih, ta enkratni svet pokazali tudi drugim otrokom. Prepričani smo, da lahko z lutkami in z gledališčem lepše in boljše odraščajo". S to dobrodošlo novostjo želijo tudi prispevati k bogatstvu slovenske govornice, razvoju ročnih spretnosti in ustvarjalnosti ter spoznavanju kulturnega rituala, kot je gledališka predstava.

Zastor se bo v petek odprl ob 19.00 z uvodno lutkovno predstavo za mladino in odrasle *O roparskem*

vitezu Jaromiru (besedilo Niko Kuret), ki jo bodo odigrali prav devinski lutkarji. V soboto, 1. oktobra, ob 10. uri, pa bo na sporedu prva izmed štirih predstav za otroke, ki sestavljajo abonma Čoln. Tudi abonma bodo uvedli domači lutkarji, tokrat najmlajši, ki bodo

dališče *Kamišibaj*. Zgodbice *O čarovnici, ki je izgubila metlo*, o *Ovčki Olgi* in o *Veščku* bo za Atelje Slikovedke pripovedovala Jerca Cvetko. Po predstavi si bodo otroci na delavnici lahko izdelali svojo najljubšo žival. Zadnja predstava bo na vrsti v torek, 25. 10., ob 19.00, ko bo v sklopu Koroških dnevov na Primorskem v goste prišlo društvo Lutke Suha. Koroški vrstniki bodo otrokom predstavili zgodbo Svetlane Makarovič, *Vila Malina*.

Lutkovno gledališče Pristanišče, ki otroke vabi na krov s pomočjo Slovenske prosvete, Zdržne kraške banke in pokroviteljstvom Občine Devin Nabrežina, vabi vse, ki si želijo dodatnih informacij, da pokličejo na +39346761257 (Lucija), pišejo na elektronski naslov devinskimladinskikrozek@gmail.com ali pa pridejo na sedež v Devinu pol ure pred uradnim začetkom predstave.

Lucija Tavčar

Osební spomíni na pot osamosvajanja Slovenije (10)

Samostojni

VOJNA

Na predvečer 25-letnice osamosvojitve je postalo sila moderno, da posameznike, ki so nosili polno odgovornost med desetdnevno vojno zaradi tega ali onega, zmerjajo z narodnim izdajalcem. Začelo se je s Krkovičem, ki je dal ukaz za sestrelitev helikopterja, ki je krožil nad parlamentom in prevažal kruh v vojašnico. Preiskava po četrto stoletja. Potem je prišel na vrsto Kučan, češ da 15. maja 1990 ni preprečil, da bi JLA zasegla večji del oborožitve teritorialne obrambe. Začuda, na seznamu še ni Cirila Zlobca, ki je zagrešil dvojno naivnost. Tik pred osamosvojitvijo je podpisal razorožitev v Evropi in seveda Sloveniji. Podpisali so jo še štirje člani predsedstva z izjemo Ivana Omana. Drugo naivnost je zagrešil, ko je v telefonskem pogovoru z italijanskim veleposlanikom v Beogradu napovedal, da bodo, ker je možen napad s strani JLA, anticipirali proglašeno osamosvojitvi. Jasno je, da je italijanski veleposlanik takoj obvestil beograjsko vlado in italijansko zunanje ministrstvo. Že nekaj ur kasneje smo v uredništvu izvedeli, da bo slovenska skupščina izglasovala neodvisnost 25. junija. Ker naj bi se v Cankarjevem domu istočasno pričel prvi Svetovni slovenski kongres, smo v Ljubljano odpotovali štirje za kritje naših radijskih poročil, za vse tri vsedržavne radijske dnevnike, za drugi televizijski in za kritje svetovnega kongresa. Na meji pri Fernetičih so nas orožniki in finan-

carji prepričevali, naj se vrnemo, češ da bo nevarno. Nastanili smo se v Slonu, da bi bili bliže parlamentu, Cankarjevemu domu in poslopju slovenske radiotelevizije. V torek, 25. junija, ob 19.00 je skupščina razglasila samostojno republiko Slovenijo z odobritvijo temeljne ustavne listine. Uro kasneje je razglasil samostojnost hrvaški sabor. V Beogradu je zvezni zbor skupščine odločitve Slovenije in Hrvaške označil za nelegitimne. Jugoslovanska vlada pa je ponoči sprejela ukrepe za zagotovitev normalnega delovanja države in zavarovanje meja. Naslednjega dne se je v Ljubljani pred skupščino zbrala ogromna množica. Ob 21.15 je predsednik Kučan pregledal častno stražo teritorialne obrambe in izrekel besede, ki so se globoko vtisnile v spomin: "Z rojstvom dobi človek pravico do sanj. Z delom dobi pravico, da zbližuje življenje in sanje. Mi smo včeraj povezali oboje, zase, za mnoge rodove Sloven-

je". Dvignili so novo slovensko zastavo. Pričelo se je slavje. Iz tiskovnega centra v Cankarjevem domu, kjer so bili vsi protagonisti slovenske osamosvojitve, smo poslali radijske prispevke, televizijske smo montirali na RTV. Bila je skoraj polnoč, ko smo se zbrali na večerji. Sredi noči smo izvedeli, da se je pričel napad. Iz postojnske vojašnice so odpeljali tanki in prebili pregrado pri Brezovici, vendar ne tiste pri Trzinu, kjer smo bili le dobri dve uri prej na zakasneli večerji. Na Primorskem so padli že prvi strelji, vojska je zasedla mejni prehod pri Fernetičih,

JLA in en civilist, nad Rožno Dolino je bil sestreljen helikopter, Drnovšek pa je sporočil, da ne more več opravljati funkcije člana predsedstva Jugoslavije. Sledil je nastop Janše na televiziji. Teritorialna obramba je onesposobila 6 helikopterev in 15 tankov, k Teritorialni obrambi je prestopilo 100 oficirjev in vojakov JLA. Vedno bolj napeto je postajalo na mejnih prehodih, toda dogajanje na Fernetičih, Škofijah in v Rožni Dolini so krili kolegi iz redakcije. Čeprav Italija razen predsednika Cossiga ni bila naklonjena slovenski osamosvojitvi, so v soboto, 29. junija, premetli letala s sečoveljskega letališča v Ronke. Deželna vlada Furlanije Julijske krajine je s simpatijo gledala na nastajajočo samostojno državo Slovenijo. Zvezna oblast v Beogradu je postavila ultimatum za prenehanje sovražnosti, ki naj bi zapadel v nedeljo ob 9.00. Zbrani smo bili pri zajtrku v hotelu Slon, ko je pričel zavijati protiletalski alarm. Večina je pohitela v zaklonišče, poklical sem v uredništvo, da bi s kratko vestjo prekinili prenos sv. maše iz Rožne Doline. Odgovor je bil nemogoče: ravnatelj sedeža Romano Tamberlich, ki nas je oviral, kjer je le mogel, je prepovedal vsako poseganje v programe. Ne bom pozabil, s kolikšnim prezirom je odložil slušalke, ker sva na simpoziju o uredništvu zakona o slovenskih televizijskih oddajah s Filibertom Benedetičem govorila slovensko. Toda kolegi v redakciji

so o nevarnosti letalskega napada na Ljubljano obvestili mašnika, g. Stanka Zorka, ki je med pridigo sporočil vest. V telefonskih pogovorih med Trstom in Ljubljano je padlo še nekaj gorkih, vendar je kasneje le šlo v oddajo nekaj kratkih intervjujev z ljudmi, ki jih je posnel Miro Opelt. Iz Dolenjske so prihajale vedno bolj skrb vzbujajoče vesti o bojih v Krakovskem gozdu. S Pellegrinijem sva se odločila, da bova dogodke spremljala pobliže, poročala pa iz Zagreba. Snemalec Andrea Ravasini je v ponedeljek dopoldne še snemal v Ljubljani in se je nama pridružil šele zvečer v Zagrebu. Do Višnje Gore je še nekako šlo, nato sva naletela na prvo pregrado: cestišče, zasuto s peskom v višini treh metrov. Zavila sva na krajevne ceste na desni strani Krke, po poti sva spraševala, kako naprej. Vozila sva vedno bolj po gozdnih cestah, kolovozih, toda povsod sva našla prijazne ljudi, ki so nama pomagali naprej. Po dobrih petih urah sva se prebila do Otočca. V restavraciji sva bila edina gosta, pri telefonu pa sta čakala dva Bolgara. Zaradi pregrad na avtocesti je nastala dolga kolona predvsem tovornjakov, osebnim avtomobilom in avtobusu z dijaki je Teritorialna obramba omogočila prevoz po lokalni cesti. Tovornjaki pa so ostali v koloni pri Medvedjaku in jugoslovanski lovci so jih bombardirali, ker jim je bilo naročeno, da morajo razbiti pregrade. Pod bombami je umrlo 9 šoferjev turške in bolgarske narodnosti. Mednarodni mediji bombardiranju tovornjakov in bitki v Krakovskem gozdu niso dali večjega pomena, saj šoferji niso bili zahodnoevropski državljani.

/ dalje
Saša Rudolf

Spopad na meji v Rožni dolini

letališče pri Brniku so obkolili tanki. Slovensko predsedstvo je izdalo ukaz o blokadi infrastrukturnih objektov, oviranje manevrov jugoslovanske vojske in preprečiti odvoz materialno-tehničnih sredstev.

V četrtek, 27. junija, smo skoraj istočasno izvedeli za helikopterski desant pri Trzinu, ubiti so bili trije vojaki

in arabske države po svetu kar nekaj časa? Ob dejstvu, da je taka sprememba tudi kulturnega značaja, saj, kot rečeno, smo na stari celini izredno navezani na stare navade in tradicijo (zato verjetno ne bi sprejeli z navdušenjem takih bankovcev), je svoje naredila tudi tehnologija. Baje, da so prve plastične bankovce lažje po-

te prednostih se povprečni potrošnik sprašuje, zakaj niso takih bankovcev uvedli že mnogo prej, saj jih imajo in uporabljajo eksotične

veda mnogo bolj komplicirano: zmes za tako plastiko pridobivajo iz različnih polimerov z visoko molekularno težo in gostoto.

Novi angleški petak je torej uradno zagledal luč 13. septembra (preden so se za tak korak odločili, pa so izvedli široko zasnovano anketo med prebivalci, da bi zaznali priljubljenost zamenjave). Nekoliko so spremenili tudi podobo, ki krasí plastični bankovec v primerjavi s papirnati: tu bo na reverju portret nekdanjega prvega ministra Winstona Churchilla (na averju je kot po navadi upodobitev vladajoče kraljice Elizabete II.). "The New Fever" - novi petak bo najprej v obtoku istočasno s prejšnjo papirnato verzijo bankovca, ki ga bodo dokončno vzeli iz vsakdanjega prometa meseca maja 2017, tedaj se bo papirnatega dalo zamenjati le še v Angleški centralni banki, po trgovinah ga ne bodo več sprejemali. Kot zanimivost: v Združenem kraljestvu uradno krožijo in so zakonito plačilno sredstvo tudi bankovci, ki jih izdajajo tri škotske banke, te bodo svoje plastične bankovce dale v obtok nekoliko kasneje kot angleška: Clydesdale Bank 27. septembra, Bank of Scotland 4. oktobra in The Royal Bank of Scotland pa 27. oktobra letos. Za štiri severnoirske banke, katerih bankovci tudi krožijo po Združenem kraljestvu, pa ni še podatkov, kdaj bodo izdale plastične obtočne bankovce. Letos so v Angliji torej izdali plastični petak, kateremu bo jeseni naslednjega leta sledil bankovec vrednosti 10 funtov, novi plastični dvajsetak pa je predviden za leto 2020.

Če smo se kdaj odpeljali v Združeno kraljestvo in nismo ob vrnitvi zamenjali vseh bankovcev v skupno valuto evra, moramo paziti, saj bodo papirnati bankovci vrednosti 5 funtov legalno plačilno sredstvo le še do meseca maja naslednjega leta. Odtlej nam bodo ostali le kot spominek in ne več kot denarni pripomoček ...

Mitja Petaros

Na trgu v Palmanovi

Velikanski uspeh muzikala Notre Dame de Paris

Več kot 12.000 ljudi si je v štirih dneh ogledalo muzikal italijanske produkcije; to je za naše kraje izjemna številka.

Od četrтка, 8., do nedelje, 11. septembra, se je v Palmanovi zvrstil niz štirih večerov, namenjenih muzikalu *Notre Dame de Paris*, ki je tudi imenovan kot muzikal rekordov, saj ga je po svetu doslej videlo v živo več kot 15 milijonov ljudi. Glasbeni izvedenci radi povedo, da je to najbolj gledan muzikal naših dni.

Muzikal *Notre Dame de Paris* je povzet po knjigi Francoza Victorja Hugoja (*Notredamski zvonar*) in pripoveduje zgodbo o notredamskem zvonarju, pokrovenemu možu, ki skrbi za katedralo in je zaljubljen v mlado ciganko, ki je pravkar prišla v Pariz. Ona pa ni zaljubljena

države in tam so nastali razni aranžmaji in razne priredbe. Do leta 2008 je bil uprizorjen že v Franciji, Italiji, Rusiji, Južni Koreji, Belgiji, Švici, Kanadi, Španiji, Združenem kraljestvu in v ZDA. Povsod doživlja velikanski uspeh, čeprav je bil najbolj uspešen v Franciji, kjer še danes velja za najbolj gledan muzikal.

Italijanska uprizoritev se je vrnila po štirih letih pavze, nastopajoči so si vzeli toliko časa za zaslužni premor, in debitirala 3. marca letos v Milanu z dolgo turnejo, ki je nazadnje prišla do Palmanove; za nastop v tem kraju so predvidevali, da bo ena izmed najlepših uprizoritev turnee.

In tako je tudi bilo, saj je v Palmanovi v štirih večerih občinstvo lahko uživalo na velikem trgu, Piazza Grande, ob ve-

Foto Tina Paljk

ličastni predstavi, pri kateri so sodelovali talentirani igralci, odlični pevci, izvrstni in spektakularni akrobati in seveda dobri plesalci. Prava paša za oči: dobra

glasba, predvsem pa izjemni plesalci in akrobati; prizor z zvonovi pa je bil enkraten! Navsezadnje je tudi kakovost umetniške skupine pritegnila veliko gledalcev - večina nastopajočih je iz originalne zasedbe, ki je debitirala leta 2004. Palmanova, ki je med drugim kandidat za mesto kulture Unesco 2016, se je spet pokazala kot izjemno prizorišče, za dobro organizatoriko velikih dogodkov pa ponovno Azalea Promotion, ki redno skrbi za koncerte in druge kulturne dogodke v naši deželi.

Luka Paljk

Plastičen denar v Angliji

V obtoku novi angleški bankovci

Razen tega, da so se letos na referendumu prebivalci Velike Britanije odločili, da izstopijo iz Evropske unije, se otočanom dogaja še druga zgodovinska sprememba. Od 13. septembra 2016 dalje so namreč iz Angleške centralne banke dali v obtok nov bankovec vrednosti 5 funtov. To ne bi bila nobena posebna novica (saj redno zamenjujejo podobe na bankovcih, da bi se čim bolj izogibali ponarejevalcem), če ne bi bil ta bankovec popolnoma nov za angleško banko: bankovec je namreč plastičen. Plastične bankovce oziroma take, ki so iz posebne snovi, ki jo imenujejo "polymer", poznajo sicer po svetu že iz prejšnjega stoletja (prvi so bili v rednem obtoku že leta 1988 v Avstraliji, vrednosti 10 dolarjev), na stari celini pa so potrošniki baje izredno tradicionalisti in so se zato razne centralne banke otevale take novosti, kot je plastični material, za tiskanje bankovcev. Izjema je Romunija, saj redno izdaja polimeraste bankovce za obtok že od leta 1999. Plastični bankovci imajo v primerjavi s papirnati mejo določene prednosti: v obtoku trajajo vsaj trikrat do štirikrat dlje, so nepremočljivi in nepropustni, tako da jih lahko nehoti operemo v pralnem stroju in se ne pokvarijo, izredno lepo se jih da prepogibati, torej jih lahko mečkamo, ne da bi jih pokvarili, se ne tržejo (jih lahko poškodujemo le s kakšnim rezilom), so čistejši (bakterije se manj oprimejo plastične mase kot papirnatih snovi) in ne nazadnje: ko jih vzamejo iz obtoka, jih lahko reciklirajo in plastično snov uporabijo v druge namene (so torej bolj "ekološki"). Ker so v obtoku dalj časa kot papirnati bankovci, so tiskarski stroški banke izdajateljice izredno nižji. Pri vseh

narejali, sedaj pa obstajajo taki tiskarski stroji in take tiskarske tehnike, ki so ponarejevalcem izredno otežile posel. Njihovo izdelovanje ima po eni strani skoraj skrivnosten postopek in je izredno zamotan, potrošnikom pa banke izdajateljice nudijo celo serijo informacij, kako se spozna pristen plastičen bankovec. Plastični bankovci imajo baje mnogo več zaščitnih značilnosti od papirnatih. Prva je že plastična snov, ki ne dovoli, da bi bankovec fotokopirali ali skenirali zaradi njegove prosojnosti, nekatere dele tiskajo v 3D tehniki, tako da jih ob dotiku takoj zaznamo, saj so izbočeni, prozorna "okenca" napolnijo z hologrami in različnimi ilustracijami, ki morajo sovpadati na obeh straneh, fluorescentna črnila so mnogo bolj vidna kot na papirju itd. Ob dotiku je snov plastičnega bankovca podobna taki plastiki, kot so jo nekdanje uporabljali za plastične vrečke za vsakodnevne nakupe (danes so skoraj vse take vrečke biorazgradljive in iz tanjših snovi), tehnološko pa je se-